

Uponyaji wa Vidonda vya Mizozo ya Kikabila

Jukumu la kanisa katika

Uponyaji, Msamaha na Maridhiano

Dkt. Rhiannon Lloyd
Joseph Nyamutera

Uponyaji wa Vidonda vya Mizozo ya Kikabila
na Dkt. Rhiannon Lloyd na Joseph Nyamutera.

Nakala ya Tatu

Hakimiliki (c) 2011 na Mercy Ministries International.

CP 442, 1215 Geneva 15, Switzerland

Barua pepesi: 33.170.24.75.12

Barua pepe: reconciliation@lerucher.org

Haki zote zimehifadhiwa.

Makala haya yanaweza kutolewa na kutumika wakati tu wa semina za maridhiano na kama itasambazwa
bila malipo yoyote kwa washiriki.

Shukrani

Tunashukuru sana kwa mchango tuliopata kutoka kwa watu wengi ndiposa makala haya yafanikiwe kutolewa.

Anastase Sabamungu (Rwanda)

Aliyetoa mchango wa mafunzo ya thamani kubwa mno.

Cathy Froehlich (France)

Aliyesaidia kuandika sehemu zingine za Kiambatisho na

Ametafsili makala kwa kifaranza

Kristine Bresser (USA and Rwanda)

Aliyesaidia sana katika kuandika makala ya kwanza, ambayo yamekuwa msingi wa makala haya mapya.

Ajenti wote wa Maridhiano kutoka Kenya,D.R.Congo na Africa kusini waliota maoni ya maana sana

Les Roberts (Wales) na Mada Engelbrecht (Afrika Kusini)

Waliofanya uhariri wa makala haya.

Rafiki wengi kutoka Kanisa la Antioch (Wales kaskazini)

Waliochunguza na kuhakikisha kuwa marejeleo ya maandiko matakatifu ni sawa kama yalivyonukuliwa.

Christine Garbutt, Gritt Kunig, John Wright, Eileen Dohrau na Chris Taylor

waliotupa picha.

Hywel Rhys Edwards (Wales)

Aliyejitoa kwa masaa mengi tu ili kunisaidia (Rhiannon), akinishauri kithiologia na kuipanga na mwishowe kuhariri makala ya hapo awali..

Le Rucher Ministries na rafiki wote ulimwenguni mwote ambao kwa uaminifu waliombea ufanisi wa kuandika na kutoa makala haya.

Shukrani zetu za dhati ziwafikie nyinyi nyote.

Yaliyomo

Ufafanuzi wa Nyumba	6
Sehemu ya 1:	7
Kuweka msingi.....	7
1. Kusudi asili la Mungu kuhusu mahusiano	8
2. Nguvu za kutisha za Kuhukumu visivyo-mizizi iliyoko kali.....	12
3. Jibu la Mungu: Taifa takatifu.....	16
4. Wajibu wa kanisa/Kanisa kama ajenti wa mabandiliko.....	21
5. Mateso na Mungu wa upendo	25
6. Kumjua Mungu kama baba wa upendo.....	32
Sehemu ya 2:	36
Kujenga kuta	36
7. Mwivi / Mwizi.....	37
8. Moyo ilijojeruhiwa	40
9. Jawabu la mungu kwa mateso ya wanadamu	46
10. Warsha ya msalaba.....	50
Sehemu ya 3:	56
Kuweka dari	56
11. Msamaha	57
12. Nguvu ibadilishayo ya kutubu na kuomba msamaha.....	62
13. Ukuhani wa kifalme	67
Sehemu ya 4:	72
Paa sasa!.....	72
14. Kutamka Baraka	73
15. Je, tutaenda wapi kutoka hapa?.....	75
A. Fikira zaidi kuhusu 'Mateso na Mungu wa upendo	79
B. Kugundua Baba wa Ajabu wa Mbinguni.....	82
C. Kuelewa kiwewe na msiba	83
D. Kuponya vidonda vyana ndani	87
E. Kuhudumia watu walio na mahitaji spesheli.....	95
F. Mkusanyiko wa maandiko matakatifu	98

Utangulizi

Tunapotazama ulimwenguni kote leo tunashuhudia mitafaruku; kung'ang'ania mamlaka baina ya makabila, ambako wakati mwingine husababisha maangamizi. Nchi kama Kenya iliyoaminika kuwa thabiti kiamani kwa ghafla imejipata kwenye michafuko mibaya sana baina ya jamii zake.

Je, kunalo jibu kwa machungu haya? Je kunayo matumaini kwa hii dunia ilijojaa dhambi na uchungu? Makala haya yanasisitiza kuwa kuna matumaini kwani Mungu wetu ni Mungu wa matumaini! Ni tabia yake Mungu-hawezi kuwa vingine. Mungu ana mpango wa kutumia kanisa kuwa chombo cha kuleta maridhiano na uponyaji kwa nchi tofauti. Lakini kwanza italazimu kuweko na uponyaji wa kanisa lenyewe.

Nakala hii ilikuzwa mwanzo nchini Rwanda kulipotokea maangamizi makubwa ya watu 1994. Walipolizuru taifa hili mara ya kwanza, viongozi wa madhehebu na jamii mbalimbali walikusanyika kujadiliana kuhusu kufeli kwa kanisa na mahitaji chipukizi. Swali la mwafaka liliulizwa: kwenye taifa ambalo 85% ya wenyeji ni wakristo, kanisa linawezachukua nafasi gani katika kuleta uponyaji humo? Katika kutafuta jibu la swali hilo, wao wenyewe walipokea uponyaji wa upendo kutoka kwa Mungu, na miujiza ya uponyaji na maridhiano ikaanza kujidhihirisha. Kutokana na hili ruwaza ya kukusanya viongozi wa kidini ili kuangalia wajibu wa kanisa katika kuleta uponyaji na maridhiano na msamaha ilizaliwa. Kutokana na wao kuwa tayari na ari yao ya kutaka mafunzo yao yasikike kwenye kila mji nchini Rwanda, semina ya viongozi wa madhehebu mbalimbali ya siku tatu ilianza.

Makala haya yalizidi kukuzwa nchini Afrika Kusini ili yatumike na jamii/makabila mbalimbali. Kwa sasa huduma hii pia imeanzishwa nchini Congo, Burundi, Kenya na Zimbabwe, ambapo vikundi nchini husika vinaendeleza **warsha**. Miujiza hii hii ya uponyaji na makubaliano inafanyika nchini hizi. **Warsha** hizi za maridhiano na uponyaji wa vidonda vyatya mitafaruku baina ya makabila zimefanyika katika nchi zingine pia.

Ombi letu ni kwamba makala haya yatakuwa ya faida sana katika hali za mitafaruku yoyote ya makabila/jamii. Yametolewa kwa minanjili ya kuendeleza huduma ya maridhiano na uponyaji.

Ufanuzi wa Nyumba

Picha ya nyumba

Baada ya miaka mingi tumegundua kuwa mafunzo kuhusu uponyaji wa vidonda vya mitafaruku baina ya makabila hufaulu yanapotolewa kwa fahiwati inayofaa. Hatuwezi kukimbilia masuala magumu yanayohusu msamaha, toba na maridhiano kabla ya kuondoa vikwazo na kuweka misingi mwafaka. Hivyo basi tumegundua kuwa mchoro wa nyumba utasaidia katika kupatikana kwa uponyaji na maridhiano.

Kuweka msingi

Tunaamini kuwa msingi pekee uletao uponyaji wa kudumu ni ufunuo mkuu wa moyo wa Mungu. Tunahitaji kugundua manuia yake ya asili alipotuumba, na jinsi yalivyotoweka na kubadilishwa. Inabidi tugundue upendo wake katikati ya maumivu, kisha tuanze kumwona kama baba wa upendo.

Kujenga kuta

Kujua Mungu na tabia yake kutatayarisha mioyo yetu kukabiliana na uchungu na kuileta kwake ili aweze kuiponya. Chanzo cha uponyaji wetu ni msalaba wa Yesu.

Kuongeza paa

Palipo na toba na msamaha, makubaliano huanza kuchipuka

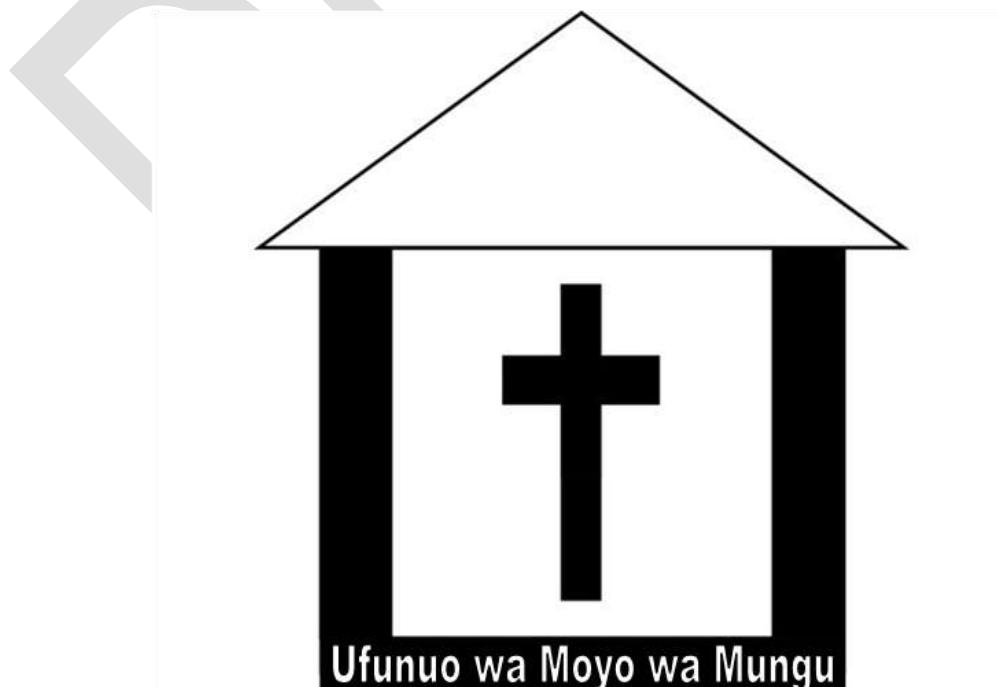
Sehemu ya 1:

Kuweka msingi

Kuelewa na kukumbana na moyo wa Mungu

Kazi yoyote ya ujenzi huanza kwa kuwekwa kwa msingi. Pasi na msingi mwema hapawezu kuwa na jengo imara na la kudumu. Kugundua moyo wa Mungu ndio msingi wa uponyaji. Yeye ndiye wa kwanza tunayefaa kuwa na makubaliano naye. Hata wakristo wanahitaji hili, kwani kuititia mateso yasiyo ya haki kunaweza kutufanya tuanze kumlaumu Mungu kwa kutoingilia kati. Hivyo basi tunahitaji ufunuo wa moyo wake. Tukishamwona kama mwanzilishi wa mateso yetu hatutataka kumwendea ili atuponye, hivyo ni vizuri kung'ang'ana na maswali magumu kuhusu nafasi ya Mungu katika kuteseka na kunyimwa haki kwetu. Wakristo aghalabu huhitaji kuruhusiwa kuonyesha mashaka yao, maswali na hasira yao kumwelekeea Mungu. Wanahitaji kujua manua yake kuhusu mahusiano ya wanadamu na kukutana na moyo wake wa upendo katikati ya maafa yao. Pia wanapokea tumaini jipya kwa kumwona Mungu kuwa anaweza kuwakomboa kutokana na mateso.

Ni vizuri pia kukabiliana na machungu ya utotoni ambayo yanaweza kuharibu mtazamo wetu wa Mungu, kama baba, kwani hili linaweza kutuzuia kumwendea kwa uhakika na uwazi. Itakuwa vigumu kupona vidonda vya mitafaruku ya makabila pasipo uponyaji wa vidonda vya utotoni, kwani hivi vya utotoni hufanya vidonda vya baadaye kuwa vibaya zaidi. Tunagundua pia kuwa hatuwezi kupona kama nchi na kuzuia michafuko kabla ya kuponya familia zetu. Kukuzwa kuliko na uchungu kunaweza kumaanisha kuwa hata hatujui makubaliano ni nini au hata yanavyokaa. Wale ambao hawakupata mapenzi ya wazazi sanasana watachukua silaha kukabiliana na wanadamu wenzao, kwani ni ndani ya familia ambapo tabia zetu huundika.

1. Kusudi asili la Mungu kuhusu mahusiano

Kuelewa alilonuia Mungu alipotuumba

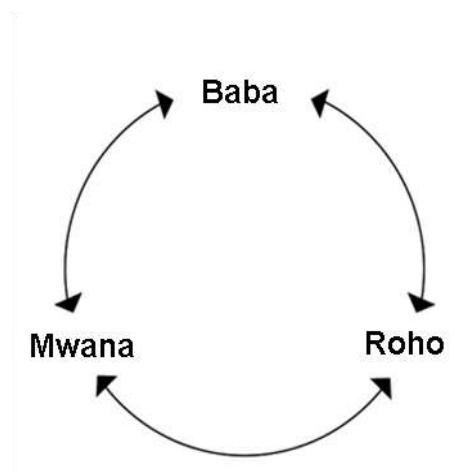
Katika kila hali ya mitafaruku baina ya makabila kunakuwa na mahusiano yaliyovunjika. Watu huwa na vidonda na hasira na hutaka kubishana, mijadala, kutuhumiana ama kujitetea. Kabla ya kujikita katika kuponya hii miyo iliyovunjika, ni vizuri kujua analotaka Mungu katika yote haya. Je, nini makubaliano? Tutajuaje tutakapoyafikia? Tujaribu kufikiria hapo mwanzo kabla ya hata mmoja wetu kuumbwa.

1) Utatu Mtakatifu-mfano maalum wa mahusiano

Kabla ya ulimwengu kuanza, Baba, Mwana na Roho mtakatifu waliishi milele katika mduara wa ajabu wa mahusiano.

Tazama sifa za jinsi wanavyohusiana mmoja na mwingine

- Upendo
- Kuaminiana
- Heshima
- Mnato(uhusiano wa karibu sana)
- Kuhusudiana na kutofautiana
- Kuburudiana na kusheherekeana
- Umoja ulio bora
- Kusaidiana
- Matarajio yaliyo sawa
- Kuwa na imani mmoja kwa mwingine
- Kutaka kufahamiana
- Kazi kwa pamoja
- Mawasiliano wazi baina yao
- Kuwapo kwa ajili ya Yule mwingine

- Tofauti kimajukumu lakini wanategemeana

Tunachoona hapa ni upendo uliokamilika, mmoja akimkamilisha mwenzake. Hawafanani, lakini kutofautiana kwao hakukuwa tatizo/hoja! Tunachoshuhudia, katika ukamilifu wake ni umoja katika hali tofauti. Hakuna mashindano, kung'ang'ania mamlaka, hakuna anayetishia mwenzake, hamna atakaye kutawala, hakuna aliye na vivu, hakuna mapingano ya ilhamu. Huu ni mfano mzuri wa mahusiano bora, kufurahia kila mmoja milele.

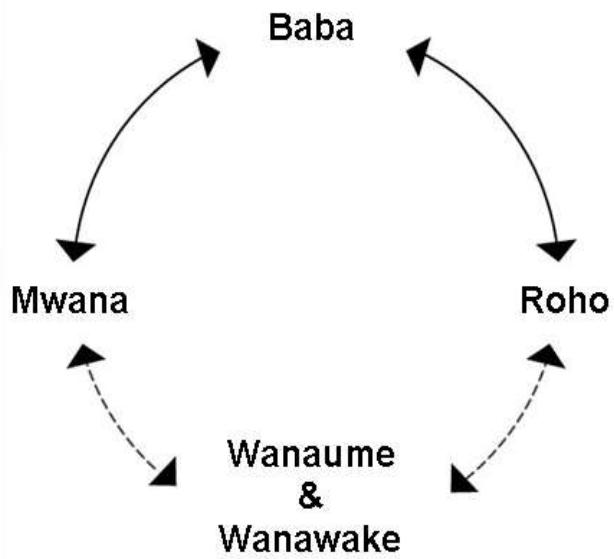
Kama mahusiano ya utatu mtakatifu yalikuwa mema hivi, basi mbona wakatuumba?

Kuna kipengele cha upendo ambacho kila wakati hutaka kuzalisha. Upendo hutaka watoto. Na inaonekana kuwa upendo wa kweli huwezi ukatosheka. Walikuwa na ari ya kushirikisha wengine mahusiano ya ajabu waliokuwa tayari nayo. Hali hii ilikuwa nzuri mno, kiasi kwamba hawangeiweka iwe yao binafsi. Ni kana kwamba Mungu alisema, wacheni tuufungue huu mduara. Tuumbe mwanadamu kwa mfano wetu, ndiposa waweze kushiriki katika mahusiano haya ya ajabu pamoja nasi na baina yao wenyewe.

Chukua muda wa kulitafakari hili. Tulizaliwa ili tuwe na mahusiano yaliyotukuka!

Hivyo basi ni nini malengo ya makubaliano? Ni kurudi katika mpango asili wa Mungu.

Tunajua kuwa wahusika wa utatu mtakatifu walihusika katika uumbaji wetu. Walihisije walipokuwa wakituumba? Tunafahamu kutokana na maandiko kutoka katika kitabu cha Mwanzo kwamba walihisi vizuri; kwa kweli palikuwepo pia na furaha na dhamirio iliyojaa shauku ya mahusiano na viumbu husika (wanadamu). Kwa kuwa Mungu ni uhusiano, tunahitimisha kuwa mfano wake unaonekana vizuri (ama huonekani) kutokana na jinsi tunavyohusiana. Hii inahusu aina zote za mahusiano baina yetu.

2) Makabila tofauti-baraka au laana?

Na je, suala la makabila tofauti lilikuwa kwenye mpango wa Mungu? Tunapoteseka katika mitafaruku ya makabila tunaweza hisi kuwa ni lazima si kulingana na mpango wa Mungu. Ilhali Matendo ya mitume 17:26 inatuambia kuwa Mungu aliyumba makabila yote kutoka kwa mwanadamu mmoja ama damu! Makabila tofauti ni mpango wa Mungu, na hili halipaswi

kutushangaza, kwani Mungu hupenda utofauti. Tunahitajika kuangalia uumbaji ili kuona hili (Warumi 1:20). Utukufu wa Mungu ni mkuu sana kiasi kwamba hamna kundi moja tu la watu ambalo lingeuduhihirisha. Katika kitabu cha Mwanzo 1:28, Mungu aliamuru mwanadamu akazaane na kuongezeka; ajaze dunia na kuimiliki. Hili lazima lingepelekea kuweko na utofauti, kwa sababu ya kutengana na kuendeleza tamaduni zetu tofauti. Hata sura na maumbile yangetbadilika, Mungu alipanga kuwa sehemu zingine zetu za maumbile (kama vile rangi ya ngozi, aina ya nywele nk) zingefanyiwa marekebisho fulani ndiposa tuweze kuishi bila matatizo katika sehemu tofauti za dunia alikotuchagulia.

Tulio tofauti lakini wa thamani sawa.

Tunatofautiana lakini tu wa thamani sawa mbele za Mungu (Matendo ya mitume 10:34-35). Alipoumba wanadamu hakuwa na upendeleo. Mungu aliweka dhamana spesheli ndani ya kila khabila akinuia wapate kukuza umahsus/upekee wao. Mpango wa Mungu ulikuwa kwamba sote tukapendane, kuheshimiana, kufurahikiana na kushukuriana wenyewe kwa wenyewe, huku tukiwaona wengine kuwa bora kutuliko. Mwanzo wa Wafilipi 2 unatoa changamoto. Anataka tuwaone wengine kama raslimali na baraka kubwa kwa maisha yetu.

Almasi katika muundo wake wa vipande vingi ni bora zaidi kuliko kioo kilicho na kipande kimoja tu. Jinsi vipande vinavyokuwa vingi ndivyo inavyopendeza, kwani kila upande unaangaza kwa namna tofauti. Vilevile hali yake ya kuwa na vipande huifanya kuwa dhabit. Kwa njia hiyo Mungu alitaka kila khabila liwe kipande kidogo cha almasi kubwa.

3)Nini kilienda kombo?

Katika hali iliyo mbaya, dhambi iliingia baina ya uumbaji mzuri wa Mungu. Wanadamu wakawa wametenganishwa na Mungu, wanadamu wenzao na uumbaji ule mwengine. Katika kitabu cha Mwanzo 11, wanadamu walikuwa wamekataa amri ya Mungu ya kumiliki ardhi na kuizalisha. Badalaye, waliungana kwa utukutu ili kujenga mnara ambaa ungefika mbinguni (mstari wa 4), na Mungu ilimbidi kwa nguvu kuwatawanya, ndiposa mpango wake asili upate kutimia.

Tangu wakati ule, badala ya kusheherekeea umaalum utokanao na kuwa tu wa khabila tofauti na kuheshimu mmoja kwa mwengine, tunahisi tunatishiwa mmoja na mwengine. Tunashindana baina yetu. Tunakana usawa tuliopewa na Mungu, na hivyo kuingia katika kung'ang'ania mamlaka. Tamaduni zingine zinaanza kujiona bora na kutaka kutawala zile zingine. Badala ya kuwa raslimali na baraka kwa wengine ukabila unakuwa chombo cha kuumizana. Haya katu hayakuwa manuio ya Mungu! Hii humuumiza Roho Mtakatifu. Mungu huchukia upendeleo na kuhukumiana visivyo.

Hivyo tunaona kuwa mpango wa Mungu asili wa mahusiano ya wanadamu ulikuwa tuweze kuhusiana vizuri kama utatu mtakatifu, lakini mwanadamu amefeli kulingana na mpango huo. Hii ndio sababu ilimlazimu Mungu mwenyewe kupitia kwa Yesu kuja ulimwenguni kutupatanisha naye na vile vile na binadamu wenzetu.

Vidokezo:

Tujiulize:

- Ni nini kinachokuzuia kuamini kuwa uliumbwa na muumbaji maarufu, nakwamba alipendezwa na alichoumba?
- Ni nini kinachoweza kukusaidia kuona watu walio tofauti nawe kuwa baraka badala ya tisho?

- Utatu mtakatifu ndio mfano bora kabisa wa mahusiano baina ya wanadamu.
- Makabila yaliumbwa na Mungu kwa minanjili ya kuonyesha hali tofauti za utukufu wake.
- Mpango wake ulikuwa pawepo na umoja katika utofauti, mara tukiheshimu na kusheherekeea tofauti za mila zetu.

2. Nguvu za kutisha za Kuhukumu visivyo-mizizi iliyo kali

Kusaidia watu kuelewa maafa ya kuhukumu visivyo na kukana kutenda vile.

Watu wanapoulizwa sababu ya kuwepo na mifarakano mingi ya kikabila, wengi aghalabu hutaja suala la ardh. Kukosekana kwa haki kiuchumi na katika jamii, sababu za nje nk, na sanasana hakuna ambaye hufikiri sumu ya kuhukumu makabila visivyo. Katika kesi ya Rwanda, kuhukumu visivyo kwa jamii ingelinganishwa na migodi iliyofunikwa, inayotarajiwa kukanyagwa. Wanasiasa walitumia mbinu ya uoga ili kufufua ‘pepo huyo wa zamani’ wa chuki, na kuhamasisha maelfu ya vijana.

Kuna mizizi mingi inayoweza kurejelewa kama vyanzo vya mifarakano ya kijamii- mizizi kama vile utawala mbaya, umaskini, mifarakano ya mbeleni ambayo haikusuluhishwa, mafunzo duni makanisani, hali ya wakoloni ya uongozi ya ‘gawa na utawale’, na vilevile athari zitokanazo na uabudu wa miungu mingine. Lakini hali ya mwanadamu ya dhambi ndicho kipengele kikuu, hasa kuhukumu visivyo.

1) Je, ni nini kuhukumu visivyo?

Tunaweza fafanua kuhukumu visivyo kama maoni dhaniwa yanayoweza kuwa hatari kwa mtu mwingine ama kwa haki zake. Mitafaruku yote ya makabila huanza akilini mwetu kwa hivyo inatupasa tuelewe vizuri jinsi kuhukumu visivyo kulivyo. Wakati mwingine kunaweza kuwa na maangamizi makubwa.

Ubaya wa kuhukumu visivyo ni kuwa hujumuisha. Tunawezagundua tabia isiyofaa ya mtu fulani na kufikia kuhitimisha/kuamini kuwa kundi lote awakilishalo liko hivyo. Wote basi wanashutumiwa na kuhukumiwa.

Tendo hili ni dhambi kwani ni aina ya hukumu. Ni tendo hatari kwani linatunyima kuona umbo la Mungu katika watu, linatufanya kupinga mpango wa mungu wa umoja katika utofauti. Tendo hili linadunisha na hivyo kuwa kinyume na maandiko takatifu, yanayotuagiza kuwaona wengine kuwa bora kuliko sisi (Wafilipi 2:3). Tendo hili linahukumu kikundi kizima cha watu amba Mungu anapenda. Yesu alikufa kwa ajili ya wote, hata vikundi hivyo vinavyodunishwa. Tendo hili vile vile linapuuza amri ya Yesu ya upendo mmoja kwa mwingine na kutendea wengine jinsi ile ungependa kutendewa.

2) Kutambua na kukubali kosa letu la kuhukumu visivyo

Tukijichunguza kwa kina, tutakubaliana kwamba sote tunahusika kwenye tendo hili la kuhukumu visivyo. Inaonekana kwamba katika kila nchi, watu huwazia makabila Fulani kuwa wa dhamana ya chini na kwamba makabila yao ni bora zaidi. Ninapozungumzia haya, nini kinachokujia mawazoni kuhusu hali yako?

Matani tunayoshiriki kuhusu makabila mengine ni dhihirisho ya kitendo hiki. Haya hutendeka ulimwenguni kote. Majina tunayowapa makabila wengine ni dhihirisho ya kitendo hiki pia; mfano kule Rwanda wakati wa vita vya halaiki, Wahutu waliwaita Watutsi, komba mwiko na hata nyoka.

Katika kila taifa ambapo tumefanya kazi tumekumbana na kuhukumiana visivyo kwingi . Kila kundi lina kitu kibaya cha kusema kuhusu makundi yale mengine. Kwa mfano, nchini Afrika

kusini wanasema kuwa Waingereza wote ni watesi wa makabila, Waafrika ni duni na wenye fujo, Wahindi wote si wakweli nk.

Nchini Rwanda, Wahutu, Watutsi na watwa si makabila ya kweli hasa. Lakini hata hivyo wanaweza kuwa na kuhukumiana visivyo baina yao. Wahutu huonekana wajinga, walio bora kwa kilimo pekee. Wao hula sana, hawapendezi, ni wauaji. Watutsi husemekana kuwa watukutu, wajanja, wanafiki, kama nyoka, wazembe-wanawaachia Wahutu wafanye kila kazi. Watwa nao huaminika kuwa wachafu, waombaji wasio na akili, hata watu nusu!

Yesu mwenyewe alihukumiwa visivyo. Nathanieli aliposikia kuwa Yesu alikuwa mnazareti aliuliza: 'je kuna kitu chema ambacho kinaweza kutoka Nazareti?' (Yohana 1:46). Pia kulikuweko na kuhukumiana visivyo kwa kutajika baina ya Wayahudi na Wasamaria (Yohana 4:9).

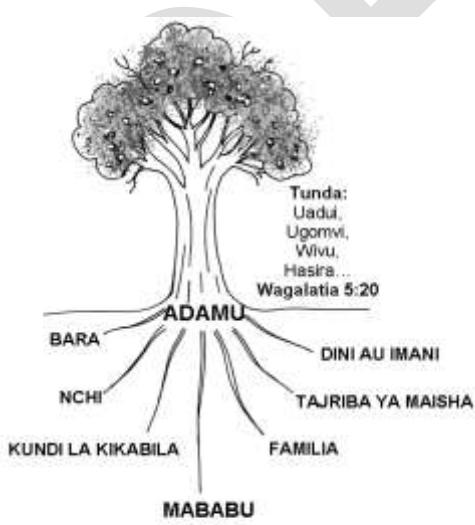
3) Je,tulijifunza wapi kuhukumu visivyo na imani zetu zinazosababisha mahusiano mabaya

Umeshawahi shangazwa na ni nini kinakufanya uwe ulivyo, na imani zako kuhusu maisha, maoni na sanasana kuhukumu kwako wengine visivyo.

Tazama mfano wa mti kuashiria maisha yetu.

Biblia mara nyingi hutumia mfano wa mti kuashiria maisha yetu (Zaburi 1:3, 92:12; Isaya 61:3b; Yeremia 11:16,17:8) Wacha tutumie mfano wa mti kuelewa asili yetu ya kuhukumu visivyo na matunda yanayozalishwa maishani mwetu.

MTI WA KUHUKUMU VISIVYO

"Mizizi michungu huzaa matunda machungu".
Kumbukumbu la Torati 29:18, Waebirania 12:15

Sote tulitoka kwa mtu na damu moja. Tumeumbwa kwa mfano wa Mungu. Tuna dhamira, tunaweza tukatenda mapenzi yetu, kuwa na chaguo, tunaweza penda, na kuwa na uhusiano na Mungu. Haya ni mambo mazuri tuliyorithi kwa Adamu. Mungu alinua tuwe kama miti izaayo matunda mema.

Kama ambavyo tumeona kwenye sura iliyopita, alitaka tuburudikie, tuheshimu na kusheherekeea tofauti zetu jinsi alivyotumba. Lakini Adamu alitenda dhambi na kuuharibu mpango mzuri wa Mungu. Aghalabu, badala ya haya matunda mema, tunagundua kuwa matunda tuzaayo ni machungu na chachu. Tuna tabia ya kuhukumu visivyo, shaka na hata chuki.

Kila tunda linayo mizizi, na ndiposa tuelewe ni kwa nini tunazaa matunda machungu, tunahitajika kurejea kwenye mizizi. Mungu alinua hii mizizi yote iwe mizuri, ikipata chakula

kutoka kwenye ardhi, lakini kwa sababu ya dhambi ya Adamu, Biblia inatuambia kuwa tulirithi tabia ya Adamu ya kutaka kutenda dhambi (Warumi 5: 12-21). Kupitia kwa hali hii, shetani alipata fursa ya kufikia kila kipengele cha maisha yetu na sasa kila mahali ambapo mizizi hiyo hutoa chakula pamechafuka.

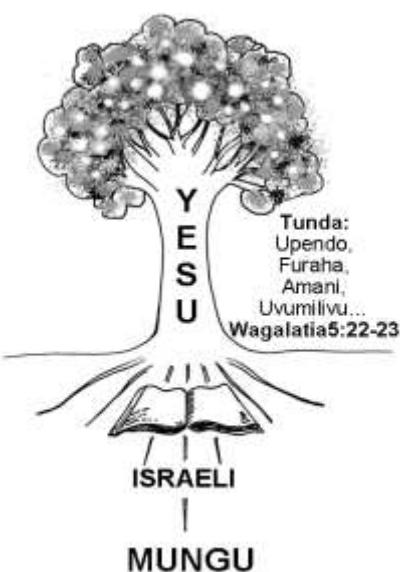
Tazama kuhukumiana visivyo kulioko baina ya bara, mataifa, makabila. Toa mifano ambayo ulihusika ikiwezekana. Mambo haya yalipitishwaje kutoka kwa mababu? Ulijifunza kuhukumu visivyo kipi kutoka nyumbani? Nyumbani ndipo tunajifunza kuhukumu visivyo sanasana. Hali za maisha zilidhibitishaje aina hizi za kuhukumu visivyo kwako? Na kanisani kukoje? Je, kuna kuhukumiana visivyo?

Je, kuhukumiana visivyo kunazaa tunda gani? Haya huwa kinyume na matunda ya Roho.

Kumbukumbu 29:18 inanena kuhusu ukali katika mizizi yetu huzaa tunda lililo na sumu. Tunapata wazo sawa katika Waebrania 12:14-15, inayosema kuwa uchungu inaabukiza nayaweza kuwatia wengi najisi

4) Yesu-Yeye asiyehukumu visivyo

YESU-MIZIZI YAKE IKO KWENYE MUNGU

Wacha tutizame mti mwagine-wa Yule asiyehukumu visivyo, na maisha yake yote yanazaa matunda mema ya upendo, faraja, amani, subira na matunda mengine yote ya roho mtakatifu.

Yesu hahukumu visivyo wala hana machungu kwani mizizi yake iko kwenye Mungu aliyetumba sote na dhamana sawa na vile vile anakusudia mema kwa wote. Katika Yohana 4, tunamwona yesu akishirikiana na mwanamke Msamaria kuhusu ukweli wa dhati kuhusu ufalme wa Mungu. Hili linadhihirisha kwamba Yesu hakuhumu yeyote visivyo, awe Msamaria au mwanamke. Hii ni kinyume na matendo ya wayahudi wenzake. Katika Luka 7, Yesu, kwa hiari anamponya yule mjakazi wa afisa wa kiroma, hata ingawaji warumi na wayahudi walikua maadui.

Ingawaje mwanzo wa hadithi ya Yesu na yule mwanamke muyunani msiromphoinike inaashiria kuhukumu visivyo, ukweli ni kwamba Yesu alinuuia kupima imani ya mwanamke huyo. Alipoona kwamba mwanamke huyo alikua na imani ya kupokea kutoka kwake, Yesu kwa faraja anamponya mwanawе.

5) Tumaini la mabadiliko kupitia kuishi ndani ya Yesu

KUBADILISHWA KWA KUFANYWA UPYA NDANI YA KRISTO

Hata kama tunayo hamaki, izaayo matunda ya sumu ndani yetu, hatufai kuishi vile milele. Katika Warumi 12:2, tunasihiwa kugeuka/kubadilika kwa kugeuza nia zetu. Hatupaswi kuifuata namna ya jamii tunamoishi, bali tuwe na nia kama ya Yesu (Wafilipi 2:5; 1 Wakirintho 2:16). Hakuna kuhukumu visivyo au hamaki ndani ya Yesu kwa maana ana mizizi yake ndani ya Mungu (Yumo ndani ya Mungu).

Mizizi izaayo matunda mazuri

Kunayo matumaini! Kristo anatalika tuishi ndani yake.

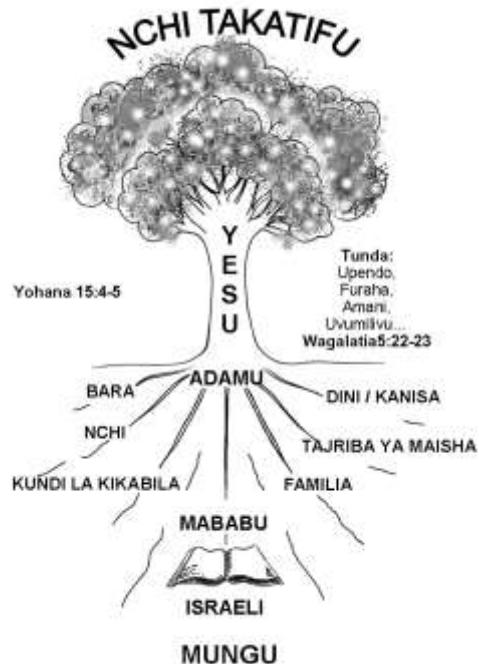
Tunapokuwa sehemu ya mti huu mzuri bila shaka tutazaa matunda mazuri (Yohana 15:4-5). Ndani yake kila mizizi unaweza pona na kukombolewa, na basi kuweza kuwa na imani na mitazamo mipya. Kuwa na mizizi na msingi katika upendo itatuelekeza kupata ufunuo wa ukuu wa upendo wa Mungu (Waefeso 3:14-20; Wakolosai 2:7) na hii itazaa mitazamo na tabia za haki ndani mwetu.

Mabadiliko haya hufanyika polepole. Hata kama sasa tumo ndani ya Kristo (2 Wakorintho 5:17), bado hatuoni mambo yote yakifanywa upya kwani huendelea kulishwa/kufyonza kutokana na ukale wetu bado (Warumi 7:22-25). Aghalabu hukosa kuelewa maana ya kuwa ndani ya Kristo. Yesu alisema kuwa yu mzabibu nasi tu matawi. Tunapompokea hutupa haki kuitwa wana wa Mungu. Kuja kwa Yesu pia inamaanisha kupata ndugu wengine wapya katika familia ya Mungu. Tukishakuwa wakristo wa kweli kupitia toba na imani katika Yesu, tunafanyika pia wenyeji wa Taifa takatifu/teule (1 petro 2:9)

Tujiulize

- Chukua muda wako kufikiria mizizi yako kisha ujibu maswali yafuatayo:
- Je, mizizi yangu imechangia vipi imani na mitazamo yangu?
- Je, kunayo hamaki yoyote katika miziziz yangu, na je, inazaa matunda ya aina gani?

Vidokezo:

- Kuhukumu visivyo ni hukumu ijumulishayo kundi nzima la watu.
- Kuhukumu visivyo huleta maafa na ndio chanzo cha vita na migawanyo yote.
- Tunajifunza Kuhukumu watu visivyo kutoka mahali mbalimbali.

3. Jibu la Mungu: Taifa takatifu

Kupata utambuzi ulioponywa.

Pamoja na kuwa wengi husifu ukuaji kiidadi wa kanisa barani Afrika, vivyo hivyo wengi wanashangazwa na kukosekana kwa athari zake katika vita dhidi ya ukabila. Swali ni je, ni nini mbaya, hata katika nchi zinazoitwa za Kikristo? Ni wakati wa kanisa kupokea ufunuo zaidi kuhusu mpango wa Mungu. Kanisa halijui la kufanya kuhusu ukabila. Je, tunapokuwa Wakristo husahau utambuzi wetu wa kiasili? Somo hili litatusaidia kupata usawa mwafaka.

1) Ukabila kanisani

Ijapokuwa Mungu alituumba kwa mfano wake ili kuwa na umoja katika utofauti wetu, wachache tu ndio wameelewa kusudi lake kwetu tupate kuheshimu na kukamilishana, hata katika kanisa. Kuna makanisa mengi sana ya kikabila, ambayo watu wa makabila yale mengine hawawezi wakahisi kuwa wamekaribishwa mle. Hata makanisani ambamo kuna wingi wa makabila, viongozi na wakaaji wa ofisi tofauti huchaguliwa kwa kutegemea makabila yao na wala si kwa kizingatia karama zao. Ndoa baina ya makabila tofauti aghalabu hazichangamkiwi, au hata hupingwa hadharani. Nyakati za mifarakano ya kikabila nichini, kanisa huwa sehemu ya tatizo husika badala ya kuwa sehemu ya suluhisho, kukiwepo na migawanyo na chuki ikidumu kanisani kama inavyodumu kwenye jamii. Watu wengi hukosa kuona ubaya katika tukio kama hili! Na kama tulivyoona kwenye sura ya kwanza, huu si mpango wa Mungu.

Jibu la Mungu kwa hili ni kuunda nchi/kabila mpya na spesheli ya wateule wake.

2) Taifa takatifu-wateule wa Mungu

Katika Agano la Kale

Mpango wa Mungu ulianza na Ibrahimu. Alimwita kutoka kwa taifa lake, watu wake na nyumba ya babake ili awe mwanzilishi wa taifa mpya. Watu wake ambao wangempenda, kumtii na kudhihirisha uzuri wa maisha matakatifu kwa mataifa yaliyowazunguka (Mwanzo 12:1-3) kwa jinsi walivyoishi na kuhusiana mmoja na mwingine. Hili liliadhimishwa katika Kutoka 19:5-6 wakati wana wa Israeli waliporudi kutoka Misri.

Maandiko mengi yanaeleza wazi kuwa kusudi la Mungu lilikuwa Taifa la Israeli liwe Baraka kwa ulimwengu. Kwa mfano, Isaya 51: 1-4 inaishia na ‘Nisikiliseni mimi, enyi watu wangu; nisikieni, Taifa langu; maana sheria itatoka kwangu, nami nitaistarehesha hukumu yangu iwe nuru ya mataifa.’ Isaya 42:6 na 49:6, vifungu vya kinabii kuhusu Israeli ma masihi pia inaashiria haya.

Katika Agano Jipyaa

1 Petro 2:9, Petro anarejelea kitabu cha Kutoka 19:5-6, lakini wakati huu anatumia mwelekeo tofauti. Anatoa wito kwa wakristo wa mataifa mbalimbali (1 Petro 2:9) akiwaambia: nyinyi ni uzao mteule, makuhani wa kifalme, watu watakatifu, watu wa milki ya Mungu. Tu wana wa Ibrahimu sasa (Wagalatia 3:29, Warumi 4:16) na katika hali ya kiroho, tunaamrishwa na Mungu ‘tuache taifa letu, watu wetu, na nyumba za baba zetu’ ndiposa tufanyike wenyeji wa taifa takatifu. Mungu anaunda taifa mpya takatifu pale ambapo mwishowe mpango wake wa umoja katika utofauti wetu unawezapatikana na kudhihirika. Kupitia kwa kifo chake Msalabani, Yesu amevunja kila ukuta ututenganishao. Katika Waefeso 2:14-22, tunaambiwa kuwa ‘Kusudi lake

ilikuwa kujiumbia mtu mmoja kutoka kwa wawili, na kwa ‘mwili huu mmoja,kupatanisha wote wawili na Mungu kupitia Msalaba.’ Kwa njia hii Mungu anaunda kutoka kwa waumini, wayahudi na wayunani,kikundi spesheli cha watu,Taifa lake Takatifu,ambamo hatimaye, kusudi lake la umoja katika utofauti linaweza kutimia na kuwa kielelezo.

Paulo alitoka katika kabile la Benjamini,alikuwa na elimu ya juu na cheo chake cha kuwa Mfarisayo ilimpa hadhi kumbwa, utawala na haki ya kidini. Lakini katika Wafilipi 3:4-11, anasema ilibidi ahesabu utambuzi huu asili kama hasara ili apate Baraka ya wokovu kupitia imani kwa Yesu. Paulo hakuacha kuwa na elimu ya juu, wala hakubandilisha kabile lake, lakini hakupata thamani yake kwa utambuzi wake asili. Alipata thamani yake kwa kumjua Yesu Kristo.

Kanisa limekosaje ukweli huu wa muhimu? Tumeona kwa sura iliyopita kuwa, kuwa na imani katika Yesu pia inamaanisha kujiunga na familia ya kitaifa na ilio ya makabila mengi, ambapo tunaheshimiana na kupendana. Njia pekee ya kumwonyesha Mungu kuwa tunampenda ni kupitia kupenda ndugu zetu bila kutegemea kabile zao (1 Yohana 4:19-21). Hatuwaoni watu tena kwa jinsi ya mwili (2 Wakorintho 5:16-19). Tunakuwa waleta amani, wambalozi wa taifa takatifu, tukidhihirisha thamani ya ufalme wetu katika hali zote za maisha.

Hii ni sehemu ya wokovu! Umesikia mara ngapi hili likihubiriwa? Shetani anapora kanisa ujumbe muhimu sana.

Kila kabile limehusishwa

Taifa hili takatifu ni taifa spesheli kwa sababu ni la watu wampendao Mungu kutoka katika kila kabile (Ufunuo 5:9-10). Ni la kimataifa, lihusishalo kabile zote. Huwa hatupotezi kabile letu asili tunapojiunga na taifa hili takatifu, ila hali hii inakuwa sehemu ya utambuzi mkuu zaidi na wa utukufu wa kuwa wenyeji wa taifa takatifu.

Tunachanganua hali hii kwa kutumia kizibao (kijikoti) kuonyesha utambuzi wetu wa kikabila. Tunapojivika hili, ama tunadhihirika kama waumiao au walio na kiburi cha ukabila. Mtu Fulani basi ameamua kutuvika vazi la kifalme linalosawiri taifa hili takatifu, lililo na bendera au maumbo mengi yanayohusisha kabile/taifa nyangi zinazoiunda, kabile letu likiwemo. Tunao uhuru wa kuchagua-kushikilia utambuzi wa kabile letu au kilivaa vazi hilo la kifalme la taifa hili takatifu ambako utambuzi wetu wa kikabila umekbolewa na huhusiki sana. Utambuzi wetu wa kwanza kabisa sasa huwa ule wa kuwa wenyeji wa taifa hili takatifu.

Kila mmoja ana thamani sawa.

Tuliona katika sura ya kwanza kuwa Mungu ametuumba sisi wote na thamani sawa. Hapa ndipo manua asili ya Mungu kuhusu mahusiano baina ya makabila yanaweza kutimia. Katika taifa ile takatifu, hakuna aliye mfalme wa mwingine. Hakuna ashindanaye na mwingine. Hakuna atishwaye na mwingine. Hapa kuna nafasi ya kila mmoja. Hapa kila utengano hupotea lakini utofauti maalum katika kila kabile huheshimiwa. Tunaweza kukubaliana mmoja kwa mwingine na kusheherekea utofauti wetu. Jinsi tu taifa la kwanza takatifu la Israeli lilivyokuwa na unabii kwa ulimwengu (huyu ni Mungu wetu, na hivi ndivyo tunavyoishi kama watu wake). Vivyo hivyo taifa mpya takatifu lina ujumbe sawa wa kutoa, hasa kwa nchi zilizo na mitafaruku. Hii ndio sababu kanisa linapaswa kuwa kwenye mstari wa kwanza katika kuonyesha jamii umoja wa ajabu unaoweza kuwa baina ya makabila. Tunawezaonyesha ulimwengu maana ya upendo!

Tunaona kuwa alivyofanya Mungu na Wanaisraeli katika agano la kale ilikuwa dalili ya yale ambayo angefanya na wanawe (Wayahudi na Wayunani) katika agano jipya, na taifa hili takatifu kwa upande mwingine ni dalili ya Jerusalemu mpya!

3) Ni nini kinachokombolewa kwenye taifa takatifu

Kuna mengi sana tunayoweza kusema kuhusu ukombozi, lakini hapa tutazingatia vipengele vinavyodhahirika kwenye taifa takatifu.

Utambuzi uliokombolewa

Kuwa na utambuzi bora ni mojawapo ya mahitaji ya msingi ya mwanadamu. Tunapaswa kujitambua katika muktadha wa dunia, na jinsi tulivyo tunakubalika. Tunajifunza utambuzi wetu kutokana na asili tofauti: familia, jamii, dini, na kadhalika. Si kitu kilichowekwa kwa maisha, lakini inawezabadilika kulingana na matukio ya maisha au tufanyavyo au kutofanya vyema. Katika mataifa ya Magharibi utambuzi huwa wa kubinagsi, lakini barani Afrika utambuzi wa mtu hutegemea kundi ahusishwalo nalo mtu. Wengi wetu hung'ang'ana na utambuzi wetu, hasa kama kuna kipengele cha aibu kinachohusishwa na kabilia letu, kwa kuamini kuwa asili zetu au kukosekana kwa mafanikio kutatufanya kutokubalika.

Katika Kristo haya yote yanaweza kubadilika. Tunaweza kukumbatia utambuzi wetu mpya kama wana wapendwa wa Mungu, tulikubalika katika familia yake (Warumi 8:14-17; Wagalatia 4:6-7; Wahebrania 2:11-12). Tunawezafurahi kwamba Kristo alibeba aibu yetu yote na dhambi pia pale msalabani. Badala ya kuishi katika tambuzi zenye aibu na kukanwa, tunaweza kuishi katika hadhi ya kiheshima na kukubalika kwa sababu Mungu hutukubali kikamilifu kupitia kwa upatanisho uliotokana na kifo cha Yesu. Pia hutufanya wa kukubalika katika hali zote, ndiposa tuwe jasiri wa utambuzi wetu ndani yake.

Kabilia zilizokombolewa

Kabilia huunda sehemu muhimu sana ya utambuzi wetu. Kwa watu wengi wanaoishi katika nchi iliyo na mitafaruku ya kikabila, utambuzi huwa jambo 'chungu sana'. Ama tunatambulishwa na mkandamizaji au muadhiriwa. Tambuzi zote mbili zina aibu chungu nzima. Hatuwezi kuburudikia kuwa jinsi Mungu alivyotuumba tuwe. Tunaweza kuhisi kwamba tu duni au bora. Watu wa makabila yaliyochanganyiwa huathirika hata zaidi, huhisi kama wasiohusika popote.

Mungu anataka waumini wamiliki na kuishi katika utambuzi wao mpya ndani yake, kama wananchi wa taifa takatifu. Tunapomiliki utambuzi wetu kama wananchi wa taifa takatifu, utambuzi wetu halisi basi unaweza kurejeshwa. Kuhuishwa na taifa takatifu hakututenganishi na utambuzi wa makabila yetu. Hapa ndipo tunaweza kujikubali jinsi tulivyo na hivyo basi tunaweza kuingia katika hatima kamili aliyokusudia Mungu kuhusu makabila yetu. Hapa ndipo tunaweza kuwa wa baraka na kutoshelezana mmoja kwa mwengine. Ufunuo 22:2 tunaambiwa kuwa 'majani ya mti ule ni kwa ajili ya uponyaji wa mataifa'. Kusudio la Mungu ni kuponya makabila, bali si kuyaondoa. Kila kabilia lina sababu yake kuwepo, jinsi yake ya kipekee ya kuwa baraka kwa dunia zima na kuendeleza maisha ulimwenguni. Mara kwa mara shetani huchafua yale ambayo Mungu alikusudia yaye mema, na kugeuza utambuzi wetu. Sote tunahitaji kupokea msamaha na utakaso wa Mungu, na kutambua karama na wito tulipewa na Mungu kama kabilia, na kisha tuanze kuwa na ujasiri wa kuishi kwa kutegemea hayo kwa ajili ya utukufu wake.

Utamaduni uliokombolewa

Manuia ya Mungu kuhusu taifa takatifu ulikuwa ni iwe tajiri na inayopendeza, na inajumuisha maelezo ya tamaduni tofauti. Wanaotoka kwenye kabilia changamano wanaweza changia vizuri kutoka kwa kila utamaduni wanaowasilisha. Kitambo tulifikiria kuwa utamaduni ni muovu

(kama haukuwa wa kimagharibi) na hivyo basi ilibidi tuachwe nyuma tulipokuja kuwa wakristo. Makanisa yalihihi kuwa hakukuwa na nafasi ya maelezo ya kitamaduni katika mandarin yao. Siku hizi tunagundua kuwa kuna kitu cha dhamani katika kila utamaduni kilichokusudiwa kuleta utukufu kwa Mungu.

Hata hivyo, tunapoishi katika ulimwengu ulioanguka, shetani mara kwa mara hupotosha na kuteka nyara kile ambacho Mungu alikusudia kiwe chema katika tamaduni zetu. Tunapoingia kwenye hatima ya kweli katika taifa takatifu, tunaweza kumsihhi Mungu azirehemu na kukomboa tamaduni zetu na kuturejeshea manuia yake ya asili kuzifanya tamaduni zetu kuwa za baraka. Jeremia 12:15 Mungu anaahidi “nitawahurumia mara tena na kurudisha kila mmoja katika urithi wake”. Lakini inatulazimu tuwe watambuzi wamaizi na kuchekucha au kuchunga ngano kutoka kwa makapi. Si kila kitu katika tamaduni zetu huenda sawa na neno la Mungu. Katika taifa takatifu, ukabila wetu hutakaswa na kusafishwa na hivyo basi huwa na thamani ile tu spesheli ambayo Mungu ameweka katika kila utamaduni (ufunuo 21:26) chochote kinachohusishwa na uchawi na uabudu wa sanamu, na vipengele vya maadili na tamaduni, zinazopingana na kiwango cha Bibilia ni lazima ziletwe chini msalabani. Uraia wetu katika taifa takatifu na utamaduni wa kifalme ni lazima zipewe kipao mbele.

4) Msiba wa kutoelewa ukweli wa taifa takatifu la Mungu

Tusipoelewa picha kubwa ya mipango ya Mungu kuhusu taifa takatifu, basi tunakosa kuona mbali. Tunajishughulisha na kabilia au taifa zetu na huo huwa mwisho wenyewe. Yafuatayo huweza kutendeka/ kufanyika.

- a. Tunakuwa wa kiburi kuhusu kabilia letu, na kwa sababu ya kuliona kama lililo bora, tunataka kulazimisha ubora huo kwa wengine. Tunakuwa na upofu kwa tamaduni na sifa za kabilia zile zingine.
- b. Kama tumekulia katika jumuiya ambayo iliwhi kukandamizwa au kuumizwa na kukosa kukubaliwa, tunaelekea:
 - Kujiona tusioweza/ tulio dhaifu, jambo linaloone kana kutohana na kukosa ujasiri na uwezo wa kuanzisha mambo, hivyo basi kuwa na mtazamo usio wa kuchangamka na kukubali chochote kijacho maishani.
 - Kufidia hili kwa kufanya ukabila/utaifa/ utamaduni wetu kuwa sanamu, nguvu zetu zote zikielekezwa katika kuendeleza na kupata usawa wa kikundi chetu, au
 - Tunaishia kuwa wagandamizaji sisi wenyewe, kama inavyotokoa tusipojipeana kwa neema ya Mungu ili tuweze kupona na kuweza kusamehe.
- c. Tunaendelea kuishi kutohana na utambuzi wetu asili ulio wa uchungu, kiburi nk, badala ya kuishi katika utambuzi mpya wa uanataifa wa kifalme wa taifa takatifu la Mungu, ambapo kila mmoja huthaminiwa Isaya 54:2 hunena kuhusu kuishi mahali palipo panuka, bali si mahali palipo na mipaka.
- d. Tunakuwa vipofu wa udhaifu na dosari/ kasoro za makabila yetu/taifa letu na hivyo tunakosa kutambua tabia/sifa zetu tofauti, ama nzuri au mbaya katika utamaduni wetu au kikundi chetu. Pia huwa hatuwezi kutambua

vyema/kufurahia tamaduni, makabila au mataifa mengine, au hata kuwaona na thamani sawia na yetu.

- e. Tunayapa maandiko matakatifu tafakari isiyo ya kweli ili kuunga mkono maoni yetu, hivyo basi tukijitosa katika uasi.

5) Kuwa wenyiji wa taifa takatifu huleta uhuru mpya

Kwa sasa, maelfu ya wakristo wamepata uhuru mpya kutokana na kumiliki uananchi wa taifa takatifu. Pamoja wamekuwa sauti ya kinabii yenyeye nguvu sana katika nchi zao, inayoonyesha hali ya juu ya kuishi. Badala ya ubaguzi, shaka, kutoaminiana, migawanyiko, chuki na ukosefu wa haki, wanaishi katika umoja ambapo wanadhaminiana, wakisheherekeea utofauti, kama tu Mungu alivyonua kutoka mwanzo.

Tujiulize

- Ni mambo gani katika utamaduni wako yanayoweza kukombolewa na kutumika kutukuza Mungu katika taifa takatifu.
- Ni sifa gani mbaya za kabilia au utamaduni wako? (kwa mfano kiburi, udhalimu, kufanya kabilia lako kama sanamu nk)
- Umekumbatiaje utambuzi wako mpya na wa kiwango cha juu katika taifa takatifu la Mungu?

Vidokezo

- Utambuzi wetu mara nydingi hupotoshwa na huhitaji kukombolewa na kurejeshwa
- Kama wananchi wa taifa takatifu, tunaweza kugundua utambuzi wetu wa kweli.
- Katika kristo, tu wa thamani sawa, na tunaweza kukubaliana, kukumbatiana na kutozeleshana, hata kama tumetoka katika makabila tofauti.

4. Wajibu wa kanisa/Kanisa kama ajenti wa mabandiliko

Kusaidia kanisa kuinuka kutoka kwa aibu na kujihukumu ili kupokea tumaini jipya la kuwa ajenti wa Mungu wa mabadiliko

Jinsi Mungu alivyonua kanisa liwe ‘mlinda lango’ wa nchi (I Timotheo 3:15) lawama huwa kwa kanisa mambo yanapoenda kombo. Wakati mwingine kanisa hugeuza lawama hii kwa utawala. Tunaamini agenti wa Mungu wa uponyaji katika nchi yoyote ni kanisa, liliopona na kupatanishwa na linalohitaji kutambua wajibu yake. Hata kama kanisa limefeli katika nchi nyingi, bado ndilo tumaini la Mungu katika nchi yoyote ile.

1) Mpango wa Mungu kuhusu kanisa

Mungu ana mpango ambao umefichika tangu enzi za kale (wakolosai 1:26-27). Mpango wa Mungu ni kufanya hekima yake kujulikana ulimwenguni - na watawala na wenyewe mamlaka, hata katika eneo la kiroho – kupita kwa kanisa (Wanaompenda Mungu kwa kweli na kujitoa, bila kutegemea dhehebu lako) kwanza alimteuwa Yesu ili kufidia ukombozi wetu na kufanya moyo wake kujulikana. Lakini huu ulikuwa mwanzo. Yesu alikuwa duniani kwa muda mfupi tu. Mpango wa Mungu baada ya yesu kupaa mbinguni ulikuwa kutumia kanisa ili kufunua hekima yake (Waefeso 3: 8-11)

Manua ya Mungu ni kuunganisha waumini wote katika makao atakapoishi (Waefeso 2:21-22). Yesu hayupo tena duniani, lakini Roho wa Mungu hudumu ndani ya watu wake, watakaoendezea jukumu la kuleta wokovu na uponyaji. Tuaminio ndio tunaoweza kuwa ufunuo wa utukufu wa Mungu duniani.

Wana wa Mungu wanapaswa kuwa chumvi na nuru katika jamii

Yesu alisema “mimi ndimi nuru ya ulimwengu (Yohana 8:12), lakini pia alisema, katika Mathayo 5:14-16, “nyinyi ni nuru ya ulimwengu?” yesu anapodumu ndani ya watu, wao hufanyika nuru ing’ayo katika jamii zao. Kimsingi nuru huwa na sifa tofauti na giza, hapawezi kuwa na mchanganyiko, kwa sababu nuru huondoa giza.

Tunawezaje kuwa nuru ing’ayo gizani?

- Miyo yetu lazima kwanza iponywe na kutakaswa. Yesu alisema kuwa ni kutoka kwa moyo kila kitu hutoka. Jinsi miyo yetu inavyohisi, akili zetu huamini (Luka 6:45).
- Mungu anataka tuwe namtazamo tofauti, unaoonyesha vizuri akili ya Kristo (Waefeso 4:22-24, wafilipi 2:5).
- Tunapaswa kugeuzwa kwa kufanywa upya kwa nia zetu na mawazo (Warumi 12:1-2). Mawazo yana matokeo yake, na tabia na matendo yetu hudhihirisha mawazo yayazaayo. Mungu anataka watu wake wawaze mawazo yake. Mawazo yetu kama ni tofauti, tabia zetu zitakuwa tofauti
- Miyo na akili zetu zinapofanywa upwa, tunabdalishwa na katu hatuwezi kufuatisha namna ya jamii tunamoishi (Warumi 12:2). Katika kila jamii, Mungu hutaka watu wake wawe tofauti kwani huwaza vitofauti.

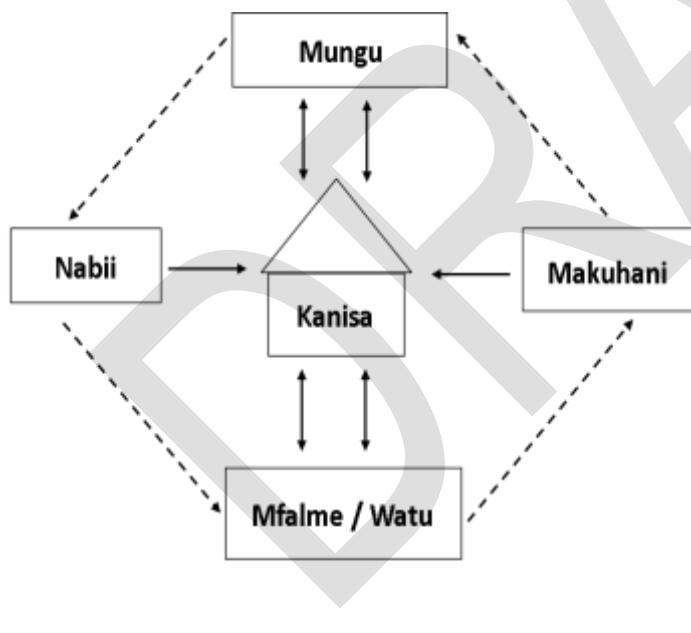
- Katika kuishi maisha matakatifu, yasiyo na lawama tunaweza kuelimisha jamii zetu (Wafilipi2: 14-16).

Yesu alisema pia kwamba tu chumvi ya ulimwengu (Mathayo 5:13).

- Tunapaswa kuwa wa kuhifadhi jamii zetu, tukihifadhi viwango na thamani ya Mungu.
- Tunapaswa kuwa na jukumu la kutakasa jamii, kwa kuonyesha jinsi Mungu anavyotaka tuishi.
- Tunapaswa kusababisha kiu cha haki
- Tunapaswa kuyapa maisha ladha na maana, ndiposa tulete tofauti.
- Yesu anapotuombea, tunapaswa kuwa waombezi wa jamii zetu.
- Kanisha linapaswa kuongea kinabii pindi tu siasa zisizo za haki zinatokea, na kukashifu uovu.

Kanisa kama sauti ya kinabii

Katika Agano la kale, Mungu aliongea na manabii kila wakati alipotaka kuwasilisha ujumbe kwa mfalme ama watu wake (Waefbrania1:1) kisha mfalme au watu walipotaka kumtolea Mungu dhabihu, wangeenda kwa kuhani naye kuhani angeenda mbele za Mungu kwa niaba yao.

Katika Waefbrania 1:2 hata hivyo tunasoma kuwa ‘... ananena nasi kupidia kwa mwanawe’ na katika Waefeso 3:10-12 anasema, ‘...sasa kupidia kwa kanisa, hekima yake itajulikana... kulingana na manuia yake ya milele aliyyotimiza kupidia kwa yesu kristo... kupidia kwake tunaweza kumwendea Mungu kwa uhuru na ujasiri’.

Hivyo katika agano jipya, mpango wa Mungu ni kuongea na watu wake kupidia kwa kanisa, manabii na makuhani wote wamo makanisani na yesu ndiye kiongozi wa kanisa (Waefeso 5:23). Kanisa basi linapaswa kuwa sauti ya kinabii katika kila nchi

2) Mpango wa shetani

Shetani anataka kuzima nuru hii. Nia yake ni kuhakikisha kuwa hakuna tofauti baina ya kanisa na jamii inayoizunguka ndiposa kanisa isilet mabadiliko katika jamii. Shetani hufanya hivi kwa kupanda mbegu sawia ya dhambi, ubaguzi, ulafi, kung'ang'ania mamlaka, uovu nk, ndani ya kanisa kama ilivyo katika jamii ya karibu. Panapokosekana tofauti wazi, hivyo kanisa halina cha kusema

Shetani huwa na mikakati tofauti katika nchi tofauti, lakini kanuni ni sawa. Katika nchi ambazo zimekuwa na mitafaruku hatari, kanisa mara nyingi limekosa kukashifu ukosefu wa haki, na hata limehusika katika mitafaruku hiyo. Katika nchi za magharibi, hali ya kufanya jamii iwe ya kilimwengu imeingia kanisani pia, hivo basi imani katika uwezo usiofananishwa na mwengine wa Mungu imekuwa dhaifu. Hii ndio maana tunaambiwa katika warumi 12:2 kwamba tusiifuatish namna ya dunia hii, tunaihaji kugeuzwa kwa kufanywa upya nia zetu. Hapo basi tunaweza kuwa nuru inayoangaza 'baina ya kizazi kilichopotoka na kaidi (wafilipi 2:15).

Njia pekee ya kanisa kuwa tofauti na jamii ni kuwa na maisha ya Mungu mwenyewe yakitiririka ndani yake.

Tunguu/glopu ya mwangaza ni mfano mzuri. Kazi ya tanguu/glopu ya mwangaza ni kuunganishwa na chanzo cha umeme ndiposa iwe mwangaza. Peke yake haiwezi kutoa mwangaza. Tunaweza kuwa na glopu za ukubwa, umbo na rangi tofauti, na hata kutumia wakati kuzing'arisha, lakini kama hazijaunganishwa na chanzo cha umeme hazina maana. Kanisa ni kamaa tunguu/glopu za mwangaza. Shetani hutaka kututenganisha na maisha ya Mungu ndiposa tusilet mabadiliko katika giza.

3.)Mungu bado ana tumaini kwa kanisa lake

Je, yesu aliwatokea akina nani baada ya kufufuka? Je, walikuwa washindi? Kilikuwa kikundi kilicho kuwa kimevunjika moyo, walioogopa, walioelewa kutofaulu kwao kwa uchungu mwangi na waliokuwa wamepoteza matumaini yao yote na maono ya kesho yao/wakati wa baadaye. Yesu alipotokea nyuma ya milango iliyokuwa imefungwa hakuwashutumu waliokuwapo hapo kwa kusema "mlivunja matumaini yangu kwenu! Nyinyi ni msioweza kufaulu! Naliwekeza miaka mitatu ya maisha yangu, na tazameni matokeo yake! Alichosema ni "amani iwe nanyi. Jinsi baba alivyonituma, vivyo hivyo nawatuma nyinyi (Yohana 20:21) kwa hili alimaanisha kuwa Mungu hakuwa amebadilisha mpango wake. Bado alikuwa na imani kwa kanisa na watu wake na akawapulizia pumzi yake kwa namna mpya. Baadaye, aliwabatiza katika Roho Mtakatifu. Kikundi hiki cha watu wa kawaida kiliendelea ili kubadilisha ulimwengu!

- Mungu ni wa matumaini katika kila hali. Hivyo basi tunaweza kuwa na matumaini (Warumi 15:13).
- Je ni nini matumaini ya utukufu? Kristo ndani yako! (Wakolosai 1:27) matumaini ya utukufu nchini mwako ni kristo ndani ya wateule nchini mle.
- Je ni kwa nini Mungu ana matumaini ya aina hiyo kwa kanisa? Chanzo cha matumaini ya Mungu ni kazi ambayo yesu alimaliza msalabani. Mungu alijua

kuwa kazi ya msalaba ilitosha zaidi kuleta wana wengi katika utukufu (Waebirania 2:10)

Mungu nyakati zote huwa na mabaki kama vile Nuhu ama wale 7000 wa wakati wa Eliya ambapo kutoka kwao anaweza kujenga viwango na haki yake upya. Tunatambua na kuenzi mashujaa wa imani katika hali yoyote ya vita na michafuko ya kikabila.

Mungu ni mungu wa kutia moyo, asiyekufa moyo kuhusu kanisa lake. Ana uhakika kuwa anaweza kuhitimisha kazi aliyoanza ndani yetu (wafilipi 1:6). Hafurahia kanisa lake (Zefania 3:17). Hivi ndivyo anavyosema kwetu.

- Wewe ni nuru ya ulimwengu!
- Wewe ni tumaini la nchi (yako)
- Nina imani (nawe!)

Tafakali

- Chukua muda na kupokea tumaini jipyga la Mungu katika hali yako.
- Wacha akutie moyo, kwamba ataleta uponyaji na mabadiliko – kuitia kwa watu wake.
- Ni dalili/ishara gani inayoonyesha kuwa kwanza kanisa linahitaji uponyaji kabla iwe wakala/ajenti wa uponyaji katika maeneo yako.

Vidokezo

- Mpango wa Mungu ni kanisa liwe wakala/ajenti wake katika kila nchi ili kuleta uponyaji na kurejesha nchi hiyo katika manua yake.
- Kabla kanisa liwe wakala wa uponyaji, ni lazima kwanza lipone kutokana na migawanyiko na vidonda vya ndani.

5. Mateso na Mungu wa upendo

Kupata kuamini Mungu wa haki katikati ya maafa na kutambua kuwa Mungu siye mwanzilishi wa dhambi, dhuluma na mateso yanayotokana na haya...

Kabla ya watu kumwenda Mungu kwa uponyaji, wanapaswa kujua kuwa Mungu hahusiki katika mateso yao. Katika nchi nyingi za Afrika ambako mapigano yamekuwa yakifanyika wengi humlaumu Mungu kwa kuwapuuza au kutowajali. Wakati mwingine Mungu hulaumiwa kwa uovu wote. Mafunzo haya yamesaidia wengi kueleza shaka na hasira yao, lakini baadaye kusaidika kugundua kuwa alikuwa kwa upande wao wakati wa mateso. Ufunuo wa ukweli huo husaidia wengi kumpelekea Mungu uchungu wao.

1) Namna mateso yanavyoathiri imani yetu kwa Mungu

Wakati ambapo watu wanapita mateso fulani, maswali yanaweza kuibuka katika miyo yao: Je Mungu hunipenda kweli? Ni kwa nini basi huruhusu mabaya kunitukia? Kwani yu kinyume na kabilia letu? Tunaweza imba nyimbo kuhusu upendo, uzuri na huruma za Mungu, lakini tunaonekana tukipitia kitu tofauti. Hata kama midomo yetu inaimba, miyo yetu inaweza kuwa nyamavu, au hata yenye hasira. Hata hivyo tunaogopa kuonyesha kutoamini kwetu, tusije shutumiwa, kukemewa na kambiwa tutubu.

Kuishi na mashaka miyoni mwetu hutufanya ‘kuvaa vinyago’ vinavyoashiria kuwa mambo yote yako sawa ilhali kuna uchungu mwingi na mashindano ndani mwetu pasipo na namna ya kuyaonesha. Hili linaweza kutufanya kuwa wapweke. Na kwa sababu hisia hizi haziridhishi, tunaweza kukana ukweli kwamba hivyo ndivyo tunavyohisi, ilhali watu wengi katika biblia walipata kupambana vivyo hivyo. Soma Zaburi 22:1, 74:1, 10-11, Habakuki 1:2

Mwanadamu amekuwa katika kunga’nga’na ili kuyapa au kufasiri maana ya mateso, hasa wakati ambapo Mungu anapaswa kuwa wa upendo na haki. Tunaweza kuwa na mitazamo tofauti kuhusu hili. Tunaweza kuwa na falsafa kuwa inafaa tukubali mambo jinsi yalivyo, kwa kuwa hakuna tunaloweza kufanya.

Tunaweza kujaribu kuwa watu wa kiroho kweli kweli na kujaribu kufumbua sababu ya kila kitu. Ama tunaweza kuvunjika moyo, huku tukipoteza matumaini ya kesho. Lakini mara nyingi kutokelewa na kujitisha katika mateso na kutopewa haki, miyo yetu inaweza anza kumlaumu Mungu. “kweli alipanga haya yote? Kama hakuyapanga, basi ni kwa nini hakuingilia kati? Kweli kama alitupenda, angelizua hili lisitendeke kwetu, huwa tumechanganyikiwa na tulio na uchungu. Kwa kiasi huamini kuwa ni kazi ya Mungu kuyafanya maisha kuwa ya kupendeza na yanayofaa, na sasa tunasikia kusalitiwa na kutengwa naye. Katika vilindi vyatoto yetu tunaanza kumlaumu Mungu kuwa hashughuliki na mateso yetu.

Mara nyingi haya hatuneni. Sisi hujaribu kutenda mambo kama wakristo wazuri sana, lakini vilindini mwa miyo yetu panaweza kuwa na lawama nyingin na uchungu mwingi. Mungu anapotuambia katika yeremia 31:3 kwamba nyakati zote ametupenda, kila wakati tunaitikia miyoni kwa kusema “usinisihi nikubali hilo. Nina dhibitisho nyingi sana ambazo haziambatani na ahadi hiyo. Badalaye tunaweza kumwona Mungu kama mwanzilishi wa shida na machungu yetu. Kanisa linahitajika kuwa mahali salama ambapo tunaweza kuelezea shida na kutoamini kwetu.

2) Mashtaka manne ambayo yanaweza kuwa miyoni mwa watu:

- a) Mungu si wa haki na anapendelea vikundi vingine.**
- b) Mungu ni mdhalimu. Yeye ndiye mwanzilishi wa mateso yetu. Lazima ni mapenzi yake. Yu kinyume nasi, anafurahia kuona tukiteseka.**
- c) Mungu hana uwezo, yeye hazuii watenda maovu, kwahivyo shetani ana nguvu kumliko.**
- d) Mungu hajali wale wasio na hatia wanapoteseka.**

Umewahi kung'ang'ana na lawama/ mashtaka kama haya? Haya hutoka kwenye miyo iliyojeruhiwa, tunahitaji kupata majibu yaliyo juu zaidi ya kithiolojia. Tunahitaji ufunuo wa Roho Mtakatifu kuhusu sifa/tibia ya Mungu. Tunahitaji kueleza kutoamini kwetu na kumwaga uchungu wetu katika moyo wa Mungu. Utajifunza mengi kuhusu hili baadaye katika makala haya. Lakini kutafuta ukweli katika Biblia inaweza kusaidia pia.

3) Haya ndiyo maamuzi yetu

a. Mungu ni wa haki na hupenda haki

Maandiko yako wazi kuhusu hili. Kumbukumbu la torati 32:4 "Yeye ni mwamba, kazi yake ni kamilifu, maana njia zake zote ni haki. Mungu wa uaminifu, asiye na uovu, yeye ndiye mwenye haki na adili."

Zekaria 8:16-17 "Haya ndiyo mtakayotenda, kila mtu na aseme kweli na jirani yake, hukumuni kweli na hukumu ya amani malangoni mwenu wala mtu wa kwenu asiwaze mabaya moyoni mwake juu ya jirani yake, wala msipende kiapo cha uongo, maana hayo yote ndiyo niyachukiayo, asema BWANA.

Hivyo basi Mungu hawezi kuwa chanzo cha udhalimu wowote. Watu kusema kuwa udhalimu wowote ule nchini yoyote ile ni mapenzi ya Mungu haiendi sambamba na tabia ya Mungu.

Lakini ni kwa nini basi maisha ni dhalimu? Ili kuelewa jinsi Mungu alivyo wa haki na maisha yakawa dhalimu, tunahitaji kujibu swalii lifuatalo.

b. Mungu ni mwema na mwenye fadhili, kila kitu kitendekacho si mapenzi yake kwani:

Mojawapo ya karama za Mungu kwa mwanadamu ni nia/ihari huru

Tunapata hadhi ya utu na thamani yetu kutokana na nia/ihari. Sisi si vikaragosi/vibaraka. Katika uhuru wetu Mungu hututaka tuchague maisha (Kumbukumbu la Torati 30:15-19). Ni kwa nini Mungu alichukua dhima/jukumu la kutupa hiari huru? Pasipo uhuru wa kuchagua hapana upendo. Mashine haziwezi penda.

Hiari huru ni sawa na uhuru wa kupenda! Mungu alilazimika kuchukua jukumu/dhima ya kutupa uhuru wa kuchagua, hata kama ilimaanisha kwamba tungefanya uchaguzi mbaya. Tungekuwa vikaragosi hakungekuwa na upendo na maisha yetu hayangekuwa na thamani.

Mungu huchukia dhambi (methali 6:16-19)

Dhambi si mapenzi yake. Kusema kuwa kila kitu ni mapenzi ya Mungu humfanya kuwajibika katika dhambi! Yakobo 1:13-17 husawiri kuwa mwanadamu huwajibika katika matendo yake yote maovu, na Mungu hupeana tu zawadi nzuri.

Kuchagua kutomtii Mungu kuna matokeo maovu. Biblia ina maonyo mengi kuhusu mateso yanayotokana na kutomtii Mungu. Maandiko katika Yakobo husema kuwa mwishowe, dhambi huleta mauti.

KUMBUKA: Hatusemi kuwa mateso yanababishwa tu na uamuzi wetu mbaya. Hatuteseki tu kwa uamuzi wetu mbaya, lakini tunaweza kuteseka kwa mamuzi mabaya ya wengine. Viongizi hasa wakifanya uamuzi mbaya, watu wengi wasionahatia huteseka

Mungu hukwazwa na uchaguzi wetu mbaya (Mwanzo 6:5-6)

Moyo wake ulijawa na uchungu. Katika kila andiko tunasikia kilio cha moyo wa Mungu:

Zaburi 81:10-14 kama tu wangesikia! Basi wangepokea baraka

Isaia 48:17-18 kama tu mngekuwa makini! Basi amani yenu ingekuwa kama mto.

Mungu kujua kwamba jambo (litafanyika) na kuliruhusu lifanyike haimaanishi kuwa ni mapenzi yake

(Luka 13:34, 19:41-44) yesu anasema wazi yaliyo mapenzi yake. Mapenzi yake yalikuwa ni kupenda na kulinda watu wake lakini hawakumwendea. Hivyo basi alitabiri matokeo ya chaguo lao, lakini akalia kwa sababu ya chaguo hilo, kwa sababu sivyo alivyotaka ifanyike.

Katika sala ya Bwana yesu aliwafunza wanafunzi wake kuomba.

“Mapenzi yako yatendeke duniani kama huko mbinguni”. Hakuna ukosefu wa haki, dhambi, uchungu ama mateso mbinguni. Ukweli, mara nyingi mapenzi yake hayatendeki duniani!

c. Mungu ni mwenye nguvu, lakini:

Hatawaangamiza wenyе dhambi wote hapa na sasa (Warumi 1:18-32)

2Petero 3:7-13 inatufunza kuwa Mungu anakawia kutoa hukumu yake. Maandiko mengi katika agano la kale na jipya inatuambia kuhusu hukumu ya Mungu, lakini vile vile inanena kuwa Mungu si mwelesi wa hasira, na ni mvumilivu kwa watenda dhambi. Mungu wetu hafurahii kuwahukumu wenyе dhambi, badalaye, hutamani wakatubu (Ezekiel 18:23). Anafurahia kuonyesha rehema kwa wanaotubu (Mika 6:7-8).

Dhambi lazima ifuatwe na matokeo/madhara yake. ‘Msidanganyike Mungu hadhihakiwi, cho chote apandacho mtu ndicho atakachovuna. Yeye apandaye kwa mwili wake, katika mwili wake atavuna ucharibifu, bali yeye apandaye kwa Roho, katika Roho atavuna uzima wa milele.’ Hata kama tumetubu, na kupokea msamaha wa milele wa Mungu, bado tutakabiliana na matokeo ya yale tumetenda katika maisha haya (Wagalatia 6:7-8).

Katika Agano la kale dhambi ilihukumiwa ilipotendwa, lakini Yesu alipojitiwika dhambi za wanadamu pale msalabani, alifungua njia kwa wakati wa neema. Kutakuwa na siku ya hukumu katika mwisho wa dari, lakini hizi bado ni siku za neema.

Agano

Yesu kuhukumiwa

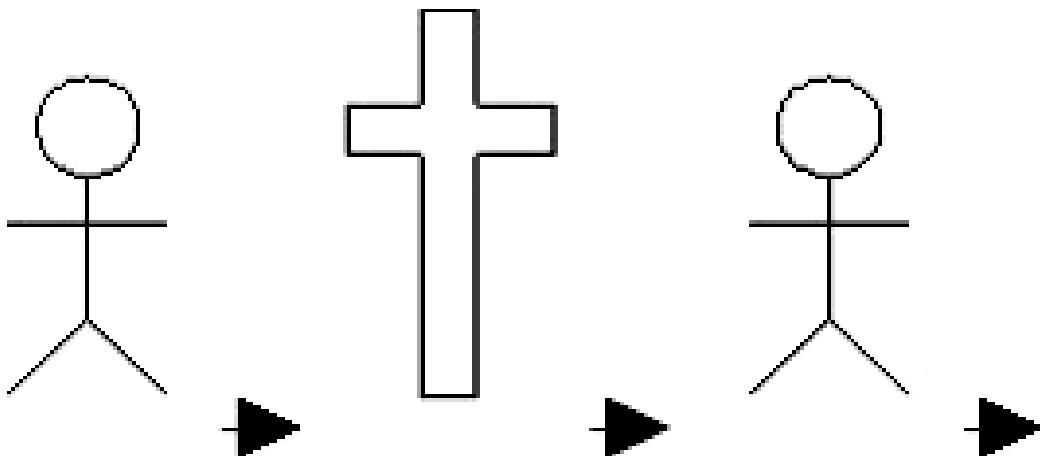
Agano jipyä siku ya

La kale

kwa dhambi zetu

neema kwa atubuye.

Hukumu kwa asiyetubu

Hatatupokonya uhuru wa kuchagua aliotupa

Angetulazimisha kuachana na dhambi (kwa mfano kwa kupooza wauaji ama kuwalazimisha kufikiria vingine). Hivyo basi tutasita kuwa ejenti huru walioumbwa kwa mfano wake.

Amelipa kanisa jukumu la kumwakilisha duniani

Kwa wanaompenda huropa wajibu wa:

- Kuonyesha atakavyo tuishi.
- Kukashifu ukosefu wa haki, hata kama itamaanisha kuhtarisha maisha yetu.
- Kupenda jirani zetu kama tunavyoipenda, bila kujali kabilalokalo
- Kutetea wanaonyanyaswa
- Kufanya yale yote ambayo upendo unatuelekeza kufanya katika kila hali.
- Kuwa ejenti wake wa uponyaji na makubaliano
- Kuwa waombezi wa nchi yetu

d. Mungu ni upendo na amejawa na huruma. Anajali sana wasionahatia wanapoteseka.

Mungu anajali anapoona watoto wake wakiteseka (Kutoka 3:7) na hutafuta kuwatuma watumishi wake kusaidia kwa niaba yake;

Alianzisha idara za mahakama ambazo zinafaa kuwa zenyenye haki (Warumi 13:1-5)

Matamanio ya Mungu ni kila jamii iishi kwa amani na kudumu katika haki. Hii ndio maana tunaambiwa tuwaombee walio katika mamlaka (I Timotheo 2:1-2)

Mungu huhuzunika wakati hakuna yejote wa kuingilia kwa niaba ya wale wanaokosa haki (Isaya 59:15-16; Ezekiel 22:30)

Hushiriki Uchungu wetu. Mungu huumia nasi (Isaya 63:9; 43:2; Zaburi 139:7-8)

Ni hakimu wa haki mbinguni (I petro 2:23)

Hakuna asiyetenda haki atakosa kupatikana. Watakaotubu watasamehewa, lakini ambao hawatatabu watahukumiwa, kama si katika maisha haya ya sasa, basi itakuwa katika maisha ya baadaye.

Anaweza komboa mateso yetu (mfano wa yusufu)

Kitu cha kuhuzunisha kuhusu mateso yasiyo ya haki ni hisia kuwa hayana sababu. Tunapogundua kuwa Mungu siye mwanizilishi wakukosekana haki yoyote, nakwamba hafurahi anapoona watu wakiteseka, tunaweza kuhitimisha kuwa yote ni bure. Habari njema ni kuwa Mungu anaweza kukomboa mateso.

Warumi 8:28 inasema kuwa anaweza kudhihirisha uzuri/wema kutokana na kila hali iwapatayo wampendao. Kukomboa inammanisha kununua tena, na pale msalabani yesu alinunua tena kila kitu ambacho shetani alikuwa ametupora. Anaweza kubadilisha kupoteza kwetu kuwa faida.

4) Mateso yanawezaje kuwa kwa faida yetu badala ya kupoteza?

Tunaweza kukumbana na huruma za Mungu

Kuna kipengele cha moyo wa Mungu cha huruma ambacho tunaweza kukumbana nacho katikati ya mateso, ambacho vingine hatungekijua. Mateso basi yanaweza kutuhami kama wakristo ili tuweze kuwashumia wanoteseka katika jamii. Mungu angewalinda wakristo kutokana na mateso, je tungejihusishaje na wanoteseka? Wangehisi kwamba hatuwaelewi. Lakini tunapokumbana na huruma za Mungu katika mateso yetu na kupokea faraja yake, hii basi huwa hazina mikononi mwetu tunayoweza kuwapa wengine.

Imani yetu hujaribiwa na kuimariswa

Mateso pia hujaribu ukweli wa imani yetu na kuimariswa ari yetu ya kumfuata Mungu, bila kujali gharama ndiposa pasiwe na hata mmoja wa kutuita waamini wa nyakati. Mateso hutufunza kuvumilia na kustahimili. Mungu angewatenganisha wakristo na mateso, watu wote wangepeda na kutafuta kuwa waumini kwa malengo mabaya. Ingekuwa ni kwa sababu tunajipenda, na hivyo basi tunataka maisha rahisi, si kwa sababu kuwa tunampenda Mungu.

Kutokana na mateso, tunapata fursa ya kujifunza kumtegemea na kumwamini Mungu. Yanasaidia katika kukua kwa imani yetu. Inaweza kutusaidia kukabiliana na udhaifu wa tabia yetu. La kuhuzunisha ni kwamba, ukosefu wa tumaini ndio unaotusukuma kwa Mungu na kutufanya kuwa makini katika kumtafuta na kumpendeza.

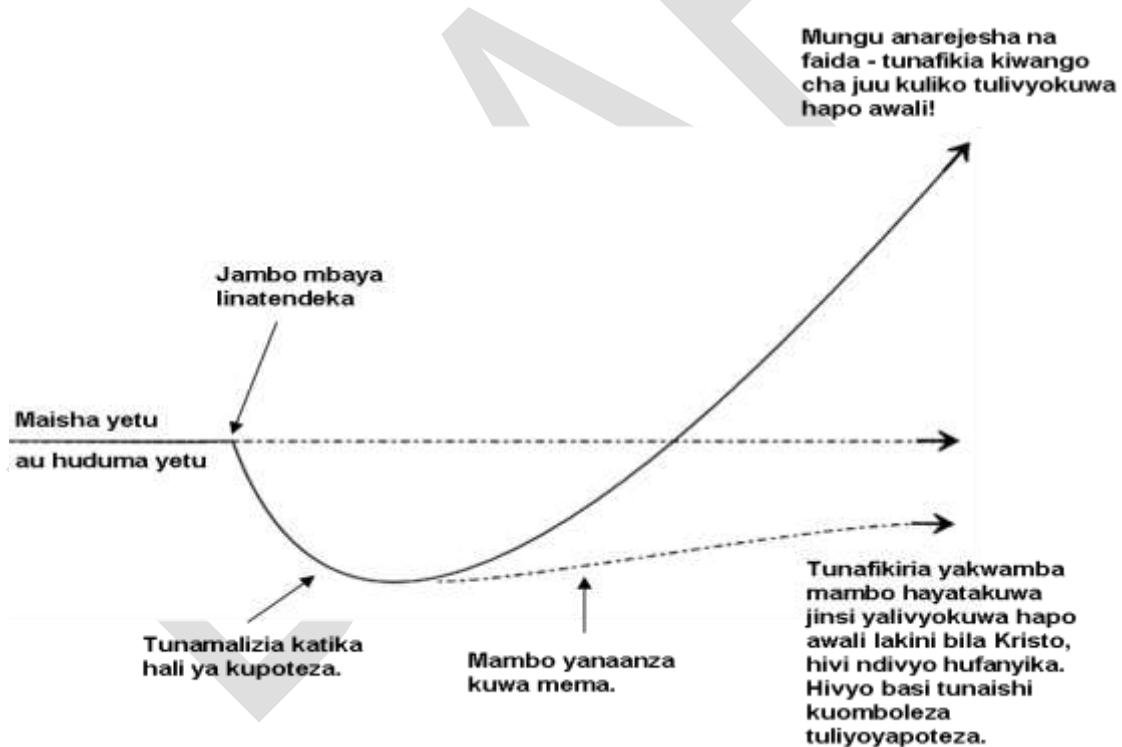
Hii haimaanishi kuwa tunapaswa kuabudu mateso au kuyakubali na kujipeana kwayo. Mungu anatutaka tufanye yote tuwezayo ili kuditiniza mateso na kipinga ukosefu wa haki.

Lakini kama hatuwezi ishi bila kuwepo kwa mateso, yanaweza kukombolewa na yesu anaweza kutupa ushindi kwayo, kama alivyoahidi katika Yohana 16:33.

Mungu anaweza kukomboa mateso yetu

Tunaposoma maandiko matakatifu tunapata kuwa kuna namna ya ajabu ya Mungu kukabiliana na wanadamu. Hata kama shetani huwapokonya wanadamu mengi yaliyo manua ya Mungu, Mungu ana uwezo wa kuturejesha kwamba hali yetu ya mwisho huwa nzuri kushinda ile asilia. Uumbaji ulikuwa mzuri, lakini kifo kikaja. Uumbaji ule mpya utakuwa wa kiroho amba ni bora kuliko wa hapo mwanzo. Katika kitabu cha Ruth, Naomi anapoenda Moab anapoteza mumewe na wanawe wawili. Baadaye anarudi Bethlehemu na mkaza mwanawe na kumpata Boaz, na mjukuu ambaye alikuwa mmoja wa mababu wa kristo mwenyewe. Na kunayo mifano mingi mingine ya jinsi Mungu alivyokomboa wanadamu kutokana na mateso.

Kumbuka: Ni vizuri kuelewa kauli hii vizuri. Hatuwezi kurejeshewa wependwa, walioituacha, katika maisha haya, na tunaweza kosa kurejeshewa vitu vingine, lakini katika mioyo yetu, tunaweza kuwa katika hali ya kufaidi. Tazamio letu ni kwa hazina za kimbingu, ambazo hakuna anayeweza kutuibia. Hii inapingana na ile inaitwa ‘injili ya ufanisi’. Habari ya fanaka inayofunza kuwa Mungu anapenda kila mtu awe tajiri na asiye na shida, na huweka mitazamo katika vitu vionekanavyo, kwa kusema kuwa ni shauri yetu kama haya hayatufuati.

Mungu anaweza kukomboa kila msiba maishani. Badala ya kupoteza kutokana na mateso, tunaweza kutoka katika mateso tukiwa tumefaidi na kupata kitu cha thamani na cha umuhimu wa milele! Hakuna kitu kibaya sana kwa Mungu, kiasi kwamba hawezikukitumia kwa uzuri mkuu /mkubwa. Hii ni habari ya kupendeza!

Ndio maana tunaweza kuwa zaidi ya washindi kwa yeze aliyetupenda (Warumi 8:37).

Kilichokuwa kama kigezo cha udhaifu ama hali ya kukosewa, Mungu anaweza kubadilisha na kukifanya kiwe kigezo cha nguvu zetu, ushuhuda wetu, silaha ya Mungu mikononi mwetu. Hii

huanza kufanya kuanzia wakati tunapomwalika Mungu katika mateso yetu naye huanza kutenda (Warumi 8:28).

Tujiulize

- Je, ni katika hali gani ambazo uliweza kuwa na tashwishi kuhusu upendo alio nao Mungu kwako?
- Una lawama gani kwa Mungu ambayo imefichika moyoni mwako?
- Ni maswali yapi magumu ambayo umeng'ang'ana nayo moyoni mwako? Orodhesha majibu yoyote ambayo yalisababisha amani kwako.
- Mkaribishe Mungu katika mateso yako ili ayakomboe.

Kumbuka: hili ni somo ngumu na changamano sana. Ambao wangependa kulisoma kwa undani waangalie karatasi la nyuma la appendix

Vidokezo

- Mwanandamu hung'ang'ana kutafuta maana ya mateso na kukosekana kwa haki.
- Tunayo tabia ya kumlaumu Mungu tunapokumbwa na mateso, humwona, kuwa amehusika/kuwajibika na hivyo basi kukosa kupokea uponyaji wake.
- Wengi wetu tunayo maswali na tashwishi moyoni mwetu ambayo yanahitaji kushughulikiwa.
- Ndiposa tupate uponyaji, tunapaswa kuelewa mapenzi ya Mungu, nguvu na upendo wake na jinsi yote haya yanavyohusiana na kuteseka kwetu.
- Mungu hutafuta kufanya jambo, kupitia kwa watu wake, ili kukomesha ukosefu wa haki.
- Mungu husononeka kwa sababu ya mateso na ukosefu wa haki.
- Yesu huwajibika kwa ajili ya dhambi na mateso pale msalabani.
- Yesu alifanya pawepo na uwezekano wa ukombozi kutokana na mateso yetu.

6. Kumjua Mungu kama baba wa upendo

Kuelewa jinsi Mungu anavyotaka kutuponya kutokana na vidonda vyovoyote tunavyoweza kuwa navyo kutoka kwa wazazi wetu wa duniani, na kutosheleza ukosefu wowote.

Hata ingawa Mungu alinuia kila mmoja akulie katika familia ya upendo, inayodhihirisha upendo wake, watu wachache sana wamebahatika kupata hili. Wengi ni vipofu wa roho ya ubaba wa Mungu kwa sababu ya waliyoyapitia mbeleni – Hili litawakosesha kuwa na uwezo wa kumwendea Mungu ili kuponywa vidonda vyao vingine.

Athari za haya ni kubwa mno, haziathiri mtu binafsi tu, bali pia familia, na hata mataifa. Kabla mataifa yapate kuponywa familia ni lazima zipone. Makubaliano huanza nyumbani. Kama watoto wamekosa upendo ama wakashuhudia vita katika familia zao, kuna uwezekano mkubwa kwao kuchukua silaha na kuhusika katika vita.

1) Yesu hutuonyesha Mungu Baba

Maaandiko mengi katika Biblia yananena kuhusu Mungu kama Baba. Mengine yako katika agano la kale (Zaburi 68:5;Isaya 63:16;64:8; Yeremia 3:19). Lakini mengi yako katika agano jipya.

Katika Yohana 1:18, tunambiwa kwamba yesu alitoka kwenye ‘kifua cha Baba’. Aliishi nyakati zote katika kumbatio la Mungu Baba. Katika Yohana 17:24, anasema kuwa anataka sisi tuwe naye alipo, inayomaanisha kuwa anataka kutuweka kwenye kumbatio la baba. Yesu ndiye njia na kumbatio la baba ndio ukamilisho au hatima. Yesu alikuja kulipa deni yetu ya dhambi na kufungua njia ya kwenda kwa baba, na alituhakikishia kuwa baba alikuwa tu kama yeze.

2) Je ni nini kinatuzuia kukimbilia kifuani mwa Mungu?

Yesu anatutakia tuwe na uhusiano wa upendo na wa karibu sana na Mungu kama Baba wa upendo, lakini kwa sababu ya theology potovu inayomdhihirisha Mungu kuwa mkali au kumwona kama mwanzilishi wa uchungu na ukosefu wa haki maishani, na vile vile kwa sababu ya jinsi tunavyoishi na baba zetu huku duniani, wengi wetu huogopa kumwendea Mungu Baba, au hata kukimbilia mikononi mwake. Hili ni jambo linalotendeka kote sio Afrika pekee. Katika sura hii tutashugulikia sababu ya tatu- jinsi tulivyolelewa inaweza kutuzuia kumkaribia Mungu, lakini kwanza tuangalie mahitaji muhimu ya kila binadamu.

3) Haja za binadamu za kimsingi

Kila mwanadamu huzaliwa duniani akiwa na mahitaji Fulani: yanayoonekana (Chakula, nguo, malazi, nk) ya kiakili (elimu), ya kiroho. Kila mmoja pia huwa na mahitaji ya moyo wake ambayo ni ya muhimu tu kama yale mengine lakini mara nydingi hukosa kueleweka au hupuuzwa. Je mahitaji haya ni yapi?

Ulinzi

Kila mtoto anahitaji kujua kuwa ulimwenguni alimozaliwa ni pahali pazuri pa kuishi. Watoto wanaweza kuhisi ukosefu wa ulinzi kupitia kwa:

- Ukosefu wa upendo baina ya wazazi wao.

- Kuteswa na wazazi kwa njia fulani, au wazazi kuwa na matarajio yanayozidi uwezo wa watoto wao.
- Ugonjwa au kifo katika familia
- Ufukara/umaskini wa kupindukia.
- Kutokuelewana katika familia au jamii.

(Umuhimu , thamani na kusudi)

Hiki pia ndicho kilio cha roho ya kila mwanadamu. Kila mtu anahitaji kujua kwamba maisha yake yana kusudi na thamana, hata kama ni walemaru kwa njia fulani. Kila mtoto anahitaji kujua kuwa ana kitu cha kuchangia katika ulimwengu, na kwamba ulimwengu ni tajiri kwa kuwepo kwake; kungekuwa na ukosefu wa kitu Fulani kama asingelikuwepo. Thamani yetu hutambulika kwa kujua sisi tu akina nani kwa Mungu bali si kulingana na tufanyayo au tusiyoyafanya. Mungu ana kusudi na kila mtu.

a. Watoto hupokeaje thamani

Kwa kushukuriwa, kutambuliwa, kuitwa kwa majina yao, kupewa uhuru wa kuchagua, kuulizwa maoni yao...

b. Je watoto wanashushwaje kithamani?

Kwa kutukanwa, kuadhibiwa mbele ya watu/umma, kunyimwa haki ya kucheza, kuona dada/kaka zao wakipendelewa, kulazimiswa kukaa na wageni, kutoruhusiwa kula mezani...

c. Je, Mungu hutupa thamani vipi?

Kwa kutumba kwa mfano wake, kutupa uhuru wa kuchagua, kuhusiana nasi (II wakorintho 6:2), kulipa gharama iliyo kubwa kwa ukombozi wetu (I petro 1:18-19), kutuita marafiki (Yohana 15:15).

Upendo

Kila mtu hutaka kuhisi kuwa amependwa. Mara nyingi wazazi hujaribu kuonyesha upendo kwa watoto kupidia kukidhi mahitaji yao ya kimsingi, lakini jambo hilo pekee halitoshi kudhihirisha upendo ambao Mungu hutaka tujifunze kutoka kwa wazazi.

Kuna njia tofauti ambazo upendo unaweza kudhihirishwa:

a. Kupitia kwa maneno

Watoto wanaweza kujua kuwa wanapendwa kwa kusikia maneno mema, ya kusifiwa na kushukuriwa Katika tamaduni nyingi, hata hivyo, ni ngumu kwa wazazi kusema ‘nakupenda’, “najivunia kuwa mzazi wako”. Pengine wanahisi kuaibika ama huogopa kuwa huenda wakaharibu watoto wao endapo watadhihirisha upendo wao kwao kwa jinsi hiyo. Mara nyingi, iwapo wazazi wenywewe walikosa upendo kama huu, wanakosa uwezo wa kuuonyesha kwa watoto wao. Vile vile hawatambui kuwa ni hitaji la kimsingi kwa mtoto, wanalohitajika kutosheleza. Kukosekana kwa maneno matamu kunaweza kuwa na athari mbaya kama tu maneno mabaya (Methali 12:18, 15:4,18:21’28:21). Mungu huwa hachelewi kusema ‘nakupenda!’ Sisi tu urithi wake anaopenda sana (Kumbukumbu la torati 7:6).

b. Kupitia kwa mapenzi ya dhati

Mungu pia alituumba na hitaji la kupokea/ kuonyeshwa mapenzi ya dhati. Hili tena linaweza kuwa ngumu katika tamaduni zingine isipokuwa wakati wazazi wanapolidhihirisha kwa watoto wachanga. Hi kwa sababu ya aibu au kuogopa kitendo hiki kuibua hisia za kimpenzi. Hili linahuzunisha kwani sote huhitaji kumbatio.

c. Kupita kwa wakati mzuri pamoja

Baba au mama anayechukua muda wake kusikiliza, kucheza au tu kuwa na watoto wake kwa ufupi huwasilisha ujumbe kwamba ‘wewe ni wa maana/muhimu kwangu’, “unastahili wakati na makini yangu” Mzazi anapojihusisha na mtoto huwa anawasilisha ujumbe wa umuhimu na thamani ya mtoto. Ni muhimu sana kwa viongozi wa makanisa kuonyesha upendo kwa watoto wao. Nyakati nyingi watoto hawa hutengwa kwa sababu waumini huchukua muda mwingi wa wazazi wao. Ni vigumu mtoto kama huyu kujihisi kuwa na maana anapohisi kuwa ‘babangu humpa wakati mtu mwingine yejote isipokuwa mimi’.

Ili kuwa kamilifu, njia hiza za kudhihirisha upendo huhitaji kuambatana na utoshelezaji wa mahitaji ya kiakili na kimsingi.

4) Mahitaji ambayo hayajakidhiwa/hayajatimizwa

La kuhuzunisha ni kwamba, wengi wetu tumepongukiwa na kusudi tukufu la Mungu kuhusu familia zetu; na wengine wamekumbana na kinyume cha manuo ya Mungu. Mara nyingi hatugundai kuwa kitu Fulani ki kombo, kwa kufikiria kuwa kulelewa kwetu kulikuwa kwa kawaida kulingana na tamaduni zetu. Lakini Mungu huwa haoni hili kuwa ni tukio la kawaida. Tumepongukiwa na utukufu wa Mungu (Warumi 3:23).

Ni kweli kwamba upungufu katika malezi ya mtu unaweza kusababisha jeraha sawa na isababishwayo na kiwewe, hasa upungufu huo ukiwapo kwa muda mrefu. Kwa mfano:

- Wengine walipoteza wazazi
- Wengine walilelewa katika familia ambazo hazikuwajali
- Wazazi wengine walipuuza mahitaji ya watoto wao au hata hawakujua jinsi ya kuyakidhi.
- Wazazi wengine wenye hawakupokea upendo kutoka kwa wazazi wao walipokuwa wanakua

Athari hii hupitishwa hadi kwa watoto wetu

Kile ambacho hatukupata kutoka kwa wazazi wetu wa duniani, basi hatutakuwa na uwezo wa kuwapa/kuwarithisha watoto wetu. Hivyo basi tunaishia kuzalisha maumivu/athari hizo kali kwa familia zetu. Tunapokuwa na sehemu iliyoathirika katika miyo yetu basi tunampa shetani nafasi kutujia na kutuhadaa...”sipendeki, sina thamani, nk wazo hili huathiri tabia zetu na hivyo basi tunaishia kuwakwaza watu wengine.

Athari ya vidonda hivi kwa nchi yetu

Familia inafaa iwe mahali tunajifunza kupenda, kupendwa na kuheshimiana. Wakati familia hasitekelezi majukumu yake, inaathiri jamii. Ikiwa watoto wamekosa upendo au wameshuhudia vita nyumbani mwao, ni rahisi hao kuchukua siraha na kuumiza wengine. Wakati kuna mizozano na ukosefu wa haki kwa nchi zetu, vidonda vya utotonu ambavyo

havijapona zinaweza kuzuia uwezo wetu wa kupona kiwewe na kusamehe.

Athari kwa yale tunayoyaamini mioyoni mwetu kuhusu Mungu

Hii kwa kweli ndio athari mbaya zaidi. Bila kugudua tunaanza kuwa na matarajio kama yale tulishuhudia kwa wazazi wetu wa ulimwengu. Ikiwa baba yetu alikuwa mkali na mwenye kutawala, tunatarajia Mungu awe mkali na mkatili. Kama tulipungukiwa kwa namna Fulani maishani, inakuwa sababu ya kutoamini, jambo ambalo hutuzua kumwendea baba yetu wa mbinguni. Kwa mfano, ikiwa baba wa mtu hapa duniani hakumfariji, ni vigumu kumwamini Mungu anaposema, ‘mimi ndimi niwafarijiye’ (Isaya 51:12). Huwa hata kamwe haitujii wazo la kumwendea Mungu kwa faraja, kwa sababu tumezoea kuishi bila faraja/_ ama sisi hujaribu kupata faraja kwa njia isiyofaa.

5) Mungu anatamani kutupa upendo mkamilifu wa baba

“Nitakuwa baba kwenu” (z Wakorintho 6:18)

Mungu anataka kutufidia chochote ambacho tulikosa kama wanadamu. Anasema, “nataka kuwa baba yenu. Chochote mllichokosa, nataka kuwafidia. Kama hakuna aliyekwambia ‘ninakupenda, ninajivunia kuhusishwa nawe’, nataka kukuambia mambo haya.” Kutambua moyo wa ajabu wa baba wetu mkamilifu wa mbinguni ni jambo ambalo huponya vidonda vyetu. Mungu ndiye baba mzuri tunayeweza wahi kuwazia! (Orodha ya baadhi ya sifa na tabia zake za ajabu iko katika mwisho wa kitabu)

Pia hutupatia pendo la mama

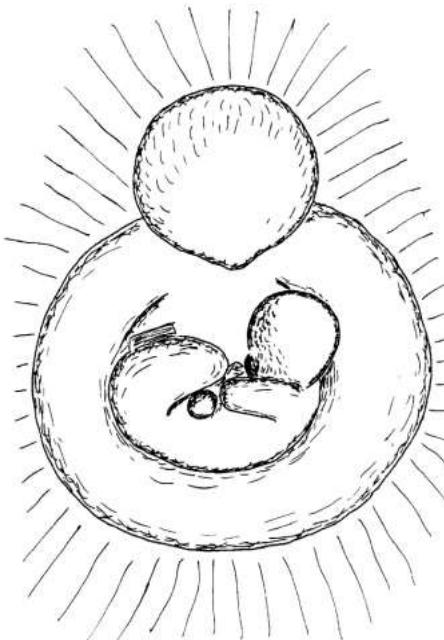
(Zaburi 27:10, isaya 49:15-16, isaya 66:13)

Hakuna anayepaswa kujihisi kuwa asiyebahatika kwa kutopata malezi mazuri. Tunapaswa kusamehe wazazi wetu kwa namna yoyote ambayo hawakuweza kukidhi mahitaji yetu; na kisha kumwendea yeye aliye na uwezo! Baba yetu wa mbinguni anaweza kutosheleza kila upungufu. Anaweza kutufidia yale yote ambayo tulikosa zaidi ya tufikiriavyo.

Upendo wa Mungu ni wa milele na usio na masharti

Huyu ni Mungu atupendaye bila masharti. Linakaa jambo nzuri sana/zaidi lisoweza kuwa la kweli. Lakini ni habari dhahiri ya Biblia, Mungu anatuambia kuwa ametupenda kwa upendo wa milele (Yerehemia 31:3). Hakuna lolote ambalo tunalowezafanya ili kubadilisha upendo wake kwetu). Huu ni ujumbe wa neema. Tunaweza kuwa tumepata mafunzo yasiyo ya haki kuhusu tabia/hulka ya Mungu, ya kusisitiza utakatifu wake pekee na Hasira yake kuhusu dhambi, hukumu yake n.k., lakini hasira ya Mungu kuhusu dhambi ilimwagiwa yesu pale msalabani.

Siku ambayo kuna mawingu mazito, yejote anaweza kufikira kuwa jua limetoweka lakini ukapata fursa ya kupanda ndege na kupeperuka juu ya yale mawingu, utapata jua bado linaangaza. Mawingu hayawezi kuzuia jua kuangaza, lakini yanaweza kuzuia watu walio chini yake kupokea mwanga na joto

lake. Mawingu ni kama dhambi na ukosefu wa imani katika maisha. Jua ni kama upendo wa Mungu ambao hukosi kuangaza, lakini dhambi ambazo hatujakiri na ukosefu wa imani zinazuia upendo huo wa Mungu usitufikie. .

Kuonyesha upendo wa Mungu mmoja kwa mwagine

Njia moja ambayo Mungu hudhihirisha upendo wake kwetu ni kupitia kwa mmoja hadi mwagine. Kama kanisa tunayo fursa ya ajabu ya kuwa baba na mama wa mayatima, ama kwa wale ambao hawakupata mapenzi ya wazazi kutokana na sababu iwayo ile. Lakini kwanza miyo yetu inapaswa kujawa na upendo wa Mungu ama tutapungukiwa au hata kukosa chochote cha kupeana.

Tafakari

Namna ya kupata uponyaji

- Chukua muda na ufikirie yale ambayo ulipitia katika familia yako
- Ni nini ulichotamani kupata kutoka kwa wazazi wako na hukupata/hukupewa?
- Hili limeathirije moyo wako jinsi unavyomuona Mungu, na uwezo wako wa kuhusiana na watu wengine?
- Tafakari II wakorintho 6:18, Zaburi 103:1-6
- Mwalike Mungu awe baba yako na upokee upendo, amani na thamani kutoka kwake,
- Samehe wazazi waliokufeli
- Tubu kwa ajili ya madhara uliyosababisha kwa watu wengine kutokana na upungufu kwa upande wako.
- Tafuta kama kuna yeyote unayeweza kumwonyesha upendo huo wa Mungu kama baba ama mama.

Vidokezo

- Urejesho wa taifa lililogawika huanzia na urejesho wa familia
- Tuliumbwaa na hitaji la mapenzi kutoka kwa wazazi, wakidhihirisha upendo wa Mungu kwetu.
- Tunapoishi katika uumbaji ulio pungukiwa, wazazi wetu hawana uwezo wa kutupatia upendo tunaohitaji, na hili linaweza kutufanya kujitenga na Mungu Baba.
- Mungu ndiye baba kamili, aliye na uwezo wa kukidhi haja zote za miyo yetu.

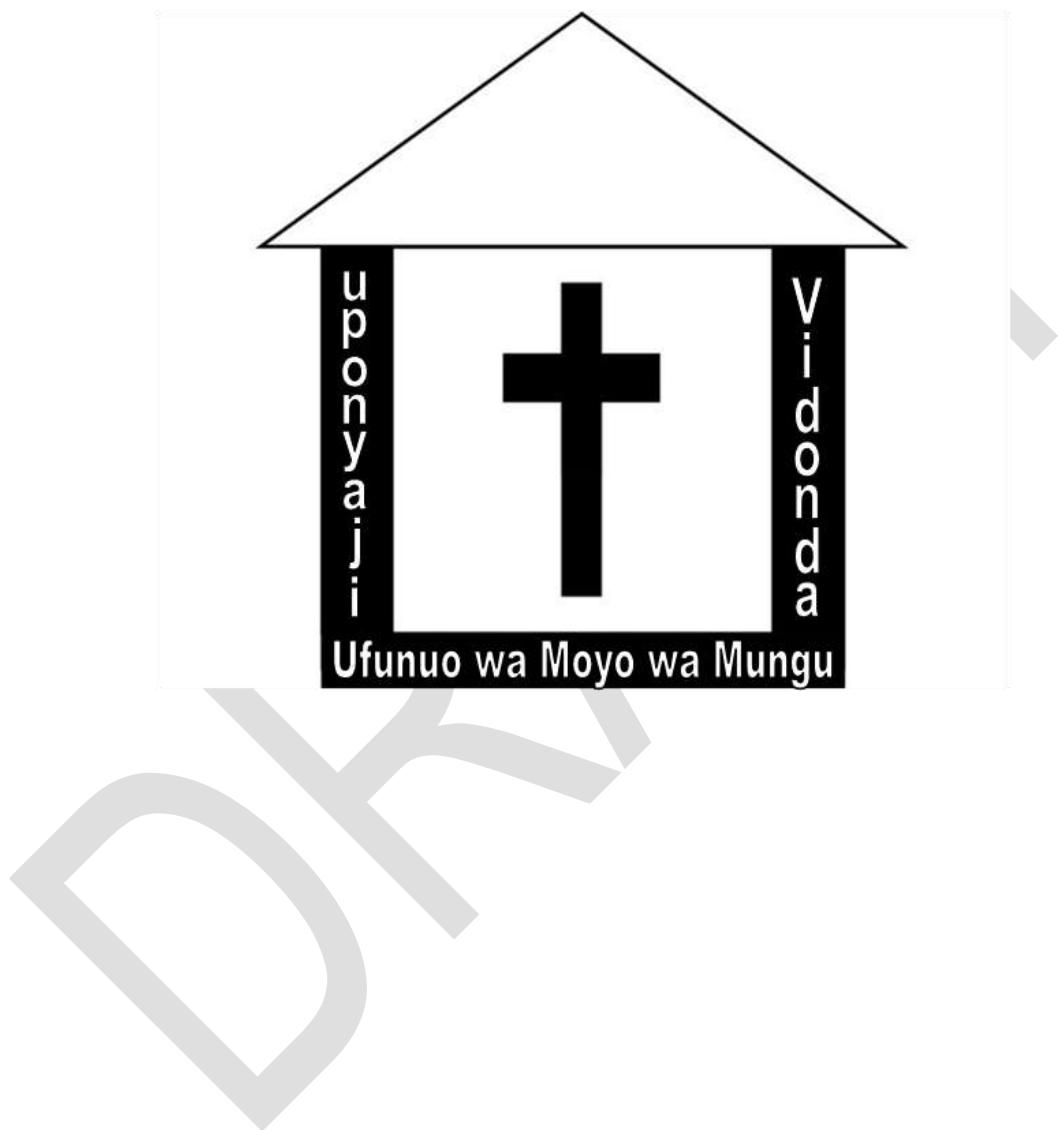
Sehemu ya 2:

Kujenga kuta

Kwa Mwanga wa Yohana 10:10, ni jambo la busara kuchukua muda na kuona ni nini tulichopoteza, ndiposa tuweze kuelewa jinsi tulivyojeruhiwa, na kwamba kuna adui anayehusika na kupoteza kwetu. Pia tunapaswa kukubali kuwa hali hiyo ya majeraha ni

dhana inayokubalika ya Biblia, kitu ambacho Mungu huangalia kwa undani. Wengi huamini kuwa yesu alikuja duniani kuhusika na dhambi zetu, lakini pia anataka kupoza vidonda vyetu. Msalaba hushughulikia mawili haya.

Kabla tupate uponyaji ni lazima tutambue na kukiri uchungu tulio nao, ili tuweze kushinda mapingano kuhusu hili. Kusikiliza matukio machungu ya wengine na kuombeana bila kuzingatia mipaka ya kikabila husaidia sana katika kupona kwetu lakini jambo nzuri kabisa kwa yote ni kumtwika yesu huo uchungu, tukimwamini akomboe maumivu katika maisha yetu.

7. Mwivi / Mwizi

Kusaidia watu kuelewa na kukubali hasara yao na kupata tumaini la urejesho

Andiko moja ambalo limeleta maana kubwa katika warsha za HWEC ni Yohana 10:10 ``mwivi, haji ila aibe, kuchinja na kuharibu, mimi nalikuja ili wawe na uzima, kisha wawe nao tele''

1) Je, mwivi ametuibia nini?

Tunapotazama ulimwengu wetu uliojaa dhambi na maumivu, tunaweza kuona kuwa shetani kwa kweli amekuwa mwenye bidii. Baada ya kupoteza hadhi yake kutokana na uasi, sasa hutafuta kutupora yote ambayo mungu alikusudia. Kila mwanadamu ameporwa; kila jumuiya na nchi imeporwa; kila bara limeporwa. Athari zake kwa watu binafsi na jumuiya za watu na nchi ni kubwa mno. Hata hivyo wengi tunaishi katika hali ya ukarusha, tukijaribu kusadiki kuwa hatuna shida. Pia tunakosa kujali jinsi wengine wanavyopoteza.

Katika utamaduni wa kulaumiana, ni vyema kutazama zaidi ya hatia yenye na kuona kuwa kulikuwa na mtu aliyesababisha yote, mtu anayenuia kuangamiza binadamu wote akizua makusudi ya mungu yasitimie. Hii haipaswi kumfanya yejote asiwajibike kwa kumlaumu shetani. Mungu hata hakuwaruhusu Adamu na Hawa kufanya hilo.

Ni vizuri katika kupona kwetu tuanzie kwa kukubali kupoteza kwetu na uongo tunaoamini basi; na pia tuanze kuelewa kupoteza kwa wengine.

2) Kukubali kupoteza kwetu

a) *Tutazame aina tofauti za kupoteza*

Tungeanza na bara, tukijaribu kuona jinsi limepoteza tena nchi baadaye makabila na kanisa, tayari tusha shughulikia familia

b) *Tutazame kupoteza kwa kikundi*

Ingefaa kama kila kabile lingetazama walichoporwa na kuorodhesha. Hii inaweza kugawa kutegemea maeneo ya kihistoria kama hili litasaidia. Chini ya orodha, ingefaa kama tungetambua imani za ndani mbaya zilizokubaliwa na kabile kuhusu mungu na kuwahusu. (kwa mfano, Afrika kusini imani yao mbaya ni kuwa Mungu si wa haki, wa kupendelea wazungu na makabila yale mengine yamelaaniwa). Mwishoni ni vizuri kuorodhesha dhamira zinazohusishwa na kila kabilo. Kwa mfano, ukweli, usalama, mahusiano mazuri hii inaonyesha kuwa katika mtazamo wa mungu hakuna washindi.

c) *Tunaweza unda jedwali la upotezaji na matokeo yake*

- Upotezaji wa vitu yakinifu/vinavyoonekana/vya nje) katika mifarakano. Hizi tunaweza kuzitambua kwa urahisi
- Upotezaji wa kiundani kama upendo, imani, usalama
- Matokeo yake hasa kutokana na upotezaji wa undani

3) Baadhi ya hasara/ ambazo hukumba kila kabilo kutokana na mifarakano ya kikabilo na athari zake

Ukweli

Kitu kikuu ambacho tumeoporwa ni ukweli, na hii ndio sababu Yesu alimwita shetani ‘Baba wa uongo’(Yohana 8:44) Tunaishia kuamini uongo mwingi unaopenya kila sehemu ya maisha yetu. Shetani anatafuta hata kutupokonya Neno la Mungu miyoni mwetu (Mathayo 13:19). Anatafuta kutufanya mateka kwa kufunga akili zetu, lakini hakufaulu na Yesu (Yohana 14:30)

Kuaminiana

Pasipo kuaminiana hapana mahusiano ya maana. Tunakuwa na shaka, wenge uoga, wenge kujitetea. Hata ushirika baina yetu kama wana wa mungu huisha, na mawasiliano huwa ya juu juu. Tunapokuwa waoga wa kushiriki tulio nayo moyoni mwetu, tunakuwa wapweke na waliotengwa hata kama kuna watu wengi waliotuzunguka.

Upendo

Pasipo na upendo pana ubinafsi. Tunazama katika shughuli zetu na kuacha kujali wengine na haja zao. Hisia mbaya/hasi kuhusu wengine hata zinaweza kubadilika kuwa chuki. Hii hufungua mlango wa dhambi na aina zote za uovu.

Usalama na amani

Ukosefu wa amani ya ndani na hata nje husababisha kutotulia, uoga, wasiwasi na kutopata pumziko, usalama au hata usingizi mzuri.

Tumaini

Kupoteza tumaini huondoa maono yetu ya kusudio la mungu kuhusu maisha yetu. Kesho yetu hukaa ya huzuni na yenye kukandamiza. Hatuna hamu na chochote hakuna motisha, hakuna nguvu ya kufanya kazi ili kuleta mabadiliko, hakuna msukumo wa kuendelea. Ni kama mwangaza unaotoweza ndani yetu.

Hadhi ya utu

Mteswa na mtesaji wote hupoteza hadhi yao ya utu kinyume na vile mungu alivyyo kusudia) Shetani kila wakati hutaka kushusha hadhi/thamani za watu. Huchukia hatima/kudura ambayo mungu hututakia; baadaye hutaka kutuvuta chini tutoshane naye.

Utakatifu

Tunapopoteza kiwango cha mungu cha uadilifu katika jamii, hii hufungua mlango wa kila aina ya uovu. Dhamiri yetu ni kama iliyounguzwa kwa moto, (1 Timotheo 4:2) ndiposa hatuwezi kutofautisha baina ya wema na uovu. Tunakuwa na uoga, chuki na kiburi. Hakuna tofauti baina yetu na jamii tunamoishi.

Haki

Ukosefu wa haki husababisha ghadhabu na msononeko katika miyo yetu. Mungu pia huchukia kila aina ya ukosefu wa haki. Ukosefu wa haki wa siku nyingi ni dhambi kubwa katika nchi yoyote ama mtu binafsi na humomonyoa/huondoa utu wetu. Ghadhabu ikiendelea kuongezeka mara nyingi hulipuka na kuwa vurugu.

Imani

Kitu tulicho nacho cha thamani sana ni imani yetu. Imani ni ya thamani kushinda dhahabu. (1 Petro 1:7). Kwa wakristo, imani ni ufunguo wa kila kitu- ni ufunguo wa wokovu, upendo wa mungu, wa tumaini la baadaye. Imani ndiyo shetani hutaka kumpora kila mkristo. Kama tumepezea imani kwa mungu wa upendo basi tumepezea kila kitu,

Athari za haya yote ni majeraha katika miyo yetu, ama ya kibinafsi au kitaifa. Kama shetani ametupora imani kwamba mungu ni mwema na anatupenda, basi sisi hutenganishwa na chanzo cha uponyaji na urejesho.

4) Tumaini la urejesho

Asifiwe mungu kwa sababu ya sehemu ya pili ya Yohana 10:10, ``mimi nalikuja ili wawe na uzima kisha wawe nao tele''

Inastahili iwekwe wazi kuwa si vitu vyote vinaweza kupata urejesho. Wapendwa wetu waliofariki hatuwezi tukarejeshewa katika maisha haya, lakini mungu anaweza kuyarejesha mahusiano ya upendo nayamaana kwetu. Tunaweza pata kuwa vitu yakinifu (vinavyoonekana) haviwezi kurejeshwa pia; Lakini tukitazama tulichopewa (ukweli, mahusiano) tunaona kuwa hivi ni vitu ambavyo mungu hutamani kuturejeshea sote. Hizi ni hazina za moyo, vitu vilivyo na maana.

Mathayo 12:29 inaongea kuhusu kumfunga mwenye nguvu kisha kuingia kwa nyumba yake na kuviteka vyombo vyake. Msalabani yesu alimfunga ‘mwenye nguvu’ sasa ni shauri ya kanisa kuingia kwenye nyumba yake na kurudisha vyombo vyote alivyotupora.

Mathayo 16:18 inasema kuwa yesu atajenga kanisa lake ‘wala milango ya kuzimu haitalishinda. Wengi hudhania kuwa hii inamaanisha kuwa, wakati kuzimu itavamia kanisa haitalishinda; lakini tangu lini milango ikawa inavamia yeoyote. Je, haimaanishi kuwa wakati kanisa litainuka kinyume na milango ya kuzimu ili kurudisha vyombo vyake, milango hiyo haiwezi kulizuia? Hii ni chanagamoto kwetu kama wana wa mungu. Tunaweza kukaa na tukasononeshwa na hali ya kupoteza kwetu milele, ama tukainuka hima katika mwangaza wa ushindi wa msalaba na kuvichukua tena vitu ambavyo mwivi ametuibia.

Tujiulize

- Katika historia ya nchi yako, je nini ambacho kabilia lako limeporwa?
- Je, mwivi amekuibia nini wewe binafsi?
- Je, kupoteza huku kumekuwa na athari gani moyoni mwako (kijazba) imani kuhusu mungu, wewe binafsi na kuhusu wengine.
- Je, unafikiri Yesu angependa kukurejeshea nini wewe binafsi na watu wenu?

Vidokezo

- Kitu kikubwa mno ambacho shetani, mwivi, ametupora ni ukweli kuhusu Mungu, wengine na kutuhusu.
- Shetani pia ametupora mahusiano mwafaka baina yetu na baina yetu na mungu.
- Yesu alikuja kurejesha kile ambacho mwivi alichukua kutoka kwetu na kuturejeshea tele tele.

8. Moyo iliyoyeruhiwa

Kuelewa majeraha, asili na athari zake.

Kutokana na sura iliyopita, tumeona kwamba mwizi amekuwa mwenye bidii sana. Kutokana na hili, Sote tumpungukiwa na maisha ya utukufu aliyonua Mungu. Hali ya dhambi siyo tatizo lenyewe pekee la mwanadamu. Palipo na dhambi watu hupata majeraha. Tunajeruhiwa na dhambi zetu na zile za wengine pia. Pia tunajeruhiwa na hali ya upungufu katika maisha yetu. Matokeo ni kwamba tu majeruhi wakuu, na katika hali yetu ya majeraha tunajeruhi wengine.

1) Kuelewa hali ya kujeruhiwa

Ili kuelewa jinsi tulivojeruhiwa, wacha tutazame mpango asili wa Mungu kuhusu ulimwengu:

Mpango asilia wa Mungu ulio mzuri kwa:

a) Familia tulimolelewa

Mpango mzuri wa Mungu kuhusu kukua kikamilifu kwa binadamu ulikuwa:

- Malezi yanayodhihirisha tabia/hulka ya Mungu
- Watoto kujua kuwa wanapendwa, wanajaliwa na kutimiziwa mahitaji kwa kila njia, hivyo kuhisi kuwa salama katika:
 - Utambuzi wao/wao ni kina nani?
 - Hatima yao/ watakuwa nani baadaye
 - Mahusiano yao/Wanakohusishwa

b) Jamii tunamoishi

- Mahusiano yanayodhihirisha na upendo, kutokuwa na ubinafsi, kuheshimiana na kutambuana mmoja kwa mwengine. Pasipokuwa na tamaa/ulafi au matusi.
- Kuwepo kwa jamii thabiti ambapo watu hujaliana na kupendezwa na kufanikiwa kwa wale wengine.
- serikali iliyo na motisha na ari ya kudhihirisha uongozi wa haki na wanaojali wafuasi/wananchi pasipo na kung'ang'ania uongozi, kutokuwa na ubinafsi, ujisadi na kuweko na haki.

c) Uumbaji kwa jumla

- Vitu vyote kufanya kazi pamoja chini ya uongozi wa Mungu
- Pasipokuwa na maafa, pasipokuwa na magonjwa

Lakini mwanadamu aliasi na hivyo basi mpango mzuri wa Mungu ukaharibika

Kutokana na kuanguka kwa mwanadamu dhambi iliingia. Familia, jamii na uumbaji zilitatizika na hivyo basi mwanadamu akanza kupata majeraha ya kila aina na katika kila hali. Zaidi ya hayo si mtu binafsi tu anayeathirika, bali pia makundi ya watu (makabila, mataifa, jinsia....) hupata majeraha. Vile vile maumbile yaliadhirika (Hosea 4:1-3). Kwa vile sote tunaishi katika ulimwengu ulio na dhambi, tumejeruhiwa kwa kiwango Fulani. Kuna aina nyingi tofauti za majeraha, kama vile; kupuuzwa, kutengwa, kutoaminiana, kushushwa moyo na ukosefu wa aina yoyote.

Kukataliwa kwa misingi ya kikabila

Katika sura hii tutazungumzia majeraha yatokanayo na mifarakano ya kikabila. Inaonekana kuwa jeraha kubwa mno analoweza kupata mtu ni anapokataliwa kwa msingi wa kabila lake. Mifarakano yote ya kikabila ni aina ya kukataliwa kwa namna fulani.

Ukabila huchangia sana katika utambuzi wetu, hivyo kabila linaposhambuliwa huwa 'kuwa kwetu kumeshambuliwa. Mtu kama amedharauliwa ama kukataliwa kutokana na tabia yake, anaweza akajaribu kuibadilisha, lakini anapoteswa kwa sababu ya kabila lake, je anaweza kufanya nini? Hii inaweza kumfanya akate tamaa. Jeraha katika mioyo yetu, itokanayo na kukataliwa kwa misingi ya kikabila huwa lenye kina kirefu. Kila kukosekana kwa haki, kila kutothaminiwa ni aina ya kukataliwa.

2) Athari za majeraha

Kiwewe

Kiwewe ni neno linalotumika kufafanua athari za kiakili, kihisia na kimwili kwa mutu ambaye amepitia hali za tanzia/dhiki. Athari za kiwewe zinaweza kuifanya iwe vigumu kwa mwathiriwa kukabiliana na hali ya kawaida ya maisha ya kila siku. Kuna ishara mahsusini za hali hii ambazo hujulikana ulimwenguni. Zimeelezwa kwenye kiambatisho (kurasa za mwisho), Suala la sura hii ni jambo ambalo sisi sote tumepitia.

Imani zetu

Njia moja ya kupima jinsi tulivojeruhiwa ni kutazama jinsi imani yetu ya ndani ilivyoathirika na majeraha hayo. Aghalabu, tunapojeruhiwa, hasa kuitia kukataliwa, tunapokea ‘ujumbe’ kutuhusu, kuhusu wengine, kuhusu maisha na hasa kuhusu Mungu. Mambo haya huchangia katika uamuzi wa yale ambayo tunaamini katika vilindi vya miyo yetu. Shetani ni baba wa uongo na silaha yake kuu ni kutufanya tuenze kuamini uongo ndani ya miyo yetu.

Tunajua watu ambao wamepitia misiba mikubwa, lakini wakatoka imani zao zikiwa hazijaathirika wanajua kuwa wanapendwa na Mungu mwenye haki, wa upendo anayewathamini na anayeweza kuwakomboa kutokana na mateso. Bila shaka watapitia katika hali ya uchungu wa kupoteza, lakini wataendelea kuwa na uhusiano mzuri na Mungu wao, wengine na wao wenyewe. Tunaweza kusema/kuhitimisha kuwa hawajajeruhiwa vibaya sana.

Wengine wanaweza kuwa wamepitia hali kama hii, lakini wakatoka wakijihisi kama wasio na thamani yoyote; hakuna pahali wanapohisi pakiwa salama na vilevile wamepoteza imani yao kwa Mungu wa upendo. Tunahitimisha kuwa wamejeruhiwa kwa kina kirefu sana.

Tuinatikia/tunajibu majeraha maishani kidhambi

Hata kama alitendewa dhambi sana, yesu hakuitikia/hakujibu kidhambi kamwe (I petro 2:22-23). Kutokana na majeruhi yetu, hata hivyo, sisi huitikia kidhambi, badala ya kujikabidhi kwa Mungu, kama vile Yesu.

a) *Tunahukumu*

Hii inamaanisha kuwa tunawahukumu watu katika miyo yetu, tunawashutumu na tunakosa matumaini ya maisha yao ya baadaye. Biblia hushughulikia suala la hukumu sana, na kusema kuwa tutahukumiwa jinsi tunavyowahukumu wengine (Mathayo 7:1-5).

b) *Tunafanya uamuzi dhabiti wa ndani, ingawa tunaweza kukosa kutambua hilo*

Uamuzi huu wa ndani utaathiri jinsi tunavyoona na kuyachukulia maisha kwa jumla. Kwa mfano:

- Sitaamini mtu tena!
- Sitajiruhusu nidhulumiwe au kuwa mnyonge.
- Sitawahi tarajia kitu chema tena, hivyo basi sitavunjika moyo. .

c) *Tunahifadhi imani potofu) zilizojengwa kwenye misingi ya hukumu*

Imani ina nguvu sana. Inazipa hisia na tabia zetu motisha. Hizi ni baadhi za imani potofu tunazoweza kuwa nazo.

- Mimi / kabilia langu litaathirika nyakati zote
- Hakuna anayenijali
- Hakuna anayeaminika
- Niko peke yangu

Kuhukumu visivyo pia ni mfano wa imani potofu

d) ***Tunajitenga katika vikundi vyetu (Makabila, mataifa, jinsia, madhehebu....)***

Katika hali yetu ya kujeruhiwa, tunajitenga na vikundi vingine, na kuamua kutoamini au hata kuhusiana na yejote isipokuwa wale wa kikundi chetu.

Wagalatia 6:7 inasema kuwa tutavuna tulichopanda. Hii pia ni kweli katika kipengele cha imani zetu za ndani. Yesu alisema, “kwa kadri ya imani yenu mpate”. (Mathayo 9:29). Jinsi tu imani kwa Mungu inavyofungua mlango wa kutendewa na Mungu, vivyo hivyo imani mbaya/ hasi inaweza kuwa kweli (Ayubu 3:25) na itaathiri maisha yetu kwa jumla.

3) Hatari / Udhati wa vidonda ambavyo havijapona

Sote tunajua athari ya vidonda ambavyo havijapona hutunga usaha. Visipoangaliwa kwa makini, sumu itokanayo na usaha huo huweza kuenea katika mwili wote, na hata kuwa hatari. Vidonda vilivyo na usaha pia huvutia nzi. Mojawapo ya majina ya shetani katika Biblia in ‘Belzebuub’ inayomaanisha ‘bwana wa nzi’. Jinsi tu usaha katika kidonda cha kawaida huvutia nzi, usaha wa vidonda vya ndani baada ya muda vinaweza kuwa kiingilio cha kazi ya mapepo ndani ya mtu binafsi au hata taifa.

Katika kila taifa ambako tumefanya kazi, tumeweza kupata hali sawa ya vidonda ambavyo havijapona na mifarakano ambayo haijasuluhishwa, ambayo aghalabu/mara nydingi huwa imerithiwa kutoka kwa vizazi kadhaa vya hapo awali. Si jambo la kushangaza kwamba Mungu huhuzunika katika Yeremia 6:14 na 8:11 anaposema “wameiponya jeraha ya watu wangu kwa juu juu tu, wakisema, amani, amani wala hapana amani...”

Ni jambo la kufariji kujua kwamba Mungu huchukulia kuumia kwetu kwa uzito kama vile tu dhambi zetu. Huelewa moyo ulio na majeraha na amejawa na huruma. Mungu huelewa kuwa moyo ulio na jeraha unaweza kuathiri maisha yetu kwa jumla na hutaka kutuponya. Katika hali ya kawaida, kuponya moyo ulio na majeraha makubwa ni ngumu (soma yeremia 30:12-13), lakini tunaweza, kufurahi kuwa, mistari michache baadaye (Yeremia 30:17), Mungu anaahidi kuturejeshea afya na uponyaji wa majeraha yetu.

4) Uponyaji unaanza na sisi kukubali kuwa tumejeruhiwa

**Kabla ya majeruhi kupona, ni lazima wakumbane
na kudhihirisha/kueleza uchungu wao.**

Inakubalika kuwa, ili kuanza njia ya uponyaji, watu wanapaswa kuwa na uwezo wa kudhihirisha/kueleza uchungu, hasira na ghadhabu yao. Lakini kwa wengi wetu, hili ni jambo ngumu kulifanya.

Je, ni nini hutufanya tusidhihirishe/kuonyesha uchungu?

- Kiburi. Tunapendelea kukana uchungu wetu, kuukandamiza na kuonekana tu thabiti.
- Kutoamini yeyote yule.
- Imani kwamba kuzungumza juu ya uchungu hufanya hali yenewe kuwa mbaya zaidi.
- Kuogopa kudhulumiwa, pale ambapo watu hawajali, pengine hata hutucheka na kupata fursa ya kutudhulumu kutoekana na unyonge wetu. Vile vile hutuhukumu na kutushutumu.kuogopa kuwa wazimu. Nikianza kulia labda sitanyamaza!
- Imani za kitamaduni kwa mfano imani za waingereza kwamba wanaume hawapaswi kulia).
- Katika hali zingine hali ya siasa haituruhusu kueleza uchungu wetu, hasa kama maoni yetu hayana uiano na kinachoaminiwa kuwa 'sawa kisasa' na kosa halijawahi kukubalika wazi.
- Upotovu wa maana ya nini kuwa mtu wa kiroho. Makanisa mengine hufunza kuwa waumini huwa washindi kila wakati, na hili huweza kuwafanya wengi kujifanya na hivyo basi kuficha hali zao halisi.

Ni hatari sana kukandamiza uchungu. Watu wanaoficha uchungu miyoni mwao wanaweza kuwa na maradhi ya kiakili na hata ya kimwili. Wao hushindwa kuendelea katika maisha na pia kushindwa kutafuta jinsi ya kupona. Inamaanisha kuwa mifarakano yao haijasuluhiswa pia, jambo ambalo linaweza kuwa na athari mbaya sana katika historia za nchi zetu.

Je, tunavezaje kukabiliana na ugumu wa kudhihirisha na kuelezea uchungu wetu?

Tamaduni tofauti hufunza vitu tofauti. Tunavezaje jua ni utamaduni upi ulio bora?

Tunahitaji kurejelea maandiko matakatifu. Tamaduni zote zinaweza zikajifunza kutoka kwa Biblia kwa maana ni bora kushinda tamaduni zote. Biblia inafunza nini kuhusu jazba/hisia? Chunguza mifano mingi ya jazba/hisia inavyodhihirishwa/kuonyeshwa katika Biblia.

- Hana anaonyesha uchungu uliotokana na hali yake ya utasa na kejeli kutoka kwa mke mwenza (Penina) (I sam1:10, 15-16)
- Daudi anaonyesha uchungu katika zaburi nyingi kwa sababu yake kuwa muathiriwa wa ukosefu wa haki (Zaburi 5,7,10,12,13,22,31,69, nk).
- Yeremia anaomboleza kwa sababu ya hali ya watu wake (yeremia 8:18-19:1)

Yesu alikuwa mwanaume mkamilifu. Licha ya hili, alikuwa huru kudhihirisha hisia/jazba yake vizuri.Hakujifanya! Moyo wake ulikuwa dhahiri/wazi. Hakuwa na kiburi ama uoga wa maoni ya watu wengine kuhusu hisia/jazba yake (Yohana 11:35, Luka 19:45-47, Wahebrania 5:7).

Ikiwa Yesu alikua huru kudhihirisha hisia zake, sisi pia tunaweza kuwa na uhuru huo. Yesu anatuelewa kikamilifu. Tuliochoka na kubebeshwa/ kutwikwa mizigo tunaweza kumwendea yesu msalabani na kutua mizigo wetu wa uchungu. Tutagundua pale kuwa Mungu anatungoja ili atufariji. Kanisa linafaa kuwa mahali salama ambapo watu wanaweza kukubali na kukiri kuwa wana vidonda/majeraha

Watu wengi hawataki kukabiliana na uchungu kwa kudhani kuwa watashindwa. Wengine watapokeaje uchungu? Watafanyaje kuhusu? Kwa wakristo, kunalo jibu. Mungu ametoa suluhisho kwetu ili tusiwe tunabebana na uchungu wetu.

Katika hali ambapo bado hakuna haki, wakristo wanaweza kusaidia watu kumpata Mungu kama hakimu wa haki ambaye wanaweza kukabithi kila kitu mikononi mwake, jinsi alivyofanya yesu pale msalabani (I petro 2:23). Wakristo pia wanaweza kuchukua jukumu lao la ukuhani na kusimama katika pengo kwa niaba ya watesi, jambo ambalo linawezu kusababisha uponyaji wa majeraha, hata yale ambayo yamekandamizwa kwa miaka mingi. Tutatazama hili kina katika sura ya 13.

Katika mchoro wa kushoto ufuatao, tunaona mtu ambaye anapitia aina zote za kiwewe/dhiki lakini anaonyesha kwamba yuko ‘sawa’ (kama aliyeava meski/kinyago). Katika mchoro wa upande wa kulia, inatuonyesha mtu Yule Yule akigharamika na kukubali kutoa meski na kuwa wazi kuhusu jinsi anavyoteseke; lakini tunauona mkono wa Mungu ukimuinua na kumfanya kuhisi salama.

Tujiilize

➤ Ni ishara gani za roho ilijojeruhiwa unazogundua katika maisha yako?

➤ Ni imani gani mbaya ambazo roho yako ilijojeruhiwa huthamini?

➤ Ni imani gani ambazo utamaduni wako (na hata utamaduni wa familia yako) hushikilia kuhusu kuonyesha / kudhihirisha hisia/jazba?

➤ Je, imani hizi hukuathiri
vipi?

Vidokezo

- Hali ya kujeruhiwa ni matokeo ya dhambi kuingia ulimwenguni
- Kukataliwa kwa misingi ya kikabila ni jeraha lenye kina.
- Tunapojeruhiwa, tunaanza kukubali uongo wa shetani kutuhusu, kuhusu wengine na hata kuhusu Mungu na hili huathiri tabia zetu.
- Mungu hutazama hali yetu ya majeraha kwa uzito kama anavyotazama hali yetu ya dhambi.
- Kabla yesu aanze kuponya majeraha yetu, ni lazima tuyakubali.

9. Jawabu la mungu kwa mateso ya wanadamu

Kuelewa kuwa yesu ni mbeba dhambi na Uchungu

Je, jawabu la mungu lilikuwa lipi kuhusu uovu, ukosefu wa haki, na mateso yote duniani? Alikuja duniani katika yesu ili kuwa wa kuteseka zaidi, kuwajibikia kila kitu ingawa hakuwa na hatia na kunyimwa haki kuliko yejote Yule awaye (hii, hata hivyo, haiondoi wajibu wetu wa kukubali hatia yetu, kuchukua lawama na hata kutubu). Alikuja kujitwika yote haya msalabani. Kubeba hatia na adhabu yake yote na kuilipia, kwa kufanya hivi basi akawa mbeba dhambi na uchungu.

1) Yesu huchukua uchungu wetu na dhambi pia

Tangazo la kwanza kuhusu yesu, mbele ya umma, mwanzoni mwa huduma yake lilifanywa na yohana mbatizaji, ``Tazama mwana kondoo wa mungu aichukuaye dhambi ya ulimwengu'' (Yohana 1:29). Tangazo la kwanza alilolifanya yesu mwenyewe kuhusu huduma yake, ilikuwa wakati alichukuwa chuo kwenye sinagogi kule Nazareti. (Luka 4:14-21), na kusoma isaya 61. Alisema ``amenitura ili kuponya waliovunjika miyo''. Ikiwaa tutafunza kuhusu kuja kwa yesu duniani kuchukua dhambi pekee, tunafunza habari njema nusu, shida yetu siyo Dhambi pekee tunajeruhiwa sio tu na dhambi zetu lakini pia na dhambi za wengine. Ikiwaa yesu alikuja kwa ajili ya dhambi pekee, tungefanyaje na machungu yetu?

Habari njema ya utukufu ni kwamba yesu alishughulikia dhambi na maumivu pale msalabani. Isaya 53:4 inasema ``hakika ameyachukua masikitiko yetu, amejitwika huzuni zetu''. Neno la kihebrania ambalo limetumika hapa lanamaanisha maumivu na uchungu mwingi. Yesu hakubeba tu dhambi zetu pale msalabani bali pia na matokeo ya dhambi kuwa ulimwenguni Pale msalabani Yesu anasema 'Mnihesabu kuwa mwenye hatia. Nipeni dhambi na huzuni yote ya ulimwengu. Nitateseka kwa niaba yenu.

Yesu huelewa mateso

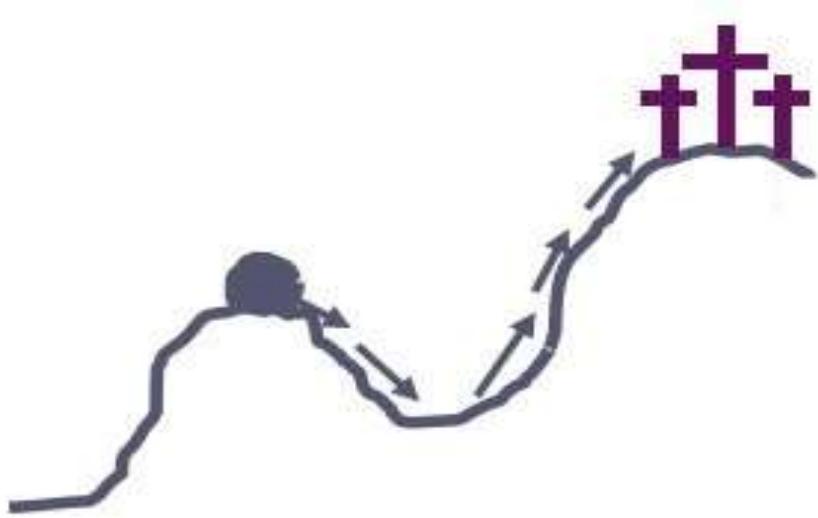
Yesu alipata masikitiko mengi katika maisha yake hapa duniani. Ilitabiriwa kuwa angekuwa ``mtu wa huzuni nyingi ajuaye sikitiko na aliyedharauliwa wala hatukumhesabu kuwa kitu'' (isaya 53:3). Alipokuja duniani hapakuwa na mahali pake pa kuzaliwa na hivyo basi wazazi wake walilazimika kumpokea/kumpata/kumzaa kwenye zizi la ngombe lililonuka. Alipokuwa mchanga sana yeye na wazazi wake iliwabidi watorokee nchi ya Misri wakawa wakimbizi. Watu wa mji wake wa Nazareti walimwona kama mtoto haramu na alikua katika hali ya umaskini, akifanya kazi za mikono. Katika huduma yake ulimwenguni, familia yake haikumwelewa, alidhihakiwa na kukataliwa na serikali na viongozi wa dini.

Ni wazi basi kuwa Yesu huelewa mateso! Licha ya upendo wake kwa mwanawewe, Mungu hakumkinga na mateso, Wahebrania 2:10 inatuambia, `` ilimpasa Mungu angemfanya mwanzilishi wa wokovu wao kamili kupitia kwa mateso”

Baadhi ya mateso ambayo yesu alipitia

- Alisalitiwa na rafikiye
- Alikataliwa na watu wake
- Alichapwa, kudhahakiwa na alitemewa mate
- Alivuliwa nguo
- Alibeba msalaba mzito
- Aliambwa/angikwa msalabani
- Alitengwa/alitelekezwa na babake wa mbinguni

Kutoka Gethsemane kwenda Golgotha

Wengine huuliza ``Yesu anawezaje kuelewa mateso yangu? Hakupoteza familia yake katika uangamizaji wa khabla! Hajui hisia za mwanamke aliyebakwa! Na ni kweli kwamba, pamoja na yale aliyyapitia, si kila aina ya mateso ya binadamu aliypitia hasa alipokuwa duniani, hata katika safari yake kwenda msalabani. Lakini Yesu pale msalabani alifanya jambo kuu mno kuliko kujihusisha tu na mateso waliyyapitia wanadamu.

2) Kwake yesu, Msalabani ni mahali pa kuhamishia na wala si mahali pa kujitambulisha na dhambi na uchungu wa wanadamu

Ukweli wa kushangaza ni kwamba kilichofanyika Msalabani ni zaidi ya tunavyoweza kufikiria! 2 Wakorintho 5:21 tunaambiwa kuwa hata kama Yesu alikuwa mkamilifu bila dhambi hata moja, alifanya dhambi kwa ajili yetu. Kwa njia ambayo hatutawahi elewa, dhambi zote za ulimwengu zilihamishwa kwake Msalabani na akapitia tisho la dhambi za binadamu kikamilifu. Vilevile uchungu wetu ulihamishiwa kwake pia. Tanzi yote ya hali ya binadamu iko pale! Alipokuwa pale Msalabani, alibeba dhambi ya mbakaji na wakati uleule akabeba uchungu wa mhadhiriwa wa ubakaji. Akawa muuaji na vile vile mhathiriwa; akawa mwizi na aliyeibiwa vile vile. Akawa mbakaji na mhathiriwa wa ubakaji. Yote haya aliyahisi! Hata alikataa siki ambayo ingempunguzia uchungu.

3) Jinsi ya kuondoa uchungu wetu

Tunajua jinsi tunavyoweza kusaidia watu kutoka katika dhambi, tunawaambia wakiri na kuzileta msalabani kwa yesu. Hatuwaambii wazisahau na kufiria mengine, kwa sababu tunajua wanahitaji kuzikiri ili wasamehewe. Vivyo hivyo tunaweza kuponywa uchungu wetu-kwa kuukiri na kuuleta msalabani, lakini mara nyingi tunawaambia watu wausahau uchungu wao. Kwa njia hii kamwe hatutapata kupona. Kwa kustahimili huzuni na simanzi yetu, Yesu

anasema ‘wacha niumie badala yako’ tukificha uchungu wetu na majeraha katika miyo yetu, hatuwezi kumpletea yesu ili atuponye.

Kumbuka hadithi ya Lazaro nduguye Maria na Martha, aliye kufa na akazikwa. (Yohana 11:1-44). Alipofika yesu alisema jiwe liondoshwe kwenye kaburi. Martha alijibu kwa kupinga “lakini Lazaro amekuwa pale kwa siku nne. Itanuka kama tutaondoa jiwe kaburini! Hata hivyo, yesu alisitisiza kwamba jiwe liondolewe kisha akamwita Lazaro atoke kaburini. Yesu alijua kwamba kungekuwa na uvundo jiwe likiondolewa, lakini hangemwita Lazaro atoke kaburini jiwe likiwepo bado. Vivyo hivyo yesu anajua uchungu ambao tumezika miyoni mwetu, na uvundo unaosababishwa na vidonda vyetu ambavyo havijapona. Yesu anataka kuponya miyo yetu lakini ni mpaka tumpe nafasi agange vidonda vyetu na kumwalika ajihushe na uchungu wetu ndiposa atuponye.

Pale msalabani yesu alifidia kikamilifu dhambi zetu na uchungu kuitia kwa damu yake. Alitoa maisha yake ndiposa tuwe huru kutokana na dhambi na uchungu. Isaya 53:3 inasema ‘tulimdhara wala hatukumenzi’ nikishikilia uchungu wangu na kukosa kumpa Yesu, mimi sim-enzi na hivyo basi kufa kwake hakukuwa kwa faida yoyote. Ni kama kumwambia yesu, sihitaji dhabihu yako. Nawea kujibebia maumivu yangu mwenyewe.” Nawea kum-enzi Yesu kwa kumpa kile ambacho ni haki yake sasa- dhambi na uchungu wangu.

Mifano katika Biblia ya watu walioommiminia Mungu miyo yao.

Njia pekee tunayoweza kuponywa vidonda maishani ni kwa kuleta uchungu wetu wote kwa mwana kondoo wa Mungu na kumruhusu aubebe kwa niaba yetu. Zaburi hutuhimiza tummiminie Mungu miyo yetu

- Zaburi 142:1-2: Daudi alikuwa mkweli na wala hakuficha chochote ndani ya moyo wake.
- Zaburi 62:8: watu wote wanastahili kumimina miyo yao kwa Mungu.
- Zaburi 56:8: tunapokiri maumivu yetu,, Mungu huchukua machozi yetu ,na mateso Yetu ni ya thamani kwake. (Zaburi 72:14,116:15) hunakili machozi na uchungu wetu wote.

Maombolezo 2:19: inasema “ mimina moyo wako kama maji usoni pa Bwana’Kama wakristo tunapaswa kushukuru mungu milele kwa kutupa mahali ambapo tunaweza kupeleka uchungu wetu. Kwa wasiomwamini Yesu, kuzungumza kuhusu uchungu ndilo jambo pekee ambalo wanaweza kufanya. Ijapokuwa hili litawasaidia, kadri

**Kabla ya watu waliojeruhiwa
waponywe, inawalazimu kwanza
wakubali na kuelezea uchungu
wao.**

waendeleavyo kuongea kuhusu uchungu wao, ndivyo huendelea kujichimbia Shimo la kujihurumia. Kiongozi mmoja wa kikristo alieleza hivi “ inawezekana tukaumba sanamu ya uchungu wetu na kuabudu katika madhabahu ya mateso yetu. Kwa wengine, kuwa mhadhiriwa inaweza kuwa ndivyo wanavyoitambulisha.

Kama waumini tuna faida ya kujua kuwa yesu ni mbebaji wa uchungu wetu. Tunaweza kupumzishwa mzigo wetu mzito wa uchungu ambao tumekuwa tukibeba. Tunapoleta

dhambi msalabani, tunahitajika kutubu, lakini hakuna haja ya kutubu kwa kuumizwa. Tunaweza hitajika kutubu kwa sababu ya uchungu ama ari ya kulipiza kisasi, lakini hakuna haja ya kutubu kwa kuhihi uchungu. Moyo wa Mungu umejaa uchungu! (Mwanzo 6:6) .Kuna nafasi ya kutoshea uchungu wa taifa letu moyoni mwa Mungu. Tukiacha uchungu wetu pale msalabani, tunaweza kutambua na kukana uongo ambao tumeamini kutokana na hali yetu ya majeraha. Basi tunakuwa huru kuendelea na kuanza kuishi tena.

Lakini kunayo habari njema zaidi!

4) Msalabani pia ni mahali pa ubadilishanaji

Msalabani hatuachi tu uchungu, hasira għadhabu, aibu. Yesu alifidia kikamilfu ndiposa atupe kitu kingine mbadala. Badala ya dhambi anatupa haki, badala ya uchungu, anatupa furaha yake, badala ya kukataliwa, anatupa kukubalika kwake, badala ya uoga wetu, anatupa amani yake, badala ya kukata tama kwetu, anatupa tumaini, badala ya għadhabu yetu hutupa uwezo wa kusamehe.

Tujiulize

- Je, umepata uzoefu gani wa Yesu kama mbeba dhambi na uchungu wako?
- Je, kuna kitu chochote ambacho umekuwa ukibeba moyoni na ungetaka kumpa Yesu?
- Ni nini kinachoweza kukusaidia kumimina uchungu wako kwenye moyo wa Mungu? Ni nini kinachoweza kukuzuia?
- Je, unafikiri/unadhani ni nini ambacho Yesu anataka kukupa badala ya uchungu huo?

- Yesu ni mbebaji wa uchungu na dhambi zetu
- Kumhamishia Yesu uchungu wetu kwa imani hutuliza mioyo yetu na kutuweka huru.

Vidokezo

10. Warsha ya msalaba

Kuwapa watu fursa ya kupeleka uchungu wao msalabani kwa njia dhahiri/halisi sana

Aghalabu inaweza kutusaidia kuona kanuni ya kiroho ikifanya kazi maishani mwetu kama tutatenda kanuni yenewewe kwa njia inayoonekana. Warsha ya msalaba ni njia ya ‘kutenda’ imani yetu kuwa Yesu alichukua dhambi zetu msalabani. Mara nyangi hii huwa hatua ya imani ya kumwamini Yesu abebe uchungu wetu na kwa hivyo hutusaidia kuanza kupona. Pia ni fursa ya watu kusikiliza mioyo na mateso ya wengine.

Tungependa kushiriki nanyi kutokana na yale ambayo tumepitia, njia mwafaka kabisa ya kuendesha warsha hii. Ni muhimu kuandaa mandhari salama pa washiriki. Watu hujiweka

katika hali ambayo si salama kwa kushiriki maumivu ya mioyo yao na wengine. Wanahitaji kujua kuwa wanaowazunguka wataheshimu na kuhifadhi siri zao.

Warsha hii kwa kawaida huchukuwa mpaka masaa matatu. Msalaba mkubwa wa mbao, nyundo na misumari hutumika. Pia matokeo ya mazungumzo yao yanaweza kuandikwa katika jedwali, kutegemea hali na muda uliopo.

Mtazamo wa warsha/mukhtasari

Kwanza, washiriki watakuwa salama kama watakuwa na mtazamo wa warsha mwanzoni, ukielezea kwa ufupi yale ambayo yatatendeka katika kila hatua. Unahitajika kuwaambia:

- Watapewa fursa ya kuandika katika makaratasi kitu ambacho kimewajeruhi, ama kile ambacho mwivi amewapora kibinafsi.
- Wahakikishie kuwa hakuna atakayeona makaratasi yao isipokuwa wao binafsi na kuwa hawahitajiki kuandika majina kwenye makaratasi yao.
- Watachukua muda mfupi katika vikundi vidogo, wasikilizane na kuombeana. Wanaweza chagua watakacho shirikiana katika vikundi vyao.
- Baada ya kukusanya tena kutoka kwa vikundi vyao vidogo, watachukua muda kumpa Yesu yote.
- Watakuwa na fursa ya kufanya hivi kwa ishara, kwa kuangika makaratasi, waliyoandika uchungu wao, msalabani.
- Msalaba utapelekwa nje, na vipande hivyo vya makaratasi kutolewa na kuchomwa.
- Kisha patakuwa na wakati wa kumwomba Mungu, kumsihi akomboe mateso yetu.
- Mwisho, patakuwa na fursa ya kuona ni mambo gani/yezi mazuri ambayo mungu amekuwa akifanya katikati ya haya yote.

Baada ya kuwasilisha maagizo haya wape washiriki fursa ya kuuliza maswali ukihakikisha kuwa unajibu dhahiri iwezekanavyo. Kama yejote atashikilia kuwa hana vidonda na kuwa hahitaji uponyaji na pia kuwa hahitaji kufanya warsha hii, pendekeza wamuulize Roho Mtakatifu kama anakubaliana nao, wakimpa ruhusa ya kuweka wazi chochote kama atataka. Usimlazimishe mtu kufanya warsha hiyo kinyume na hiari yake. Ni muhimu wafanye uamuzi huo wenyewe.

Jinsi ya kuendesha warsha

Hatua 1: Kuangalia mambo mabaya zaidi yaliyotendeka

a) Kuandika katika makaratasi

Watie moyo washiriki kwa kusisitiza kuwa kadri watakavyohusika katika warsha, ndivyo watakavyopokea Baraka tele.

- Pendekesa kuwa kabla waanze kuandika wanapaswa kumwomba Mungu awarejeshee kumbukumbu ya uchungu ambao umezikwa ndani ya miyo yao, na aina yoyote ya kupoteza ambayo wamepitia wenyewe
- Ruhusu mpaka dakika 20 ili watu wanyamaze na binafsi waandike kwa makaratasi yao. Wapendekezee waandike vichwa vinavyotoa mukhtasari wa matukio wanayorejelea.
- Hata kama wanapaswa kulenga uchungu unaohusishwa na michafuko ya kikabila, uchungu wowote kutoka kwa kiwango chochote cha maisha, unaweza kuandikwa. Kama watakuwa na orodha ndefu, wapendekezee waandike tu vitu vitano vibaya zaidi ambavyo vilitendeka
- Wakitaka waruhusu waende mahali pa siri zaidi katika chumba walimo na kuandikia huko.

b) *Wakati wa vikundi vidogo*

Weka watu katika vikundi vya watu watatu au wachache. Wengi zaidi ya watatu itawachukua muda mwingi kushirikiana na kuomba mmoja na mwingine na hii itachelewesha warsha yote

- Hakikisha kuwa kila kikundi kimechanganyikana kikabila na kidini. Ni vyema kutochanganya wanaume na wanawake.
- Waelekeze waelewane kuhusu kuaminiana watakapokuwa kwenye vikundi
- Wahimize wathubutu kuaminiana kwa kuzungumza mengi iwezekanavyo kuhusu waliyoandika. Kadri watakavyoyazungumzia ndivyo watakavyopata uponyaji.
- Sisitiza kuwa huo si wakati wa kushauriana ama kupeana nasaha/mawaihda ila ni wakati wa kusikiliza kwa huruma
- Ni muhimu kueleza kuwa maumivu ya kila mmoja ni halali na kwamba hakuna uchungu unaokanusha mwingine. La sivyo, inaweza kuwa vigumu kusikiliza uchungu wa ‘upande ule mwingine’
- Kutokana na tajriba/uzoefu wetu, lisaa limoja au zaidi linapaswa kutengwa kwa ajili ya hivi vikundi vidogo.. Ruhusu dakika 15 kwa kila mshiriki wa kikundi katika kusimulia hadithi yake na dakika 5 kwa wengine kumwombea. Haisadii kama mtu mmoja atachukua lisaa hili lote kujieleza. Kuchunga wakati ni vyema, lakini hii isituzuie kumpa Roho wa Mungu fursa ya kutuongoza katika kuwasaidia washirika kupata uponyaji kadri inavyowezekana. Wape washiriki muda zaidi wa kuongea kwani hapa ni pale watu humimina roho zao. Lisaa limoja ndio muda wa chini kabisa.

Waelekeze washiriki katika vikundi vyao washirikiane mmoja kwa mwingine kwa njia inayodhihirisha upendo na heshima. Lengo ni ili kila anayeongea ahisi kupendwa na anayemsikiliza.

Wape ushauri ufuatao wa jinsi ya kusikiliza hadithi za wenzao:

- Watie moyo/wahimize waeleze hadithi zao zote kwa utondoti/undani, si tu mambo yalivytukia, bali pia walivyohisi na athari zilizoletwa na mambo husika.
- Wape muda wote waliotengewa na pia usikivu/umakinifu wako wote
- Waangalie kwa macho na macho yako yajae huruma na kuonyesha kuwa unawajali.
- Kuwa mpole sana.
- Uliza maswali ya kufanya hadithi yao iwe dhahiri. La sivyo, kuwa mnyamavu!
- Waruhusu waelezee shaka/tashwishi yao na ghadhabu bila yako kuwarekebisha
- Waruhusu walie bila yako kuaibika
- Usiitazame saa yako, kupiga miayo ama kutazama matukio ya kando-hii itaashiria kuwa hauhisi hadithi yao kuwa ya maana
- Usipeane ushauri isipokuwa unapoulizwa kufanya hivyo.
- Wanapomaliza kuhadithia, wafariji na uwape tumaini
- Wahimize wampe Yesu uchungu wao na waombee uponyaji wao.

Vikundi vimalizavyo mapema vyapaswa kuhimizwa visianze kuongea au kutembeatembea ili wasivuruge vikundi vingine ambavyo bado vinajihuisha na uchungu wao.

c) *Matokeo ya vikundi vidogo*

Wakati wa vikundi vidogo ukiisha, walete pamoja washiriki wote na uwaulize ni wangapi ambaao walihisi kupendwa wakati walipokuwa kwenye vikundi.

- Andika kwa upande wa juu wa jedwali kutumia wino nyeusi 'VITU VIBAYA ZAIDI'
- Waulize washiriki wataje baadhi ya mambo mazito yaliojitokeza katika vikundi vyao. Yaandike haya yote kwenye jedwali. Haya yafanywe bila kutaja majina, lakini ni zoezi la muhimu kwani kikundi kizima kinaweza kufaidika
- Jaribu kusaidia watu wawe mahsusyi/bayana/dhahiri katika maeleo yao; kwa mfano, waseme jinsi ambavyo watu walikufa ama jinsi walivyoumizwa, badala ya kusema tu "watu walikufa" ama "watu waliumizwa" lakini bila kusimulia kisa chote tena, ndiposa pawe na wakati wa kila mmoja wa kushiriki.
- Sisitiza tena kuwa watu wana haki ya kueleza aina yoyote ile ya uchungu wanaobeba. Huu si wakati wa kujadiliana ama mjadala, bali ni wakati wa watu kuelezea uchungu uliomo mioyoni mwao.

Hatua 2: Kuleta uchungu kwa Yesu

a) **Fursa ya kumweleza Yesu kuhusu uchungu wenyewe**

Himiza washiriki wafikirie jinsi Mungu huhisi kuhusu yale ambayo yameandikwa kwa karatasi zao- hii siyo sababu yake ya kuumba wanadamu; kuna vitu ambavyo Mungu hakukusudia mwanadamu apitie (yeremia 7:31)

- Waambie kuna mahali pamoja tu wanapoweza kupeleka uchungu huu wote-msalabani mwa Yesu
- Chora msalaba mkubwa katikati mwa maandishi yaliyoko kwenye jedwali.
- Weka msalaba mkubwa, nyundo na misumari chini mahali ambapo panafikika na kuonekana.
- Himiza washiriki wamwambie yesu kuhusu uchungu walio nao mioyoni mwao. Kujieleza kwa mdomo ni muhimu lakini watu wanaweza kuifanya kwa sauti ya juu ama ya chini kulingana na wanavyotaka. Kama wamepitia hali za kutisha, kama wanaogopa kuhusu kesho, kama ni wapweke, kama wana ghadhabu, kama wamekosa wapenzi wao, wanapaswa kumwambia yesu.
- Wahimize wamimine uchungu wao wote na ghadhabu moyoni mwa yesu, na wanapofanya hivyo kwa imani waone ikihamishwa kwa mwana kondoo wa Mungu msalabani.
- Wahimize wasizue hisia/jazba yao kwani kueleza uchungu wao ni sehemu ya kupona. Mungu pia analilia uchungu wao.

b) **Fursa ya kuangika vijikaratasi vyao msalabani**

Himiza yejote anayetamani kufanya hivi ashiriki katika hili zoezi la ishara la kuangika kijikaratasi chake msalabani. Sisitiza kwamba huu ni wakati wa huduma takatifu, na hivyo kila mmoja anapaswa kuuhestimu na kukaa kimya.

- Kwa kutegemea namna ya warsha ya mwivi waliyofanya, itafaa sana kama mshiriki kutoka kila kabile atawea pia kuleta jedwali lao msalabani likiwa na orodha ya majeraha, hasara na matokeo ya zile hasara za vikundi vyao.
- Baada ya kuangika vijikaratasi vyao msalabani himiza washiriki wamuulize Mungu anachotaka kuwapa badala ya uchungu wao
- Kuweni tayari kama waendeshaji wa warsha hiyo kuwakumbatia au kuomba na yejote anayetoka msalabani kama Roho mtakatifu atawaongoza kufanya vile.
- Baada ya mtu wa mwisho kuangika kijikaratasi chake, uliza kama kuna yejote ambaye angependa kumshukuru Yesu kwa kukubali kuacha ukamilifu wa mbinguni na kuja duniani kubeba dhambi na huzuni zote za binadamu
- Uliza watu wa kujitoa wabebe msalaba ule nje na kupeleka mahali pazuri pa kuchomea vijikaratasi. Ikiwezekana, kuwe na ndoo ya chuma ya kuchomea vijikaratasi vile ndani ya nyumba kama kutakuwa kukinyesha ama kukiwepo na upepo nje
- Wahimize wote washuhudie tendo hilo la kuchoma

c) *Kuchoma vijikaratasi*

Wanaoendesha warsha watoe vijikaratasi kwenye msalaba na kuvichoma.

- Moshi unapopaa, wahimize waamini kuwa mungu anapokea uchungu wao wote mbinguni.
- Hakikisha kuwa kila kijikaratasi kimechomeka
- Wakumbushe kuwa Mungu anaweza kukomboa mateso yao ambayo yameandikwa kwenye vijikaratasi vile na uwaulize kama wanaamini kuwa uzuri wowote unaweza kutoka kwa jivu lile. Wekelea maua juu ya jivu kama ishara ya uzuri huo
- Waombe washiriki washikane mikono katika mviringo na kwa pamoja waombeane; kila mmoja amwombealiye katika mkono wake wa kulia na kushoto, kwamba yesu akomboe mateso yao, na kuleta kitu kizuri kutokana na hayo yote. .
- Kupendekeza watu wapatiane amani ya Mungu mmoja kwa mwingine inaweza kuwa njia nzuri ya kumalizia
- Rudini ndani kufanya sehemu ya mwisho

Hatua 3: Mambo Mazuri

a) *Kutambua mambo mazuri*

Uliza watu wazingatie ni ushahidi gani uliopo ambao unaonyesha kuwa Mungu alikuwa akitenda kazi hata katikati ya majoribu na mateso yao.

- Je, alikuwa akifanya mambo mazuri mioyoni mwa watu?
- Je, kuna jambo nzuri limetokana na mateso yao ama ya nchi yao?
- Orodhesha mambo hayo mazuri katika majedwali mawili mapya yaliyoandikwa ‘MAMBO MAZURI’ ikiweskana tumia wino wa kijani kuashiria uhai
- Pendekeza watumie maneno machache, badala ya shuhuda ndefu (mfano, watu wengi walimrudia Mungu wakati huo wa mateso)
- Sisitiza kuwa orodha hiyo ya mambo mazuriinaonyesha kuwa hata katikaki ya giza kuu maishani mwao na ya nchi yao, mwangaza ulikuwa bado ukiangaza. Wamepitia ukweli wa Yohana 1:5 “nayo nuru yang’aa gizani wala giza halikuiweza”. Giza halitawahi katu komesha mwangaza wa upendo wa Mungu!

b) *Chukueni muda wa kusherehekea!*

- Imbeni pambio itakayosherehekea ushindi wa Mungu dhidi ya giza
- Endeleeni kuabudu, kusifu na kushirikiana katika shuhuda kama muda utaruhusu.

Maelezo ya ziada

- Kama huna vifaa vyote ambavyo vimetajwa, kuwa mbunifu wa vifaa badala. Mtu mmoja aliyekosa nyundo na misumari alianika kikapu cha plastiki msalabani na washiriki wakaweka vijikaratasi vyao ndani. Mwingine aliyekosa msalaba na nyundo, aliuchora msalaba kwenye kijisaduku na washiriki wakaweka vijikaratasi vyao kwenye kile kijisanduku. Kama watu hawawezi kuandika, pendekeza wachore picha za hadithi zao zilizo chungu kwenye vijikaratasi badalaye, ama umwombe anayeweza kuandika pengine aandike hadithi zao ama aandike majina yao kwenye vijikaratasi vile ndiposa hata wao wawe na kitu cha kupeleka msalabani.
- Usipuuze yale ambayo watoto wamepitia hata katika umri mdogo sana. Inaweza kuwa hawawezi kukumbuka ni lini jambo lilitendeka ama lilihusi akina nani, lakini kama uovu ultendeka katika mazingira yao ni lazima wanakumbuka. Watoto ni wazuri sana katika kuchora; michoro hiyo huelezea jumbe kwa namna bora zaidi kuliko maneno.
- Kama washiriki wengine bado hawajamkubali yesu, pendekeza kuwa kama hawajawahi kupeleka dhambi zao msalabani, hii ni fursa mwafaka ya kufanya hivyo.

Sehemu ya 3: Kuweka dari

Kuelewa msamaha

Msamaha ni kikwazo kikubwa kwa wengi, hasa kama watachukulia msamaha kuwa udhuru/kutupiliwa mbali kwa mabaya mtu aliyofanyiwa, na kusemekana kuwa haijalishi tena. Kwa sababu hii ni lazima tuelewe vizuri nini msamaha na ni nini sio msamaha. Kukabiliana na baadhi ya maana potovu kuhusu msamaha husaidia sana

Kusaidia watu kupona hufanya iwe rahisi kwao kusamehe

Tumegundua kuwa jambo la muhimu sana ni kupeleka maumivu yetu msalabani. Hii huweka mioyo yetu huru kusamehe, kwani ni vigumu sana kusamehe kama moyo umejaa uchungu. Ni vyema kwanza kusaidia watu kupona vidonda vya ndani. Msalaba hutuonyesha kuwa msamaha ni ghali sana lakini ni muhimu pia kuelewa kuwa kukosa kusamehe kutatugharimu zaidi mwishoni.

Toba

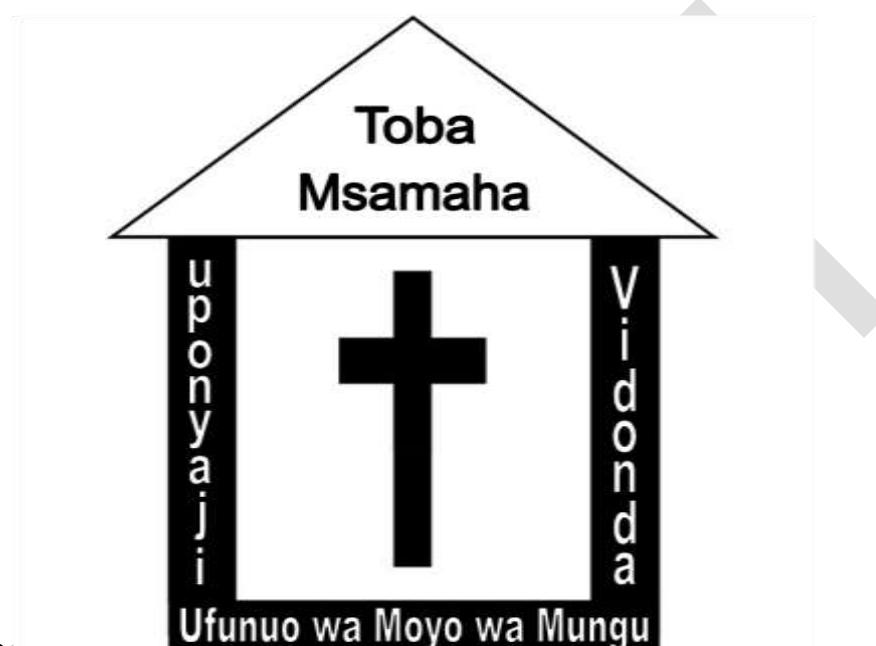
Vidokezo

- Kuelezana machungu tuliyoyapitia ni mwanzo wa uponyaji wetu
- Kusikilizwa kwa huruma na kikundi kilichosababisha uchungu wetu ni chanzo kizuri cha uponyaji
- Kumhamishia yesu uchungu wetu ndio sehemu ya muhimu sana katika warsha hii ya msalaba
- Vitendo vya ishara vinaweza kusaidia katika kupona kwetu
- Kuona jinsi Mungu anavyoweza kuleta kitu chema kutokana na mateso yetu hutupa tumaini la maisha ya baadaye

Msalaba pia hutuelekeza katika toba ambayo ni zawadi ya dhamani kutoka kwa Mungu ili tupate uhuru na furaha. Toba ni kubadilika kwa akili/mawazo na roho, kunakoleta mabadiliko ya tabia; Toba, iwe ya mtu binafsi ama kikundi, ni kanuni muhimu za kibiblia.

Kusimama katika pengo

Kusimama katika pengo ili kutubu dhambi za kabilia/vikundi vyetu na kuomba msamaha ni moja ya vipengele muhimu sana katika kusaidia majeruhi kupata uponyaji na huendeleza makubaliano. Hii lazima iandamane na kubadilika kwa mienendo yetu maishani tukidhihirisha ‘kuishi katika pengo.’

11. Msamaha

Kuelewa msamaha wa kweli wa kibiblia na athari za kutosamehe

Hata ingawa mada yaa msamaha hufunzwa kwa upana makanisani, kuna kutokuelewa kwingi kuhusu msamaha ni nini, na ni nini sio msamaha. Moyo wa mwanadamu hupata ugumu wa kusamehe. Tunajaribu kusamehe lakini mara kwa mara tunapata uchungu huo huo ukiturudia. Ingawa kwa nje tunakubaliana na mafunzo yenye, mara kwa mara miyo yetu inaweza kung'ang'ana ikihisi kuwa ni kutojali hata katili, kwa Mungu kutuuliza tusamehe. Je, si vibaya kwamba tumejeruhiwa sana? Kututaka tusamehe huonekana kutujeruhi hata zaidi. Sisi huona msamaha kama tendo la kutupora na kutenda kazi kinyume nasi, lakini msamaha wa kweli kama ilivyo kwenye Bibilia, huwa ni kwa manufaa yetu.

Inabidi tujue kuwa pamoja na kuwa na huruma na rehema, mungu pia ni mwenye haki. Mungu anapotuuliza tusamehe, haimanishi kuwa yeye sio mwenye haki. Ni muhimu tuelewe vizuri anachomaanisha Mungu anapotuuliza tusamehe. Hakika mara nyingine tunaweza fikiria kisiri kuwa Mungu hana haki kututarajia tusamehe.

Msamaha unaweza kuwa ni moja ya dhana zinazolekeea kuleta mabishano na isiyoelewaka, undani na ukweli wa ni nini Mungu anatuuliza tufanye.

1) Ili kuelewa msamaha kama ilivyo katika Biblia, ni lazima kwanza tuone ni nini sio msamaha

Msamaha sio kusema haijalishi, ama kukubaliana na dhambi.

Tunaweza kuhisi kwamba kwa kututaka tusamehe mungu hachukui uchungu na hasara zetu kwa uzito. Tunaweza kuhisi kuwa hata anakubaliana na tuliyofanyiwa, lakini hili si kweli. Dhambi ni hatari sana, na kwa kuwa ni kinyume kabisa na desturi ya Mungu, Inaharibu mahusiano yote na kuharibu uumbaji wenyewe. Dhambi zote humfanya Mungu kujali kwani huleta maafa. Mungu hatawahi sema kuwa jambo ambalo lilikuwa mbaya limekuwa nzuri sasa. Kama lilikuwa mbaya lilipotendeka, ni mbaya bado leo, na litabaki kuwa mbaya hata miaka elfu moja ijayo. Hapatakuwa na wakati ambapo dhambi itakuwa si dhambi tena. Hivyo, hapatawahi kuwa na wakati ambapo Mungu atasema kuwa haijalishi tena ubaya tuliofanyiwa. Kusamehe hakufanyi dhambi kuwa si dhambi.

Kuna mahali pamoja tu ambapo tunaweza kujifunza ni nini msamaha hasa. Kielelezo kizuri na cha kutegemewa ni jinsi Mungu alivyotusamehe. Mungu hakuachilia dhambi zetu alipotusamehe. Hakuutazama ulimwengu uliojaa dhambi na kusema ``ni sawa- tutaisahau na kuifunika yote. Haijalishi tena, tuweni marafiki.''

Mtu ni lazima alipie gharama ya msamaha. Mtu huhitajika kuwajibika kwa ajili ya dhambi na athari zake. Hivyo hasa ndivyo Yesu alivyofanya msalabani. Alifidia dhambi ya ulimwengu pale, bila msalaba ilikuwa haiwezekani Mungu kutusamehe. Hii inatuambia kuwa msamaha ndicho kitu cha thamani sana ulimwenguni, vile vile inatwambia jinsi Mungu huchukulia dhambi zetu kwa uzito; iwe dhambi ya mtu binafsi ama uovu tunaotendewa. Mungu huzichukulia zote kwauzito unaotosha mwanawawe afe kwa ajili yazo. Mungu hatuulizi tuliachilie suala lenyewe, kulitupilia mbali na kuendelea kana kwamba hakuna chochote kilichotendeka. Badala yake, anatuambia tulipeleke msalabani.

Msamaha sio kukana hisia zetu za ghadhabu, hasira, nk

Ndiposa tusamehe ni lazima tukubali uchungu wetu. Kusamehe uovu uliofanywa lazima kuhusishe kutambua uovu uliotendwa na athari zake.

Msamaha si kusahau ama kutokuwa na uwezo wa kukumbuka

Je, tunawezaje kusahau wakati ambapo tumetendewa uovu mbaya sana, hasa kama watu wa jamii yetu waliuawa? Tunaposamehe, ingawa tunaweza kukumbuka visa vyenyewe, tunavikumbuka kwa namna nytingine- tunakumbuka kuwa yote tumempa yesu na anayabeba kwa niaba yetu.

Msamaha haumaanishi kukataa kushirikiana na idara ya haki nchini

Wengine hufikiria kuwa msamaha na haki haziendi pamoja lakini Biblia hufunza yote mawili (Warumi 12:17-13:5- hakukuwa na mgawanyo wa vifungu katika barua asili ya Paulo)

Yalikuwa mapenzi ya mungu pawepo na idara ya haki katika kila nchi ili kulinda jamii. Tunahitajika kuheshimu idara ya haki na kushirikiana nayo, lakini pia tunahitajika kuomba kuwa idara hii itakuwa yenye haki. Kutubu mbele za Mungu na mhadhiriwa haimanishi kuwa uovu huo hauwezi kuadhibiwa na sheria. Mungu anatuambia kuwa tusichukulie sheria mikononi mwetu kwa kulipiza kisasi lakini badala yake tutafute kuwabariki wanaotukosea (Warumi 12:19-21).

Msamaha haumaanishi kukosa kusuluhiha mambo

Kanisani, tunaombwa kutafuta Yule aliyetutenda uovu na kusuluhiha mambo ikiwa bado uhusiano uliovunjika hujarejea. Katika Mathayo 18:15-17, Yesu anasema ``na ndugu yako akikukosea, enenda ukamwonye; hasemi tu, ``msamehe'' kwa sababu anataka tuwashawishi ndugu zetu wawe katika upande wetu. Yesu anaweka thamani kubwa kwa mahusiano kanisani. Yesu anataka tuwaendee ndugu zetu kwa roho ya rehema ili tupate kurejesha uhusiano.

Maridhiano ni ya muhimu sana kwa Yesu. Msamaha unaweza kuwa wa upande mmoja lakini maridhiano huchukua pande mbili daima. Ikiwa aliyekosa hatatubu, kuna hatua inayostahili kuchukuliwa, ikiwa ni katika mandhari ya kanisa. Kwa ajili ya utakatifu wa kanisa (Ufunuo 2:2) dhambi ambayo haijatubiwa haifai kuvumiliwa kwa sababu ``chachu ndogo hulichachusha donge zima la unga'' (1 wakorintho 5:6). Wanaoendelea kutenda dhambi basi wafukuzwe (1 wakorintho 5:12-13) ndiposa wapate kutubu na kisha kupokelewa (2 wakorintho 2:6-8, wagalatia 6:1). Nidhamu kanisani ni ya muhimu sana.

2) Msamaha basi ni nini kulingana na Biblia.

Kumpa mkosaji zawadi asiyostahili.

Msamaha wa kweli ni kumpa mkosaji zawadi asiyostahili. Tafakari juu ya zawadi ya ajabu ambayo Mungu alitupa katika kutusamehe dhambi zetu zote na kututakasa kutokana na uovu wote!

Kughairi/kutupilia mbali 'haki yetu' ya kulipiza kisasi .

Katika agano la kale kulipiza kisasi kuliruhusiwa, lakini Yesu alituonyesha njia bora zaidi (Mathayo 5:38-48).

Kuchagua rehema badala ya hukumu

Tunachagua kufanana na Yesu, ambaye hakuja kuushutumu ulimwengu bali kuuokoa, badala ya kujihusisha na shetani, ambaye ni mshtaki na kila wakati hutaka kulipiza kisasi.

Jambo la thamani/gharama, lakini kutosamehe hutugharimu hata zaidi mwishoni.

Msamaha ni wa gharama sana, lakini tuisiposamehe hili litaanza kufanya kazi kinyume nasi. Tutaishia kulipia gharama ya juu zaidi.

3) Madhara ya kutosamehe

Je, ni kwa nini Mungu hututaka tusamehe? Tuisiposamehe:

a) Inazuia uwezo wetu wa kupokea msamaha.

Uchungu wetu na chuki hutufunga tusiwe na uwezo wa kupokea msamaha wa Mungu. Hivyo, Mathayo 6:15 hutuonyesha Mungu anayetaka tusamehe ili atusamehe? Hapana! Tangu zamani za msalaba, ulimwengu uliojaa dhambi umepewa zawadi ya bure ya msamaha, ambayo imelipiwa na damu ya Yesu. Shida haipo upande wake. Uwezo wetu wa kupokea msamaha wake hutegemea toba yetu, ikiwemo toba ya dhambi ya chuki na kutosamehe.

b) Inazuia uwezo wetu wa kupokea uponyaji na kuishi tukiwa huru.

Tutakuwa daima tumefungika kwa mtu tunayemchukia; itakuwa kama kuishi tukivuta uzito mkubwa nyuma yetu. Hatutawahi fikia uwezo wetu na kutimiza takdiri/malengo yetu.

"Mpaka wakati patakuwapo na msamaha, tunafungiwa kwenye mahusiano machungu na aliyetukosea. Chuki na kuudhika kwetu kuhusu yule mtu aliyetukosea humfanya kuwapo kila tulipo, hata kama imepita miaka mingi tangu tumwone. Anaweza akatolewa tulipo lakini bado akaendelea kuharibu maisha yetu kama tumeunganishwa naye kwa kamba ya chuki. Basi tunakuwa watumwa wa tunayemchukia. Tunaposamehe, tunafunguliwa kutokana na kifungo hiki cha kuharibu. (M.Hancock na K.B mains ©1987 Highland Books, Child sexual Abuse: a hope for healing uk 68-69).

c) *Inatuzuia kamwe kuelewa kalvari*

Yesu alikufa ili atusamehe dhambi zetu, hata kama ni za aina gani. Kila mwanadamu huhukumika kwa kusababisha kifo chake, kwa sababu alikufa ili kufidia adhabu ya dhambi zetu. Tunapoona jinsi ilivyomgharimu Yesu kutusamehe, hatuwezi chelea kusamehe yeyote. La sivo, itakuwa hatujaelewa injili.

d) *Inampa shetani upenyu/nafasi katika maisha yetu (waefeso 4:26-27, zwakorintho 2:7,11)*

Tunakuwa wenge kuhukumu na hivyo basi sisi wenyewe kuhukumiwa (Mathayo 7:1-2).

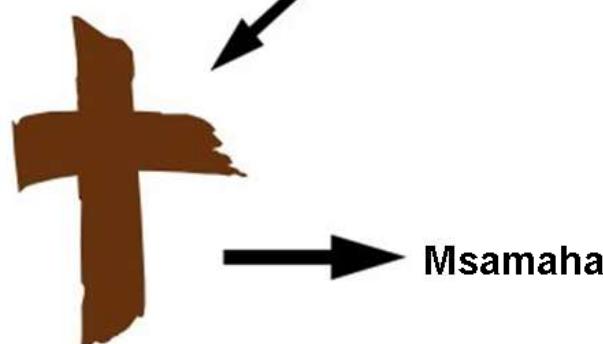
4) Je tunapataje neema ya kusamehe?

Kutambua na kukubali uchungu tulio nao, na kuumimina moyoni mwa Mungu, kisha kumwacha Yesu awajibike

**Kabla ya watu waliojeruhiwa
waponye, inawalazimu kwanza
wakubali na kuelezea uchungu
wao.**

Katika sura ya 9 tumeona kuwa Yesu ndiye mbebaji wa uchungu na dhambi zetu. Ni vigumu sana kusamehe kama moyo bado umeja uchungu na ghadhabu. Tunaweza kujaribu kusamehe kwa kutaka kwetu kwa sababu tunajua kuwa Mungu anatuhitaji tusamehe; na tunaweza fanikiwa kiasi, lakini kila kumbusho hutonesha uchungu na ghadhabu hiyo, na hivyo basi hatuhisi kusamehe hata kidogo!

Tumefika katika hatua ya tatu ya mchoro wetu, inayoonyesha tunachohitaji kabla tuwe huru -kusamehe.

Yesu alikuja duniani kusema "Nihesabu mwenye makosa badala ya mkosaji. Nalikuja kuchukua lawama ya kila kitu msalabani." Hivyo tunampa dhambi tulizofanyiwa, na dhambi zetu pia, na kumwacha Yesu awajibikie yote.

Katika Mathayo 18:35, Yesu anatuambia tusamehe kutoka katika moyo, lakini hatuwezi kufanya hili kama bado miyo yetu imejaa uchungu. Hata hivyo, tunapopokea ukweli kuwa Yesu kwa kweli alibeba mzigo wetu wa uchungu msalabani na kwamba anaweza kuponya miyo yetu iliyojeruhiwa, tunaweza kumpa uchungu wetu, na hivyo basi kuwa huru kusamehe. Hata hutaka kusamehe kwa sababu ya muujiza ambaa umefanyika moyoni mwetu.

Kujiweka sisi na aliyetukosea katika mikono ya hakimu wa haki.

Badala ya kulipiza kisasi, Yesu alifanya hivi.(1Petro 2:23). Tunaweza kumwamini huyu hakimu. Kama mkosaji atatubu,, atasamehewa, lakini asipotubu, atahukumiwa, kama si katika maisha haya, basi bila shaka katika maisha ya baadaye.

Kugundua jinsi gani tunavyohitaji msamaha wa Mungu.

Tunapopata ufunuo wa jinsi tulivyo wenyewe dhambi na Mungu alivyoghamika kutusamehe inaifanya rahisi kwetu kusamehe. Kusoma Mathayo 18:21-35 kutatusaidia kuona mambo jinsi Mungu ayaonavyo.

Kusikia mtu akisema pole/ akiomba msamaha

Kusikia mtu akiomba msamaha huifanya rahisi kusamehe, kama tunaona kuwa toba yenye ni ya dhati. Lakini je, kama hakuna yeyote wa kuomba msamaha? Je, na kama aliyetekeleza uovu hana toba hata kidogo na hata anaweza kuwa na kiburi kuhusu aliyoyatenda? Namna pekee ya kusamehe katika hali kama hii ni kuyakabidhi yote mikononi mwa hakimu wa kweli aliye mbinguni (1Petro 2:23). Hii ndio iliyomfanya Yesu kusema, "Baba wasamehe hawajui walitendalo," walipokuwa wanamwangika msalabani, alikataa kuruhusu ghadhabu imwingie moyoni, na kuamua kumwamini Mungu badala yake.

Tumetambua njia nyingine mwafaka ya kusaidia wale ambaa hawajawahi sikia yeyote akikiri na kutubu dhambi zake, ni 'kusimama katika pengo' ama mtu mmoja kukiri kwa niaba ya mwingine. Hili tutalizungumzia katika sura ya 13.

Kwa kuhitimisha, tunaweza kusema kuwa kusamehe ni kwa faida Yetu. Mungu anapotuuliza tusamehe, haimaanishi yeye ni mdhalimu bali inaonyesha upendo wake kwetu.

yake?

Jiulize

- Je, kuna yeyote ambaye
hujamsamehe? J
- Ni kizuizi gani katika maisha yako
kinachokuzuia kusamehe? N
- e, ni ghadhabu na hasira gani
unayohitaji kutubu kwa sababu J

Vidokezo

- Msamaha wa Mungu msalabani ndicho kielelez cha msamaha.
- Kusamehe huhitaji kukabiliana na kukubali uchungu.
- Kuhamisha uchungu wetu kwa Yesu huweka miyo yetu huru kusamehe.

□ Tunajifunza kutokana na mfano wa Yesu, kwa kuzikabithi kesi zetu ^M hakimu wa haki.

□ Kumzikia mtu akisema ‘nisamehe’ huifanya rahisi ^K kusamehe.

□ Kusamehe ni gharama kubwa, lakini ^K kutosamehe hutagharimu ^K zaidi mwishoni.

12. Nguvu ibadilishayo ya kutubu na kuomba msamaha.

Kuona wajibu wa toba katika muktadha wa uponyaji wa vidonda vya michafuko baina ya makabila.

Tayari tumesema kuwa hapawezi kuwepo na maridhiano pasipo toba. Hii huondoa sumu ndiposa ipelekwe msalabani ili kuwepo na uwezekano wa mwanzo mpya. Palipo na toba, neema ya Mungu hupatikana haraka. Toba ni suala kubwa, lakini kiini cha sura hii ni muktadha wa michafuko baina ya makabila.

1) Je, ni nani huhitajika kutubu?

Toba kwa kawaida huhitajika kama tumeua mtu bila idhini. Lakini pia tunahitaji kutubu kama tumekuwa na mitazamo mibaya, fikira ama vitendo. Kama tulivyoona katika sura ya 2, hii ndio mizizi ya machafuko ya kikabila. Kama tumehifadhi chuki, hasira, upendeleo ama hukumu kwa mtu kutoka kabilia au dini nyingine, ama wale wa taifa tofauti, tunahitaji kutubu. Yesu alisema kuwa fikira/mitazamo ina uzito kama vitendo vyetu (Mathayo 5:21-22).

2) Je, toba ya kweli ni nini?

a. *Toba ya kweli ni kubadili kwa akili na roho/moyo*

Toba kulingana na Bibilia ni kitu cha ndani sana na cha ajabu. Neno hili katika agano la kale na jipya humaanisha majuto ya kina, kubadili kwa nia/akili ikiandamana na kubadili kwa moyo na tabia. Inamaanisha kugeuka kabisa. Inatambua kuwa dhambi zetu huwa dhidi ya Mungu, aliyetuumba kwa mfano wake na kutukusudia maisha ya utukufu. Tunapoiona katika

huo mwanga, tunagundua jinsi dhambi zote zilivyo na uzito, na jinsi tulivyopungukiwa na kuishi huku kwa utukufu.

Hapo mbeleni tumedokeza wajibu muhimu wa imani zetu katika kuamua matendo yetu. Toba ni kubadilisha imani zetu kwa njia inayobadilisha jinsi tunavyoishi. Ni zawadi ya thamani kwa wanadamu kutoka kwa Mungu inayofanya kuwezekana kwa kuanza maisha upya. Ni ya kina sana, kuliko majuto, ambayo hujengeka katika kujihurumia. Hii huonyeshwa vizuri katika 2Wakorintho 7:9-10.

b. *Toba ya kweli hutafuta kurejesha uhusiano*

Haitoshi kutubu ukiwa peke yako; toba ya kweli inahitajika kuwa mbele ya Mungu na binadamu, na huambatana na kuomba msamaha (Mathayo 5:23-24). Maridhiano huenda yakakosekana wakati mwingine. Hatuwezi kulazimisha tusamehewe, tunaweza tu kuomba kwa unyenyekevu tukifahamu vyema kwamba hatustahili. Tukishaomba msamaha, matokeo tumwachie Mungu.

c. *Toba ya kweli ni kuwajibika kikamilifu.*

Mara kwa mara sisi hujaribu kutetea hadhi zetu au matendo, ama kuwekelea lawama yake kwa mtu mwingine. Watu wengi hujaribu kukwepa uwajibikaji kamili wa uovu walotenda, kwa kuwekelea wengine lawama. Lakini toba ya kweli haifanyi hivi. Katika hadithi ya mwana mpotevu, anakabiliana na yale aliyoyatenda na kuyakiri bila kujaribu kujitetea (Luka 15:18-19).

d. *Toba ya kweli ni kukubali matokeo*

Toba mbele ya Mungu na mwathiriwa, au hata kanisa, haimwachishi mtu kukumbana na matokeo, hasa kama kuna kuvunja sheria. Mchungaji anapaswa kumhimiza mwenye toba ajiripoti, hata kama hiyo itamaanisha kifungo cha miaka mingi.

Toba kulingana na Bibilia ni ya muhimu sana, ina tambua nguvu haribifu za dhambi. Kutoka 34:7 huongea kuhusu dhambi za baba zikiwa na athari hata kwa vizazi vya baadaye. Katika kihebrania cha asili, inasema kuwa dhambi za baba zimewatemelea watoto wao. Mungu hutazama athari hii kwa uangalifu mkuu. Kuna matokeo ya dhambi zetu ambayo yatabaki na toba huruhusu hili. Toba hata hivyo inaweza kuvunja mviringo huo wa kujirudia wa dhambi. Tumaini letu ni kuwa Mungu anaweza kukomboa hata vile vitu ambavyo tunajutia kabisa lakini hatuwezi kuvibadilisha. Akizungumzia kuhusu mkataba mpya, Yeremia anaona siku ambayo wana hawatateseka tena kwa sababu ya dhambi za baba zao (Yeremia 31:29-30).

e. *Toba ya kweli hurejesha ikiwezekana*

Toba haimaanishi tu kuwa na huzuni mwingi kwa sababu ya tuliyoyatenda, bali pia inahusu kuwa na hamu ya kurejesha kwa njia yoyote ile inayowezekana, wakati huo huo tukitambua kuwa hatuwezi kulipa tena kikamilifu. Tunaona hadithi ya Zakayo (Luka 19) kwamba baada ya kukutana na Yesu, kwa haraka alijitoa kuwarejeshea wote aliokuwa amewanyang'anya.. Hakufanya hivi eti kwa sababu Yesu alisisitiza afanye vile, bali lilikuwa tunda la toba ambayo ilifanyika dhahiri katika moyo wake (Luka 3:8). Wakati ambapo mtu ameuawa hakuna chochote kinachoweza kumfufua, lakini Mungu anaweza kutuonyesha njia za kuonyesha majuto ya kina kwa njia inayodhahirika.

3) Itikio/Jibu la Mungu kuhusu toba.

Katika maandiko matakatifu yote, tunaona Mungu akiwataka wanadamu watubu. Katika Isaya 1:18, Mungu huwalika wenye dhambi; "Haya, njooni tusemezane, asema Bwana. Dhambi zenu zijapokuwa nyekundu sana, zitakuwa nyeupe kame theluji; zijapokuwa nyekundu kama bendera, zitakuwa kama sufu." Ijapo tunawezakuwa hatujatenda dhambi katika njia ya kawaida na inayoonekana wazi, sote tu wenye dhambi na wala hatuishi maisha ya utukufu kama alivyokusudia Mungu. Dhambi ni hatari sana kiasi kwamba itatuangamiza sote. Hata huathiri uumbaji wenyewe (Hosea 4:1-3).

Kwa sababu ya upendo wake mkuu kwetu, Mungu alipanga, hata kabla ya misingi ya ulimwengu, kutuma mwanawe. Yesu alikuja kubeba dhambi zote na huzuni ya ulimwengu msalabani na kuzifidia zote. Tutakapotubu na kumwamini Yesu, tunaweza kupokea miyo mipy. Hili ndilo Mungu hutaka. Hataki ye yote aangamie. Jehanamu ni ukweli wa kutisha, lakini Mungu aliiumbia Shetani na pepo zake, bali si kwa wanadamu aliowaumba kwa mfano wake. Hataki twende pale. Hii ndio sababu alienda umbali wa kumtuma Yesu atufie.

Ni Mungu apendaye kuonyesha huruma, lakini kama tutakataa kutubu, tunajikata kutoka kwa huruma hii. Mungu anapoiruhusu dhamiri yetu ituhukumu, ni kwa sababu anatupenda na kututhamini kushinda tunavyoweza kufikiria, na hututaka tutubu ndiposa tuweze kupatanishwa naye. Tunaambiwa kuwa Malaika wote mbinguni hufurahia mwenye dhambi mmoja anapotubu (Luka 15:10).

Ni neema bali si sheria ambayo hubadilisha miyo yetu. Ni muhimu hapa kugundua kuwa kuhukumiwa na dhamira juu ya dhambii na kushutumiwa juu ya dhambi ni vitu viwili tofauti. Shutuma haitoi tumaini la huruma, na ni moja ya silaha muhimu za shetani za kutuweka mbali na Mungu- tumeisha na hakuna jinsi tunavyoweza kuokolewa. Hukumu ya dhamira kwa upande mwengine, ni kazi ya neema ya Roho mtakatifu, inayotuleta katika toba ndiposa tupate amani na Mungu na tuweze kurejeshwa. Hapa ndipo tunapata maisha mapya.

Faida za toba:

Toba:

- a. Huleta amani na upatanisho na Mungu.
- b. Huondoa uzito wa hatia (Methali 28:13)
- c. Huleta ushindi dhidi ya dhambi.
- d. Huleta uhuru na kuondoa uoga.
- e. Hujenga afya- kiroho, kiakili na hata ya kimaumbile (Zaburi 32:1-5).
- f. Husaidia kurejesha uhakika.
- g. Inaweza kusababisha maridhiano na mhadhiriwa (lakini haiwezi kudaiwa) Hapawezi kuwa na maridhiano bila toba.
- h. Husaidia waathiriwa kusamehe.
- i. Huchangia kuwepo kwa haki.
- j. Huweza kupunguza adhabu katikamfumo wa idara ya mahakama.

- k. Husaidia jamii kujenga mahusiano tena.
- l. Huleta usalama zaidi kwa waathiriwa.
- m. Husaidia kuponya kiwewe.
- n. Hurudisha imani na watu.
- o. Hugeuka kuwa ushuhuda dhabitii wa huruma ya Mungu.
- p. Huelekeza kwa maisha ya milele mbinguni.

Hivyo tunoaona kuwa, sio watu binafsi tu wanaofaidika kutokana na toba, bali pia jamii nzima... Hata maumbile yatafaidika kutokana na nia zetu zilizobadilishwa (warumi 8:19-21).

4) Je, ni nini hufanyika pasipokuwa na toba?

Ukosefu wa toba hivyo basi ni kifo cha polepole. Wengine hutafuta kuhepa kwa kuingia katika ulevi au kutumia mihadarati ama kuingia katika njia zingine za maisha ambazo ni haribifu.. Wengine hufikia mahali pa kujishutumu kulikopindukia na kuamua kujiua. Wengine huifanya mioyo yao kuwa migumu zaidi na kwendelea kufanya maovu zaidi.

Vikwazo vya toba

Wengi hawawezi kuelewa ni nini huzuia waovu kutubu kwa maovu waliotenda, lakini kuna mambo mengi yanayoifanya vigumu kwao.

- Hali ya mwanadamu ya dhambi inayopinga Roho Mtakatifu.
- Kutohukumika na dhamira hata kutukuza tuliyofanya.
- Kuogopa matokeo- ya adhabu, ya jinsi wengine watakavyopokea, ya kupoteza hadhi ama kazi/ajira.
- Kiwewe kutokana na waliotenda.
- Na mengine mengi.....

5) Kutubu na kuomba msamaha

Je, tunapaswa kuomba nani msamaha?

- Kwanza kabisa Mungu. Ni yeye mkuu ambaye tumemtenda dhambi. Kama dhambi zetu zi mawazoni tu, na yule mwininge hajui, basi tunapaswa kumwongelesha Mungu pekee, tukimwomba msamaha.
- Mhathiriwa. Mathayo 5:23-24. Haitoshi tu kumwomba Mungu msamaha kama umemtenda mwininge dhambi dhahiri.
- Kanisa na umma kama dhambi ilitendwa hadharani.
- Kwa dhambi kama vile mauaji na ubakaji tunaweza kupendekeza kutafuta msamaha na kuondeolewa kwa laana na mchungaji ama kuhani.

Maelezo ya jinsi ya kuomba msamaha kutoka kwa mwininge.

- Tunahitajika kuwajibikia matendo yetu kikamilifu na kuelezea dhambi zetu kinaganaga

- Ni bora zaidi kuomba msamaha kuliko kusema tu “Pole”.
- Hatupaswi kamwe kusema “kama nilikuumiza....” Hii humaanisha kuwa hatujahukumika au kutambua kuwa tumefanya chochote kibaya.
- Hatupaswi kulaumu aliyekosewa ama kugusia hatia zao.
- Hatupaswi kuishughulikia kijuujuu ama bila uzito.
- Hatupaswi kuhubiri wakati ule ule.
- Hatupaswi kutetea uovu wenewewe, ijapo wakati mwingine maelezo yanaweza kusaidia kulete uwazi katika dhambi ile.
- Tunapaswa kuomba msamaha haraka iwezekanavyo (ana kwa ana ndio bora zaidi, isipokuwa dhambi ya ngono, ambapo katika hali hiyo barua iliyondikwa kwa makini itakua bora)

Tunapaswa kutafuta kurejesha ikiwezekana. Bibilia hufunza kanuni ya kurejesha katika kutoka 22:3, Mambo ya Walawi 6:4, Hesabu 5:6-7, Methali 6:31, Ezekieli 33:15.

Luka 3:8 na matendo ya Mitume 26:20 hupendekeza kuwa toba huhitaji kuzalisha tunda linaloonekana..

Kwa kuhitimisha, toba ya kweli ni zawadi kutoka kwa Mungu. Mungu huchukulia dhambi kwa uzito na tusipotubu, kuna athari hatari, katika maisha haya na ya baadaye. Mungu hutaka tutubu kikamilifu kwa sababu ni Mungu ambaye hupenda kuonyesha huruma (Mika 7:18) na wala hafurahii kumwadhibu yeyote (Maombolezo 3:33).

Toba ya kweli humaanisha zaidi ya maneno. Itabadilisha maisha yetu yote.

Tutafakari

- Unahitaji kutubu kuhusu nini?
- Andika orodha ya wale ambao inawazekana uliwakosea, hata bila kukusudia?
- Je, unafikiri unaweza kufanya nini kulihusu hili?
- Uliza Roho Mtakatifu akusaidie kuona kila kitu kama aonavyo?

Vidokezo

- Toba ndio njia pekee ya kupata uhuru kutokana na mateso ya dhamira iliyo na hatia.
- Toba inahitajika kuwa mbele za Mungu na mwanadamu, pamoja na kuwa tayari/ radhi kukubali matokeo yake.
- Toba inaweza kuwapa wakosaji tumaini la baadaaye na kusaidia waathiriwa kupona.
- Maridhiano hayawezekani pasipo

13. Ukuhani wa kifalme

Kusimama katika pengo na kukiri dhambi ya kikundi chetu.

Watu wanapokosewa, hawamchukii tu aliyewakosea. Mara mingi huwachukia jamaa zao, khabila lao, jinsia yao, nchi yao Katika hali ya machafuko ya kikabila, dhambi hutendwa na watu binafsi kwa niaba ya khabila lao. Tunahitaji kuelewa wajibu wetu wa kiukuhani kama Wakristo, na jinsi inavyoweza kusaidia katika kupona kwa vidonda vya machafuko ya kikabila.

1) Jukumu letu

Katika sura iliyopita tumetazama hatia ya kibinafsi na toba ya kibinafsi. Biblia pia huzungumzia kuhusu hatia ya pamoja na hitaji la toba ya pamoja. Sala ambayo Yesu aliwafunza wanafunzi wake inasema, “Tusamehe dhambi zetu” (Mathayo 6:12) dhana hii ilieleweka vizuri na manabii wa agano la kale hasa Ezra, Nehemia na Danieli. Walikuwa watu wenye haki waliochagua kuhushisha na wenye dhambi ndiposa waweze kutubu dhambi za watu wao. Walitoa kielelezo cha wanavyopaswa kufanya waumini wa agano jipya kama sehemu ya ukuhani wa kifalme.

“Nyinyi ni uzao mteule, ukuhani wa kifalme, taifa takatifu.” 1Petro 2:9.

Maneno haya hayakuambiwa watu waliokuwa na huduma mahsus, bali kwa waumini wote. Tunaposoma kazi ya makuhani katika Agano la kale, inaweza kutupa uelewa wa anachohitaji Mungu kutoka kwetu sasa chini ya Agano Jipya.

Wajibu muhimu wa kuhani ulikuwa kusimama kati ya Mungu na binadamu. Angebeba dhambi za watu mbele za Mungu, akiwawakilisha kama wenye dhambi. Katika Ezekieli 22:30, Mungu alisema alikuwa akitafuta mtu ambaye angesimama katika pengo mbele zake kwa niaba ya nchi ili hukumu iondolewe. Kuhani mkuu wa wote alikuwa Yesu, aliyechagua “kuhesabiwa pamoja na wakosaji (Isaya 53:12). Hakujihusisha na wenye dhambi tu, bali pia akawa dhambi kwa ajili yetu (2Wakorintho 5:21) ndiposa yeye pekee aweze kuwa dhabihu ya kufidia dhambi ya ulimwengu.

Yesu alitwambia tujitwike msalaba wetu na kumfuata. Tunaamini kuwa sehemu ya maana ya kujitwika msalaba wetu ni kuwa radhi, kama yeye kuhesabiwa pamoja na wakosaji kujihusisha na dhambi ya watu wetu

Mtu akiuliza, `ni nani aliyekupa mamlaka kunena kwa niaba yetu?` tunaweza kusema kwa ujasiri kuwa neno la Mungu linatupa mamlaka hayo, na Mungu anatarajia tulichukue jukumu hilo. Katika 2 Wakorintho 10:3-5 tunaambiwa kuwa kama wakristo hatupaswi kutumia silaha za kawaida. Kama wenyeji, wa ukuhani wa kifalme tunayo faida ya kutumia silaha ya kukiri kwa kujihusisha, ama kusimama katika pengo, ambayo ni silaha yenye nguvu sana ya kusalimisha moyo ulioumia. Tunaona silaha hii ikifanya kazi. Katika hadithi ya Abigaili (I Samueli 25:14-35). Anasimama katika pengo kwa niaba ya mumewe Nabali aliyekuwa muovu, na kuingilia kati kwake kulibadilisha moyo wa Daudi na kuleta neema kwa familia yake yote.

Tunaposimama katika pengo, jambo muhimu hutendeka katika ulimwengu wa kiroho. Tunaambiwa katika Waefeso 6:12 kuwa vita vyetu si vya damu na nyama. Tunahusika na korti ya kimbunguni na wala sio ya ulimwenguni na kuijachilia kwenye huruma ya Mungu; tukiamini mabadiliko yatendeke (Ezekieli 22: 30). Si jambo la kisheria bali ni la kiungu, linalotoa fursa kwa neema na rehema kutawala na kushinda hukumu (Yakobo 2 :13).

2) Je ni nini kukiri kwa kujihusisha au `kusimama kwa pengo`

Panaweza kuwa na kutokuelewa kuhusu ni nini tunafanya tunaposimama katika pengo na inaweza kuleta tashwishi za kithiolojia kwa watu wengine. Maelezo zaidi hivyo basi huhitajika.

Tukiegemea katika mandhari ya michafuko ya kikabila, kusimama katika pengo kunamaanisha kuwa.

- Nakubali kuwa tulichofanya kilikuwa kiovu.
- Nakubali kuwa wale wa kikundi kingine walijeruhiwa.
- Sote sisawa katika nia na sikubaliani na yaliotedwa lakini sifai kuja kwa kiburi, kwa sababu nakubali kuwa naweza kufanya dhambi hiyo pia.
- Najutia sana yaliyotendeka na kumlilia Mungu atuhurumie.
- Najitoa kuishi kwa nia tofauti.

Kusimama katika Pengo hakumaanishi:

- Kuwaondolea hatia waliokosa
- Kwamba wahalifu wanaweza kuepuka adhabu ndiposa haki isitekelezwe.
- Kwamba tunawakilisha kikundi chetu katika cheo rasmi, bali tunajihusisha na kikundi chetu kama sehemu ya jukumu letu la ukuhani na uombezi mbele za Mungu.

3) Kwa nini `kusimama katika pengo` kunahitajika?

Mtu aliyetukosea anapokiri na kutubu dhambi yake, hii huifanya rahisi kwetu kuweza kumsamehe. Hata hivyo, hii si lazima iwezekane. Pengine aliyetukosea amekufa, ama hayuko tayari kutubu mwenyewe. Je hali hiyo ya dhambi basi itabakia kuwa bila suluhihisho?

Biblia hutuonyesha jinsi ya kushughulikia dhambi ambayo haijakiriwa. Mtu katika wajibu wa kuhani mwombezi anaweza kusimama katika pengo mbele za Mungu na mbele za mwanadamu kwa niaba ya wale waliokosa (kutoka 32: 32; Ezekieli 22:30). Tunaambiwa katika mambo ya walawi 26:40 tukiri dhambi zetu na za mababu zetu. Waombezi wanahitajika kujua wazi uovu uliotendwa, baada ya kufanya utafiti vizuri, na wanalazimika kuwa radhi kuikiri kwa uwazi. Wanapaswa kuhuzunishwa sana na yaliyotendeka.

Jeraha kubwa dhidi ya binadamu ni matokeo ya dhambi iliyotendwa na kikundi-serikali, tamaduni, makabila, asasi/mashirika, makanisa, n.k- si na watu binafsi. Shida ni kwamba, hata kama tu sehemu ya jamii husika, tunaelekea kujiepusha na kuwajibika kibinafsi. Dhambi husika basi huelekea kutokubaliwa na kukiriwa, na matokeo yake huwa ni vidonda ambavyo havijapona na ugomvi ambao hujasuluhishwa. Tayari tumezungumzia hatari ya vidonda ambavyo havijapona na jinsi vinavyoweza kusababisha ugomvi wa kikabila.

Pamoja na kuwa watu binafsi, sote huhusishwa na kikundi Fulani, tupende tusipende. Tunapojuhusisha na dhambi ya kikundi chetu, haimaanishi kuwa wale waliotenda vitendo viovu wataondolewa dhambi bila shaka. Ni lazima watubu mbele za Mungu na kwa niaba yao wenyewe. Hata hivyo, hii humaanisha kuwa watu wanaotusikia tukikiri wanaweza kuachana na hukumu na ghadhabu na kupata neema ya kusamehe. Kukiri kwetu hakubadilishi yaliyotendeka hapo mbeleni bali husaidia kubadilisha hali ya sasa na baadaye.

Waumini ni tumaini la Mungu la uponyaji. Kukiri kwa kujihuhsisha si namna/ utaratibu, ama maneno tu yasemwayo kutoka mdomoni. Ni lazima itoke vilindini vya miyo yetu. Kujihuhsisha na dhambi za babu zetu na za watu wa kikundi chetu lazima kuzae matendo tofauti. Kukiri, toba na maridhiano ni lazima viwe hali ya maisha. Ni mpango wa Mungu kuwa kanisa na watu wake wakubali hali hii ya maisha na kuwa wapatanishi wa kiukuhani kwa watu wanaoumia (2 Mambo ya Nyakati 7:14)

4) Baraka zitokanazo na kusimama katika pengo.

- Huleta uponyaji zaidi kwa moyo uliojeruhiwa.
- Husafi mawazo yaliyochafuka.
- Inaweza kubadilisha hali ya sasa na ya baadaye (ikileta amani na upatanisho)
- Husaidia watu kukana hukumu ya kabla isemayo ‘wote ni sawa!’
- Huvunja kuta zinazotenganisha watu katika machafuko.

Inaweza kuleta uponyaji wa nchi (Mwanzo 4:10, Mambo ya Walawi 18:24-25, 2 Samueli 21:1;2 Mambo ya Nyakati 7:14; Hosea 4:1-3)

- Humaanisha kuwa mwishowe ya kale yanaweza kuachwa nyuma.
- Ni tendo la vita vya kiroho (2wakorintho 10:4)
- Inamaanisha kuwa hukumu waliostahili watu wetu inaweza kuondolewa (Ezekiel 22:30)
- Watoto hawabitaji tena kuteseka kwa ajili ya dhambi za baba zao (Yeremia 31:29)

5) Mambo muhimu ya kuzingatia

Ni nani anayepaswa kusimama katika pengo?

- Anayehimizwa na Roho Mtakatifu kuwa anahitajika kufanya hivi
- Mtu anayetamani kuona urejesho wa waathiriwa
- Aliye radhi kutaja maovu waziwazi kama yaliviyotendeka na kuwajibika kikamilifu kwa yale yaliyotendwa
- Mtu anayemtegemea Mungu ili ampe zawadi mpya ya kukiri wakati wowote atendapo hivyo.

- Mtu aliye na ari ya kuona maridhiano yakifanyika

Kumbuka: Mahali kwingine kuliko na tahadhari za kisiasa, inatupasa kumwomba Mungu hekima ya jinsi tunavyoweza kusimama katika pengo, bila kupotosha ukweli na hivyo basi kupunguza uzito wa uovu uliotendwa. Hilo linaweza kuleta madhara zaidi.

Majukumu yatokanayo na kusimama katika pengo

Inatakiwa kuandamana na mabadiliko ya nia na matendo. Haya yanafaa kuonekana katika kujitoa:

- Kuthamini na kutambua waathiriwa.
- Kujibidiisha katika kuona urejesho wa waathiriwa
- Kuishi na nia tofauti na ile inayohusishwa na kikundi chako
- Kuchua kila fursa kubadilisha nia na mawazo yaliyopotoka ya kikundi chetu.
-

Je, mtu anapaswa kusimama katika pengo kwa muda gani?

Mradi tunakutana na watu waliojeruhiwa na ambao hawajawahi pata fursa ya kusikia yeote kutoka kwa kikundi chetu akikiri dhambi zetu na kuomba msamaha, tunalazimika kuwa tayari kusimama katika pengo. Tunaweza kuichukulia kama mzigo, ama fursa ya kusaidia kuleta uponyaji kwa mtu aliyejeruhiwa.

Gharama ya kusimama katika pengo

Kusimama katika pengo kunaweza kugharimu sana. Kama tunalifanya hili kutoka moyoni, basi kuna gharama ya kijazba/kihisia. Japo patakuwa na matokeo mazuri, hatuvezi kutarajia iwe hivyo kila wakati. Kusimama katika pengo ni kutembea njia ya msalaba au ``kuhesabiwa pamoja na wakosaji'' (isaya 53:12). Hivyo basi hatupaswi kushangaa tunapokumbana na upinzani au kukataliwa.

Kusimama katika pengo kunaweza kusababisha kukataliwa na watu wa kikundi chetu, hasa kama hawakubali kosa walilotenda. Watu wanaweza kukosa kutuelewa, wakitushutumu kuwa na nia mbaya na kwa kulifanya kosa lenyewe kuwa la kila mtu. Wengine wanaweza kutupinga kithiolojia.

Japo kutembea katika njia ya msalaba ni ujinga na pingamizi kwa wengine (1 wakorintho 1: 18,23-24) ni nguvu kwa watakaopokea kukiri huku na kuruhusu mioyo yao ibadilishwe.

Tujiulize

- Je, ni makundi yepi ya watu unayoweza kujihusisha nayo (kikabila, nchi, jinsia, dhehebu, taaluma)

Vidokezo

- Je, ni vitendo vipi au nia mbovu ambayo kundi lako lina hatia nayo?
 ➤ Ni fursa gani unayoweza kuchukua ili kusimama katika pengo kwa niaba ya kundi lako?

- Yesu alihesabiwa pamoja na wakosaji ndiposa atuletee uponyaji
- Kusikia mtu akikiri na kuomba msamaha husaidia katika kuleta uponyaji kwa watu waliojeruhiwa.
- Kusimama katika pengo ni kifaa cha nguvu cha kuleta maridhiano.
- Tunapaswa kuishi kulingana na kukiri kwetu ndiposa ku
- Toba ni tendo la mtu binafsi na pia la kundi la watu
- Wakristo wanaweza kusimama katika pengo na kukiri dhambi za kundi lao.

Sehemu ya 4:

Paa sasa!

Msamaha na toba zinapobubujika, maridhiano tayari yameanza kufanyika. Tunagundua kwamba mioyo yetu imefunguka mmoja kwa mwingine na tu tayari kuanza kusherehekea urejesho wa utambuzi wetu kama wananchi wa taifa takatifu

Kwa hivyo tunamatatisha kwa kurejea katika kanuni ya Taifa takatifu na kusherehekea umoja wetu na utofauti wetu. Hapa sote tu sawa kithamani na tuna haki ya kuishi jinsi tulivyo.

Baada ya michafuko ya kikabila, ni jambo la muhimu sana kuchukua muda kupongeza watu wa khabla tofauti na kuombeana Baraka. Kuhukumiana visivyo basi kunaweza kubadilishwa na kupongezana nakupeana baraka. Hii inakuja katika roho ya kinyume, ambayo ndiyo umbo bora zaidi la vita vya kiroho.

Mara kanisa linapopona linaweza kutambua tena wajibu wake kama ejenti wa uponyaji na maridhiano katika jamii.

14. Kutamka Baraka

Kujifunza kupongeza na kubariki kabilia zingine

Tumekuwa tukitazama kukiri kwa `kusimama katika pengo` kama mojawapo ya vipengele vya kuwa katika ukuhani wa kifalme. Kipengele kingine kinapatikana katika Kumbukumbu la torati 10:8. Makuhani walipaswa kutamka Baraka katika jina la Bwana. Hivyo basi ni muhimu sana tujifunze jinsi ya kubarikiana kama sehemu ya ukuhani wetu.

1) Nguvu iliyo katika kutamka baraka

Tayari tumeona nguvu za kutisha zitokanazo na kuhukumiana visivyo, na hatari ya kuwahukumu wengine. Panapokuwa na utengano wa kikabila ama michafuko, hukumu huwepo, na shetani hutumia hili kuendeleza machafuko hayo. Biblia hutuambia kuwa nguvu ya uhai na kifo imo kwenye ulimi (methali 18:21). Inaweza kuleta uponyaji ama kuchoma moyo (Methali 12:18). Inaweza kuwa mti wa uzima ama ikavunja moyo (methali 15:4). Mungu anatoa wito kwa watu wake wawe wale wa kunena Baraka badala ya hukumu inayosababisha laana.

Katika utamaduni wa kihebrania, Baraka zilichukuliwa kwa uzitoi sana. Maneno ya Baraka yalibeba nguvu nyingi sana na kunyimana baraka kulikuwa balaa (angalia Mwanzo 27). Sisi

kama wayunani tuna mengi ya kujifunza kuhusu kupeana na kupokea baraka kutoka kwa Wayahudi. Leo wengi wetu kama vile Esau tunalia moyoni mwetu “je hakuna baraka iliyobaki kwa ajili yangu?” (Mwanzo 27:36). Makabila yote hulia, “je unayo Baraka moja tu, Babangu? Nibariki mimi pia, Babangu!” (Mwanzo 27:38).

2) Kutamka baraka ni tukio linalojitokeza mara kwa mara kwenye maandiko matakatifu

Baba walibariki watoto wao, viongozi walibariki nchi zao, wafalme walibariki watawaliwa, na makuhani walibariki watu wao kama vikundi na pia kama watu binafsi. Yesu alilipeleka jambo hili katika kiwango cha juu zaidi na kutwambia hata tuwabariki adui zetu (Luka 6:28.)! Paulo atufunza hili pia katika warumi 12:14.

Baadhi ya mifano ya baraka katika bibilia inapatikana katika Mwanzo 49; Kumbukumbu la torati 33, Hesabu 6:24-26; Zaburi 115:14-15, 134:3, 129:8(b pekee)

Kipawa cha baraka

Katika kitabu chao bora sana ‘The Gift of the Blessings’ Gary Smalley na John Trent wanaangalia viungo vya mila za kihebrania za kubariki watoto. Wanaeleza eleme vipengele vitano vikuu:

- Kukumbatia kwa upendo
- Ujumbe ulionenwa
- Kumpa anayebarikiwa thamani ya juu
- Kutabiri maisha spesheli ya baadaye ya anayebarikiwa
- Kujitoa kwa dhati kutosheleza baraka yenewe

3) Kutamka baraka juu ya wale wa kabilia zingine

Ni uponyaji ulioje, kama sisi tulio wenyeji wa taifa takatifu tunaweza kunena baraka juu ya walio wa kabilia zingine! Tunaweza kuchukua muda kupongezana, tukisema tunachoona cha thamani katika tamaduni zetu tofauti. Tunaweza kuombeana baraka za Mungu, na kuneneana maneno ya kinabii kuhusu maisha ya baadaye, jinsi roho anavyotusaidia. Zaidi ya hayo tunaweza kujitoa kusaidia kutimiza tunayowataki...

Tumeitwa kuthaminiana na kuheshimiana “kwa pendo la undugu mpendane nyinyi kwa nyinyi, kwa heshima mkiwatanguliza wenzenu” (warumi 12:10) katika biblia neno adhama inamaanisha ‘kuenzi’ ama ‘kutukuza sana’, ‘kuthamini’ Wafilipi 2:3 inatuamuru “....kwa unyenyekevu, kila mtu na amhesabu mwenziwe kuwa bora kuliko nafsi yake” 1 petro 2:17 pia inatuambia “waheshimu watu wote: wapendeni ndugu wa kiroho.” Hii ni bila kubagua kwa misingi ya kikabila..

4) Tunavyoweza kutenda hili

- Tunaweza kuwaambia watu wa khabila zingine jinsi tunavyowathamini na tunavyotaka Mungu awabariki hata katika mawasiliano ya kila siku.
- Tunaweza kuchukua muda katika mikutano maalum/ibada kanisani kuhimiza watu waseme wanachofurahia kutoka katika khabila zile zingine, na jinsi wangependa kuona wakibarikiwa
- Tunaweza kutetea khabila zile zingine na kunena mazuri kuwahuusu, hasa tunaposikia wakihukumiwa na watu wa kundi letu

Vidokezo

Tujiulize

- Fikiria baadhi ya mambo mazuri ambayo unaweza kusema kuhusu khabila zingine.
- Je, ni baraka gani ungetaka kunena au kuomba juu yao?

Ulimi una nguvu sana, unaweza kulete uhai au mauti.

Kama wenyiji wa ukuhani wa kifalme, tunapaswa kutamka Baraka kwa jina la Mungu.

Wakati ambapo khabila tofauti wanathaminiana na kupongezana, maridhiano hupatikana.

15. Je, tutaenda wapi kutoka hapa?

Jinsi kanisa lililoponywa linavyoweza kuwa ejenti wa uponyaji na upatanisho na kuathiri jamii.

Kitabu hiki kimekuwa kikieleza juu ya Mungu akiponya Kanisa lake ndiposa watu wake waweze kuwa ejenti wa uponyaji na upatanisho nchini. Mafunzo yenyewe yamekuwa matayarisho. Sasa ni wakati wa kutenda! Sasa tufanye mukhtasari na kuthibitisha tena shauku ya mungu kwa Kanisa lake na tutalii baadhi ya njia ambazo Kanisa linaweza kuchangia kiutendaji katika kuleta uponyaji wa nchi iliyoahirika kutokana na michafuko na utengano wa kikabilo

1) Je, ni nini mapenzi ya Mungu kuhusu kanisa?

Unaposoma hili, angalia kama mapezi ya Mungu kwa Kanisa yanatekelezeka kuitia kwa hali yako. Je, unaweza kufanya nini ili kubadilisha mambo?

- a) Watu wa Mungu wanazimika kupona kwanza. Hatuwezi kumpa mtu mwingine kile ambacho hatujapata wenyewe (Matendo ya mitume 3:6) tunapopokea faraja ya mungu sisi wenyewe, basi tunaweza kuwapa wengine (2 wakorintho 1:3-4).

- b) Yesu ndiye daktari bora! Anajua jinsi ya kuponya mioyo iliyovunjika (isaya 61:1-3) Alikuja ulimwenguni kuwa mbebaji wa dhambi na uchungu Msalabani (isaya 53:4-5; 2 wakorintho 5:17-19, petro 2:24). Ni lazima tumpelekee uchungu na dhambi zetu na kupokea faraja yake (zaburi 55:22; 1 petro 5:7)
- c) Mungu anataka kutufanya watu tofauti na jamii tunamoishi (Yohana 17:16), kwa sababu sisi hufikiria tofauti (warumi 12:1-2), anataka kugeuza maisha yetu na kuzifanya upya nia zetu (wafilipi 2:5, 2 wakorintho 10:5)
- d) Mungu anataka kuvunja kila ukuta utenganishao watu wake (waefeso 2:14-18) hutuita tuwe wananchi wa taifa lake takatifu (1 petro 2:9) na kudhihirisha mahusiano bora yanayoshinda kila kizuizi.
- e) Mungu hutaka kanisa liwe jamii ya upendo (yohana 13:34-35, warumi 12:9-21, wakolosai 3:12-24, 1 wathesolonika 3:12, 1 petro 1:22). Upendo ndio nguvu kuu ya uponyaji duniani!
- f) Mungu hutaka kanisa lake liwe familia! Hili hasa ni muhimu katika jamii ambapo watu wamepoteza jamaa zao au hata wamesalitiwa. Mahusiano kanisani yanaweza kutoa majukumu yanayokosekana katika maisha ya watu (kina baba, kina mama, wana, mabinti) (zaburi 68:6, mathayo 12:50, yohana 19:27, waefeso 2: 19, 3:15, 1 timotheo 6:1-2, wahebrania 2:11).
- g) Kanisa linapaswa kuwa asili ya tumaini kwa sababu Mungu ni wa matumaini (warumi 15:13) mataifa yanapomgeukia huyapa tumaini (mathayo 12:21), kwa sababu mipango yake kuhusu wana wake milele huwa mizuri (yeremia 29:11).
- Kanisa linapaswa kuwa sauti ya unabii katika jamii na nchini. Hii inamaanisha kuwa litakashifu kila aina ya ukosefu wa haki na kunena ujumbe wa mungu na moyo wake.
- h) Kanisa lapaswa kuonyesha uongozi tofauti na ule uonekanao duniani. Linapaswa kuonyesha uongozi wa kutumikiana (mathayo 20:25-28, yohana 13:12-17, wafilipi 2:38) na kutokuwa na tamaa.(yakobo 3:13-18)
- i) Panapobidi kanisa linalazimika kutubu kwa kutokuwa mwanga wa dunia katika hali yoyote ile, na kutokuwa tofauti na ulimwengu ulizungukao. Kila mtu lazima atubu kwa ajili ya ulegevu, kuanguka na dhambi zake. Lakini pia kuna nafasi ya kitendo cha toba cha hadharani

Je, ni nini hili tumaini

- Tumaini la mbinguni. Haya siyo maisha yalipo pekee. Mungu amewatayarishia wanawe mahali pa utukufu zaidi ya tunavyoweza kufikiria (2 wakorintho 4:17-18). Hii hutupa taswira ya milele juu ya maisha yetu na juu ya mateso, na hutusaidia hata kufurahi katikati ya ugumu mwingi.
- Tumaini la mabadiliko sasa. Mungu hutaka kanisa lipambane ili kuleta ufalme wa mungu ndiposa haki yake itendeke duniani sasa (mathayo 6:10) aghalabu kanisa limekuwa likifikiria tu juu ya mbinguni na kupuuza kuleta ufalme wa mungu duniani sasa

ambapo pana ukuhani unaojihusisha na dhambi ya kanisa kwa jumla, hata walio wakristo kwa jina tu.

Danieli aliyejekuwa mcha Mungu mwaminifu alisimama katika wajibu wa kuhani mwombezi. Alikiri dhambi za watu wake akisema ``tumetenda dhambi.....tumekuwa waovu.....siku hii tumefunikwa na aibu...hatujatii amri zako....''na basi kumlilia Mungu awahurumie. Baadaye kidogo malaika alimtokea akisema, ``punde tu ulipoanza kuomba jibu lilipeanwa... umeenziwa sana'' (Danieli 9:3-23)

2) Njia za utendaji ambazo kanisa linaweza kuwa ejenti wa uponyaji na upatanisho

Unaposoma mapendekezo yaliyoko hapa chini, tambua lile ambalo kanisa lako halifanyi. Tambua vuzuizi na uwezekano.

- Je, unaweza kufanya nini kuwatia moyo katika utendaji?
- Unaweza kupendekeza nini zaidi?

Uponyaji

- Tembelea wakiwa, walioachwa, walio na kiwewe, waliovunjika mioyo na wanaong'ang'ana katika imani yao.
- Tia watu moyo waseme shida zao (uchungu wao wa ndani, tashwishi, maswali, vitu vyta kutisha wakumbukao mara kwa mara) huku ukisikiliza kwa uangalifu na kwa huruma.
- Waombee wanaoumia na uwasaidie kuleta yote kwa yesu.
- Fundisha wachungaji (wanaume na wanawake) walio na karama ya huruma, ndiposa wasaidie kuangalia kundi.
- Endeleta warsha kadhaa zinazohusu uponyaji wa majeraha ya ndani.
- Wahimize watu katika vikundi vyta maombi wawe waangalifu wao kwa wao, wasikilizane, na kubebiana mizigo (wagalatia 6:2)
- Unda vikundi vyta kusaidiana vyta wale waliopitia hali sawa, waangaliane na kutiana moyo.

Hubiri kuhusu:

- Moyo wa Mungu wa huruma kuelekea wanaoteseka
- Yesu mwokozi mponyaji na mbebaji wa uchungu
- Haja ya kuleta huzuni yetu, simanzi na shida zetu msalabani.
- Msamaha wa kweli kulingana na biblia.
- Njia ya mungu ya upatanisho
- Utambuzi mpya wa watu wa Mungu kama wananchi wa taifa lake takatifu.

- Mahusiano ya upendo kama wanachama wa mwili wake unaopita kila aina ya utengano.

Saidia maskini na walio na mahitaji katika jamii

- Kupeana usaidizi yakinifu palipo na hali ya hatari
- Kuongoza programu ampapo jamii inachukua usukani wa maendeleo yake.

Uputanisho/ Maridhiano

- Funza kuhusu manuiya ya Mungu kuhusu makabila na taifa takatifu
- Ombea nchi na kutia wengine motisha kuiombea.
- Kiri na kutubu dhambi za awali, na tafuta kuondoa hali ya kuhukumu visivyo. upendeleo wote.
- Wahimize waumini wawe wakarimu kwa watu wa kabilia zingine na kuwa marafiki nao.
- Tafuta njia ya kumfanya mtu wa kabilia lingine vitendo vya huruma.
- Kashifu ukosefu wa haki na kukosekana kwa utakatifu katika jamii na uonyeshe maisha ya utakatifu ya Mungu
- Onyesha umaja na upatanisho kwa kuishi hivi miongoni mwa mkusanyiko(kanisa) na jamii
- Tetea kabilia zile zingine unaposikia zikhukumiwa au kusingiziwa.
- Tetea na kuunga mkono ndoa baina ya makabila tofauti
- Jaribu kuongea lugha ya kabilia lingine, na ujifunze nyimbo zao za ibada.

3) Kanisa lazima liangaze

Ni wakati wa kanisa kuinuka na kuangaza na kutimiza wajibu wa kuwa nuru na tumaini la dunia! Wengine basi watavutwa kwenye mwangaza wake! (Isaya 60:1-3) wataona kuwa kwa hakika Mungu anadumu katika Kanisa lake na kwamba njia yake huelekeza kwenye uzima (Zakaria 8:23)!

Tujiulize

- Je, una tumaini gani kuwa kanisa linaweza kuwa ejenti wa uponyaji na upatanisho katika nchi yako?

- Unaweza kuchangia vipi katika hili?

Kiambatisho

A. Fikira zaidi kuhusu ‘Mateso na Mungu wa upendo

Lengo la sehemu hili ni kuangalia maandiko matakatifu zaidi ili tupate kuelewa zaidi tofauti baina ya uhuru wa kuchagua wa mwanadamu na ukuu wa Mungu. Pia tutazama baadhi ya pingamizi kuhusu mafunzo haya na isemavyo biblia kuzihusu pingamizi hizi.

Je, yote yatendekayo duniani ni mapenzi ya mungu?

Katika Mwanzo 1 na 2 tunaona kuwa mwanadamu aliumbwaa kwa mfano wa Mungu na kupewa hadhi ya kufanya uchaguzi. Mungu hakumlazimu mwanadamu kufanya mapenzi yake, bali alimsihi wahusiane Zaburi 115:16 inasema “mbingu ni za bwana, bali nchi amewapa wanadamu.

Mungu alitupatia wajibu wa kutunza dunia, kudhibiti na kutawala maumbile. Mpango wa Mungu ulikuwa kwamba tungeishi katika kumtii na kutimiza mapenzi yake duniani. Lakini

mwanadamu aliasi na kuchagua kuishi bila kumtegemea mungu. Soma mwanzo 3 uone matokeo yake mabaya, na utafakari jinsi Mungu alivyoohisi.

Mungu huchukia kila aina ya udhalimu, hivyo basi hawezi kuwa ndiye mwanzilishi wa udhalimu (Methali 6:16-19, Zakaria 8:16-17, Zaburi 5:6, Zaburi 50:16-21). Huchukia uovu na wala hata wahi mjaribu yeyote atende uovu. (Yakobo 1:13) ni tama zetu za dhambi ambazo hutuelekeza katika uovu, na hatimaye mautini (Yakobo 1:14-15)

Hatupaswi kudanganyika. Mungu hutaka tu kutupa vitu vyema na kamili (Yakobo 1:16-17) habadilika kutoka siku moja hadi nyingine. Tunaweza kuamini mapenzi yake. Mungu ni mtakatifu, hakuna giza ndani yake. (1 Yohana 1:5, 2:16)

Tafakari juu ya Yeremia 29:11-13, je Mungu anasemaje kwako? Kwa familia yako? Kwa kabilalako? Kwa nchi yako?

Pingamizi za kawaida zitokeazo

Bado panaweza kuwa na pingamizi na maswali moyoni mwetu:

Mungu alijua ambayo yangetendeka, hivyo basi yalikuwa mapenzi yake

Aghalabu watu husema hivi lakini kweli kwamba Mungu hujua kila kitu haimanishi kuwa ni mapenzi yake. Mara nyingi unabii ulitolewa ili kuonya na kusihi watu watubu. (ona Yeremia 18:7-10) Ninawi ingekuwa mfano mwema baada ya Yona kuhubiri huko.

Nchini Rwanda leo, viongozi wa kikristo wanagundua kuwa hawakuitikia kwa njia mwafaka wakati Mungu alipowapa watu maono ya ‘mito ya damu’ na mateso mengi. Walikubali hili Kwa majaaliwa tu, kana kwamba hawangehepa kwani Mungu alisema hivyo. Sasa wanajua kwamba Mungu alikuwa akiwaonya na kuwataka waombe na kuinuka dhidi ya nia mbaya za viongozi wao.

Tunaona moyo wa Mungu kwa uwazi sana katika Yesu. Katika Luka 13:34 Yesu alikuwa akiutazama mji akisema “mara ngapi nimetamani kuwakusanya watoto wako kama vile kuku avikusanyavyo vifaranga vyake chini ya mbawa zake, wala hamkutaka!” Ukweli ni kwamba mapenzi ya mungu yalikuwa ni kuwalinda. Yesu akalia akasema ‘kama mungejua ambacho kingewaletea amani, lakini imefichwa kutoka machoni mwenu.

Je, ni nani afichaye vitu kutoka machoni mwetu? 2 Wakorintho 4:4 inatuambia kuwa ni shetani, Mungu wa dunia hii. Yesu alikuwa amewaambia ambacho kingewaletea amani-kuwapenda adui zao na kuwabariki watesi wao. Lakini walikataa huu ujumbe na kuwa tayari kupigana. Yesu alijua kwamba uchaguzi wao ungekuwa na matokeo mabaya na bila shaka huhuzunisha. Hata ingawa yesu angetabiri ambacho kingetokea, jinsi alivyoongea ilionyesha wazi kuwa sivyo alivyoontaka.

Historia inasema kuwa mwaka wa 70 baada ya kifo cha Kristo kulikuwa na upinzani dhidi ya Roma, wayahudi walijaribu kupiga adui yao (Roma) lakini walishindwa. Yerusalemu ilivunjika, kulikuwa na mateso mengi na watoto wasiokuwa na hatia walichinjwa. Na Mungu alilia. Wakati viongozi wa nchi wanapokosa kusikiliza sauti ya Mungu, watu wengi wasiokuwa na hatia huteseka. Haya si mapenzi ya Mungu- inavunja moyo wake akiona mateso kwa sababu ya uongozi dhalimu. Viongozi wa nchi wana wajibu wa staha wa kuwalinda wananchi wao.

Na Ayubu je?

Watu wengi humrejelea Ayubu ili kuthibitisha kuwa yaliyomtendekea yalikuwa mapenzi ya Mungu. Tazama tena hasa kinachotendeka katika maandiko haya. Lilikuwa wazo la shetani, bali si la Mungu, Ayubu ateseke. Mungu alikuwa akijivunia Ayubu lakini shetani akasema kuwa Ayubu alikuwa akimfuata Mungu tu kwa sababu alikuwa amebarikiwa. ‘nitakuthibitishia kuwa kama Baraka zitaondolewa hatakutumikia’. Na kama Mungu angesema, “hapana, hiyo haipaswi kufanywa”? shetani angejibu, “unaogopa, kwani unajua kuwa ninayosema ni kweli . Unajua kuwa hakuna atakaye kufuata usipomhakikishia Baraka.”

Hata kama ilimuumiza Mungu, alichagua kuruhusu Ayubu ajaribiwe, akiamini kuwa Ayubu angepitia hayo yote na kuwa hangemkana. Hakuna yejote duniani aliyejua mashtaka haya. Hivyo basi rafikize Ayubu walisema kuwa ni lazima Ayubu alikuwa ametenda dhambi akisema kuwa alikuwa mwenye haki, rafikize hawakuja kilichokuwa kikiendelea katika ufalme wa mbingu.

Mwishowe Mungu alimtokea Ayubu, lakini hata hivyo Mungu hakumweleza yote. Mungu hangesema “shetani anakujaribu hivyo basi simama imara! Ilikuwa iwe uchaguzi wa Ayubu, bila kupata maeleo yoyote kumwamini Mungu. Yale ambayo Mungu angesema ilikuwa, “Ayubu, mimi ni Mungu niliyeumba kila kitu. Je! utaniamini?” Ayubu alithibitisha kuwa alimpenda Mungu kwa ajili ya Mungu mwenyewe na shetani alinyamazishwa kwa sababu ya ushindi wa Ayubu.

Na Farao je?

Watu mara kwa mara humtaja Farao kama mfano mwengine ambapo Mungu aliwajibika katika uchaguzi wa mwanadamu. “nami nitaufanya moyo wa Farao kuwa mgumu” (Kutoka 7:3-4). Hata hivyo, mistari inayofuata husisitiza wajibu wa Farao katika uamuzi wake (Kutoka 7:14, 8:32). Tunaposoma hadithi ya yale maafa, mara ya kwanza ya Mungu kuufanya moyo wa Farao kuwa mgumu katika Kutoka 9:12 huja baada ya Farao kukataa kwa mara kadha kuitikia ombi la Mungu. Zaburi 95:8 (imerudiwa katika Waebrania 3:8, 4:7) hutuonyesha jinsi kufanya mioyo kuwa migumu hutukinga na neema. Pengine njia mwafaka kabisa ya kuelewa hali ya Farao ni kwamba Mungu mwishowe anamthibitishia katika chaguo lake, na kutumia hali yenye kufanya nguvu zake kuu juu ya miungu wote wa Misri.

Je, tunavezaje kuelewa maandiko kama vile Isaya 45:7?

Isaya 45:7 inasema, “mimi niliumba nuru na kulihuluku giza, mimi nafanya suluhu na kuhuluku ubaya, mimi ni Bwana, niyatendayo hayo yote! Hii huthibitisha mwelekeo wa maafa ambao wengine hushikilia, wanaamini kuwa Mungu anaweza kutuma uzuri ama uovu na ni nani awezaye kumwelewa? Imani hii humwepusha mwanadamu na kuwajibikia vitendo vyake.

Wacha tutazame kwa undani mstari huu... je, unasema kuwa Mungu ndiye mwanzilishi wa dhambi zetu? Lakini tumeona kuwa dhambi zetu ni uasi dhidi ya mapenzi yake. Tazama uasi wa Adamu katika mwanzo 2:16-17, “u huru kula matunda ya mti wowote bustanini, lakini matunda ya mti wa ujuzi wa mema na mabaya usile, kwa maana siku utakapokula matunda ya mti huo utakufa hakika. Nuru na giza zimegawanywa wazi, lakini Adamu alichagua giza na maafa yakafuata.

Je! giza inawezaje kuumbwa kwenye chumba? Tunaweza kinga nuru lakini hatuwezi kuumba giza bado nuru ikiwapo. Njia ya pekee ya kuumba giza ni kuondoa nuru. Giza ni kutokuwepo

kwa nuru. Mungu alituma nuru duniani lakini wanadamu walipenda giza kuliko nuru. Wakati ambapo wanadamu hawataki nuru, Mungu huiondoa na giza hubaki vivyo vivyo, hutuonyesha njia ya amani na Baraka. Lakini tukikataa, Mungu huiondoa Baraka zake ambayo huelekea kuleta maafa. Hukumu mbaya zaidi ambayo tunaweza pata ni wakati ambapo Mungu ameondoa mkono wake wa ulinzi maishani mwetu. Tunaona hili mara kwa mara katika Warumi 1 `` Mungu aliwaacha.....ndiposa wapitie tisho kamili ya chaguo lao la dhambi. Dhambi huwa na matokeo ya kutisha, kama tunavyoona katika Warumi 6:23. `mshahara wa dhambi ni mauti”

B. Kugundua Baba wa Ajabu wa Mbinguni

Yesu alisema ,’yeye aliyeniona ,amemwona Baba (Yohana 8:19, 14:7,9)

Yeye ni mng’aro wa utukufu wake na chapa ya nafsi yake’ (Waebrania 1:3) .Mungu ni sawa kabisa na Yesu!

Kusoma vifungu vifuatavyo itakusaidia kumgundua baba kamili.

- Anatupenda-Yeremiah 31:3;Yohana 13:1;16:27;Waefeso 5:1;Yohana 3:1
- Anatuhurumia-Zaburi 103:13;Mathayo 9:36;14:14;Luka 15:20;2 Wakorintho 1:3
- Hutufurahia-Zaburi 147:11;149:4;Mithali 8:30-31;Zefania 3:17
- Anatupenda bila masharti-Warumi 11:6;9:16;Tito 3:4-7
- Alitupenda zaidi hata kutufia- Yohana 15:13;Warumi 5:8
- Anatuita marafiki - Kumbukumbu 33:12,Yohana 15:13-15;Yakobo 2:23
- Anatujali –Kumbukumbu 32:10-11,1 petero 5:7
- Ana uhusiano wa karibu nasi na hutuita kwa jina- Ayubu 29:4; Isaya 43:1-2,Yohana 10:14,27
- Yuko pamoja nasi kila wakati –Kumbukumbu 31:8,Zaburi 34:15,139:16, Mathayo 28:20
- Anatulea –Zaburi 27:10, Hosea 11:1-4
- Hutufariji tunapopata shida- Zaburi 23:4;71:21;94:19,Isaya 51:12 ,2 Wakorintho 1:3-5
- Hututia moyo- Isaya 41:8-13,Luka 12:32
- Ni mvumilivu na mpole kwetu – Zaburi 103:8,Mathayo 11:29;2Wakorintho 10:1;1 Timotheo 1:16; 2 Petero 3:9
- Anaelewa hitaji letu la uhusiano dhahiri wa karibu (kukumbatiwa) – Kumbukumbu 33:12; Isaya 40:11;Marko 10:16
- Hutupa mawaidha na kutuelekeza –Zaburi 32:8;Isaya 48:17,Yohana 8:12;14:26
- Anatupa mahitaji yetu- Zaburi 23:1,34:9-10;Wafilipi 4:19, 1 Timotheo 6:17
- Anafurahia kutupa vipawa vyema- Yeremia 32:40;Luka 11:13;Yakobo 1:17
- Ni mwema na mwenye kusamehe –Zaburi 86:5;Yeremia 9:24;Mika 7:18-20;Waefeso 2:7

- Hutuadhibu vyema tunapokosa kwa sababu anatupenda- Yeremia 46:28;Waebrania 12:5-11
- Hutupa pia upendo wa mama- Isaya 49:15-16;66:13; Zaburi 27:10

Hakika kila mtu anatamani Mzazi kama huyu!

C. Kuelewa kiwewe na msiba

Ishara, dalili na wasemavyo wataalam kuhusu kiwewe

Ufahamu wetu kuhusu ishara, dalili na namna ya kuitikia kiwewe ni matokeo ya utafiti unaofanywa duniani kote imefumbuliwa kuwa watu wote huitikia sawa wanapopitia kiwewe, iwe ya hali gani. Ni itikio la kawaida kwa hali isiyo ya kawaida.

Dalili za mara moja zinazotokana na kiwewe

a) *Yakini/yanayoonekana*

- moyo kupiga kwa kasi
- tumbo kuvurugika(kutapika na kuhara)
- kutetemeka kwa fadhaa
- kutoa jasho
- kuhisi uchovu

b) *kiakili*

- kuwaza haraka
- mawazo yanayojirudia ``je nini kitanitendekea?''
- kutoweza kuwaza vizuri, kuwepo na uwezekano wa kutamani kuhepa kwa kulala

c) *kijazba*

- uoga, wasiwasi
- sikitiko, huzuni
- ghadhabu
- kukata tama

Athari za muda mrefu baada ya kupatwa na kiwewe

- Kuingiliwa na mkusanyiko wa matukio
- Kusumbuliwa katika usingizi na jinamizi mbaya
- Kuwa chonjo sana ama kuitikia kwa mstuko uliozidi
- Kupitia kiwewe chenyewe mara kwa mara kinachosababishwa na kipengele chochote cha kiwewe ulichopitia
- Kujaribu kuhepa chochote ambacho ni ukumbusho wa kile kiwewe.
- Kutokuwa na nguvu na kutokuwa na moyo wa kutenda chochote.
- Hisia za hatia kwa kunusurika, wengine wakafa.
- Hisia kwamba hakuna chochote kinachoweza kumfurahisha mtu tena.

Kuwepo kwa moja ya dalili hizi ni ishara kwamba mtu amepatwa na kiwewe.

Kiwango cha kiwewe hudhahirishwa na:

- Ni dalili ngapi za hapo juu zinazodhahirika
- Je, dalili hizo zinajirudirudia mara ngapi
- Jinsi dalili hizo zinavyoingilia maisha ya kila siku (kwa mfano; muadhiriwa anaweza kujilinda na kukidhi mahitaji ya familia? anakwenda kazini?)

Vipengele vinavyoonyesha jinsi mtu alivyo na kiwewe:

Vipengele vya nje

- Je mtu alikuwa katika hali ya dhiki kwa muda gani?
- Familia ilimsaidiaje, marafiki au walio mbali wakati na tu baada ya matukio hayo.

Vipengo vya ndani

- Uthabiti wa msingi wa ndani (hutegemea ni mahitaji mangapi yetu ya kijazba yalifikiwa tulipokuwa tukikua
- Nafsi ya mtu (watu wengine ni wepesi kushinda wengine)
- Imani kwa mungu
- Kupitia kiwewe hapo mbeleni na jinsi ilivyomwathiri mwathiriwa
- Historia ya familia ya uzoefu wa kuwa na maradhi ya akili

Jinsi ya kusaidia mtu aliye na kiwewe

Watu wenyе kiwewe wanahitajika kueleza uchungu ulio miyoni mwao, lakini ndiposa waongee, wanahitaji mtu atakayewasikiza.

Vidokezo vya usikilazaji

- Wahimize waelezee hadithi yao kiutondoti, si kweli tu, bali pia walivyohisi na ilivyowafanya
- Wape muda mwangi na usikivu wako wote
- Waangalie kwa macho na macho yako yajae huruma na kushughulika
- Kuwa mpole
- Uliza maswali ya maelezo ya wazi kuhusu hadithi yao – isipokuwa hivyo nyamaza~
- Waruhusu waeleze tashwishi zao bila kuwarekebisha
- Waruhusu walie bila ya wewe kuaibika
- Usiangalie saa yako kuchemua ama kuangalia kupitia kwa dirisha

- Usipeane ushauri isipokuwa unapoulizwa utoe
- Wanapomaliza kuhadithia, wafariji na uwape tumaini
- Wahimize wampe yesu uchungu wao.

Namna ya msiba na huzuni

Kama katika kiwewe, yeьте aliyepatwa na msiba hupitia itikio sawa. Nguvu za itikio hutegemea

- Jinsi kifo chenyewe kilivyokuwa cha haraka au bila kutarajiwa
- Namna ya kifo, hasa kama vurugu ama mateso mengi yalihusika.
- Namna ya uhusiano (michafuko tegemezi au ambayo haijatatuliwa)
- Kama pamekuwa na upotezaji mwengine wa maana hasa katika utoto wa mhusika
- Jinsi maisha kwa ujumla yalivyokuwa ya dhiki baadaye
- Kama pamekuwa na ukosefu wa tegemeo la kiutendaji
- Kama ibada ya mazishi iliwezekana
- Nambari ya jamaa na marafiki waliokufa

Vipengele vya dhiki

Hatua ya dhiki inaeza au ikakosa kufuata utaratibu ufuatao, pakiwemo na vipengele zaidi ya kimoja.

Vikipitiwa wakati mmoja na mwenye dhiki akibadilishana baina ya vipengele hivi tofauti

Tetemeko, Kanusho Na Uzito/kufa ganzi

- Kutokuamini kuwa ilitendeka kweli
- Ndoto kuhisi kana kwamba mmoja anangoja kuamka kutoka kwenye ndoto mbaya
- Pengine kuhisi kuwepo kwa aliyekufa (kwa sababu akili haiwezi kubali kilichotendeka)

Utambuzi

- Hisia nzito sana za upotezaji na shauku
- Kuthamini vitu vya aliyekufa
- Hasira nzito (hii inaweza kudumu kwa miaka)

Ghadhabu

- Dhidi ya waliosababisha kifo chenyewe, kama yalikuwa mauaji
- Dhidi ya madaktari na wauguzi ambao hawakufanya jambo zaidi

- Dhidi ya Mungu kwa kuruhusu itendeke
- Dhidi ya aliyekufa kwa kuwaacha ingawa wanajua haina mautiki
- Dhidi ya mtu binafsi, hisia za hatia

Hatia na majuto

Kama tu ninge.....

- Fanya jambo zaidi
- Itikia kwa haraka zaidi
- Kuwa pale wakati ilipotendeka
- Kuwa mwenza mzuri zaidi, mwana ,binti, mzazi, rafiki
- Kuwa na uwezo wa kusema ``kwaheri''
- Hatia ya manusura- ``kwa nini ningali hai ilhali hawapo?''

Wasiwasi/dukuduku

- Je, nitawezaje kuvumilia kijazba bila ya aliyekufa?
- Nitavumiliaje kiyakini bila ya aliyekufa
- Kuogopa roho ya aliyekufa kulipiza kisasi (dini zinazoamini kuwa roho hizi hurudi).

Itikio La Kimaumbile

- Uchovu- hakuna nguvu ya chochote
- Kumakinika duni na ugumu wa kufikiria
- Ugonjwa (kwa sababu ya kinga dhidi ya magonjwa hushuka mtu anapohuzunika)

Kutojali na kukosa tumaini

- Mbele kusikoahidi- 'Ni nini maana ya chochote
- Hakuna motisha

Kukubali na kurekebisha tena

Hatimaye tunakubali tulipopoteza Tunanza kukusanya nyuzi za maisha tena na kufanya marekebisho panapohitajika

Kile ahitajicho mwenye dhiki

- Kuweza kulia na kusimulia hasira yao, uchungu ghadhabu na majuto yao. (tamaduni zingine zi bora kuliko zingine katika hili)

- Kuzungumza juu ya yaliotendeka, kupertia kwa utondoti mazingira yaliyozunguka kifo chenyewe tena na tena
- Kuweza kumwachilia aliyekufa, sema ‘kwaheri’ kijazba na kumpa Mungu yote. kuhamisha yote katika ulinzi wa mungu .watoto hasa wanahitaji kujua jamaa zao wanalindwa vyema na Yesu
- Kuwa na uwezo wa kumpa Yesu hatia na majuto yao na kupokea msamaha wake.
- Waelewe kuwa itikio lao ni la kawaida na kwamba hawawi wenda wazimu. Mambo yatakuwa afadhali kadri wakati upitavyo.
- Kuwahakikishia tena usaidizi wa mbeleni na usaidizi wa kiutendaji unapohitajika.
- Inaweza kuwa wazo nzuri kama ibada ya ukumbusho itafanyika kama ibada ya mazishi haiwezekani.

Hali mbaya zaidi kuvumilia/kukabiliana nayo

Kama hapana uhakika wa kama mtu mwenyewe amekufa ama yu hai. Hawajui wahuzunike ama wawe na matumaini. Hawana uwezo wa kuitikia kijazba. Njia pekee ya kuvumilia ni kumweka mtu mwenyewe mikononi mwa Mungu, awe mfu ama hai. Watu kama hao huhitaji ulinzi na kuungwa mkono/kusaidiwa kwa njia spesheli.

D. Kuponya vidonda vya ndani

Mungu huhurumia waliovunjika mioyo na hutaka kuponya vidonda vyao (Zaburi 34:18; 147:2-3; Isaya 61:1-4; Luka4:18). Anapponya, huwa hapatiani tu ushauri mzuri. Huja mwenyewe, hutuchukua mikononi mwake na kunena maneno ya uhai juu yetu. Huwa hafanyi hili peke yake. Hutumia mwili wake-Kanisa- ‘Ombeaneni nyinyi kwa nyinyi, ndiposa mpate uponyaji’ (Yakobo 5:16)

Je, nawezaje kupona kutokana na kumbukumbu chungu?

- Kabiliana na uchungu wenyewe. Katika zaburi, Daudi yu mkweli kuhusu hisia zake. Mwambie Yesu yote kuhusu uchungu wako (Zaburi 42:3-4; 62:8).
- Mwachie Yesu abebe uchungu wenyewe na aumie badala yako (Isaya 53:4). Mimina machozi yako moyoni mwa Mungu (Zaburi 56:8). Huelewa na huhisi uchungu wetu.
- Sikiliza sauti ya Mungu (Yohana 10:27). Mpate katikati mwa uchungu wako (Isaya 43:1-2; 69:9). Hisi moyo wake wa huruma (2wakorintho 1:3-4). Pokea neno la uzima- ukweli utakaokuweka huru (Yohana 8:32).
- Tubu kwa ajili ya kuitikia maumivu kwa njia ya dhambi, viapo, hukumu, ghathabu, hamu ya kulipiza kisasi, imani mbaya. Omba dhidi ya utumwa wowote (Zaburi 51:6; Warumi 6:16; 14:10-13; Waebrania 12:15)
- Mwendee Mungu akupe neema ya kusamehe. Kutosamehe kutakuwa kama minyororo izungukayo moyo wako. Unaposamehe, utawekwa huru (Mathayo

5:43-48; Mariko 11:25; Luka 6:27-37; Warumi 12:14, 17-21; Waefeso 4:32; Wakolosai 3:13).

- Endelea kupokea upendo wa Mungu kila siku. Wacha neno lake likafanye akili yako upya (Yeremia 31:3; Sefania 3:17; Yohana 14:21; 2Wakorintho 4:16)
- Wafikie wengine kwa kuwabariki na kuwasaidia kupata uponyaji (Ayubu 42:10; Wafilipi 2:4; Yakobo 5:16)
- Kama Yusufu, Mungu anaweza kukufanya uzae matunda katika mahali pako pa mateso (Mwanzo 41:52)
- Kama Ayubu, wewe pia unaweza ‘kutoka kama dhahabu’ (Ayubu 23:10). Bwana asifiwe!

Kukabiliana na Aibu

Ingawa watu wamempa Yesu hatia na uchungu wao ,wanaweza baki na hisia za aibu.Ni vizuri basi kujua Mungu anasema nini kuhusu kukabiliana na aibu.

Ni muhimu kusisitiza yakuwa ‘wala hawakuona haya’ yalikuwa maneno ya mwisho kusemwa kuhusu mume na mke kabla ya kuanguka kwao (Mwanzo 2:25) .Uchi sio wa kimwili tu,bali ni uwazi ,mazungumzo na ushirika.

Aibu inaweza tokana kwa kutenda au kutendewa dhambi.Sio sawa na hatia,hatia inamaanisha nimefanya jambo mbaya lakini aibu inamaanisha kuna kitu kibaya ndani yangu,nahisi nina ukosefu fulani kama binadamu.

Hatia inahusu kitendo lakini aibu inahusu utambuzi.Aibu inaambatana na ujuzi –ujuzi wa ndani ya moyo. Kuna mambo fulani ambayo Mungu hakukusudia tuyajue,hii ndio sababu hakutaka tule matunda ya mti wa ujuzi wa mema na mabaya.

Aibu Njema na Mbovu

Kuna aibu njema- wakati tumetenda dhambi. Mungu alistaajabu kuwa watu wake hawakuaibika kutokana na mambo waliyokuwa wametenda (Yeremia 8:12).Walakini,kuna aibu mbovu inayotokana na dhambi tuliyotendewa na wengine.

Aibu yatoka wapi?(Asili ya Aibu)

- Maumbile yaonekanayo dhahiri (kimo,umbo,alama zinazotofautisha)
- Jamii uliyotoka ama hadhi yako ya maisha(mji,nchi,kabila,hali ya uchumi na umaskini)
- Historia ya kitaifa (kutawaliwa,kunyanyaswa)

- Kudhulumiwa (kubakwa,kukiuka haki za watoto)
- Ujuzi wa siri (kufanywa kuweka siri mf;kushiriki ngono kabla ya ndoa,uana haramu na aibu ya kifamilia

Athari za Aibu na Jinsi Tunajaribu kukabiliana nazo

Tuangalie njia ambazo Adamu na Eva walijaribu kukabiliana na aibu yao:

1. Kujifunika- kujaribu bila mafanikio kujifunika na matawi (Mwanzo 3:7)
2. Kujificha mstuni - Mungu aliuliza, 'uko wapi?' (Mwanzo 3:8-9) swali linalohitaji kujitokeza wazi.Aliuliza si kwa kuwa hakujua, bali wao hawakujua. Mwanadamu amekuwa akijificha kwenye misitu tangu wakati huo.Hatuwezi tukahusiana na Mungu wala kuangaliana uso kwa uso.
3. Uoga wa kuonekana/kujulikana–'niliogopa'(Mwanzo 3:10)
4. Kulaumiana-'haikuwa mimi,ilikuwa yeze'
5. Ujuzi mbaya kujihusu-'nani alikuambia?'Mungu hakuwa amewaambia! Uwongo kujihusu ulipokelewa kutoka kwa habari potovu
6. Kujishutumu na kujitenga (kwasababu ya hisia ya kutokuwa sawa kwa jamii)

Hali ya aibu hurithishwa kwa vizazi.Inaweza huzishwa na makabila yetu.

Kujiundia Utu wa Uongo

Jambo moja tunalofanya ili kukabiliana na hisia za aibu ni kijiundia utu wa uwongo kwa maana hatuwezi tukajiangalia bila uchungu.

Utu wa uwongo Binadamu zaidi	Hushusha wengine chini Hujiinua
Utu wa uwongo Binadamu pungufu	Hujishusha Huinua wengine (hii sio unyenyekevu)
Utu wa ukweli	Hujikubali na hukubali wengine

Binadamu pungufu na zaidi wote ni aina za kiburi na kuabudu sanamu. Zinapotosha ukweli wa jinsi Mungu aliviyotumba. Matokeo ni kuwa tunaabuda sanamu hiyo.

Tazama Yesu

Je alijua aibu? Alikuwa na kila haki kuhisi vile! Alidhaniwa kuwa mwana haramu, alikuwa m'kimbizi, kutoka khabila lililodharauliwa, alilelewa kwa hali ya umaskini na mengine mengi. Licha ya hayo, hakuruhusu aibu kutawala utu wake. Alikuwa na hakika ya utambuzi wake na yale alikuja kufanya (Yohana 13:1-5)

Msalabani, hakubebe tu dhambi na uchungu wetu, bali pia na aibu yetu. Ilikuwa aibu kuangikwa uchi hadharani, lakini hakukubali aibu ya kuangikwa kumzuia kukamilisha wajibu wake (Waerania 12:2) Kwa furaha ya kutuona tukiwekwa huru, alivumilia msalaba, hii inamaanisha pia kubebe aibu yetu. Kwa kifo chake Msalabani, alibeba matokeo yote ya dhambi ulimwenguni. (Zaburi 69:7) ni kufungu cha unabii kinachotabiri mateso ya Msalaba, kifungu hiki kinatueleza kuwa aibu ilifunika uso wake. Kwa sababu hii, nyuso zetu hazifai kamwe kufunikwa kwa aibu (Zaburi 34:5)

Jinsi ya Kukabiliana na Aibu

1. Kukubali shinda ama kung'ang'ana tuliko nako na aibu .
2. Tambua aibu ni nini-kukana ukweli wa jinsi Mungu alivyotuumba.
3. Kugundua asili ya aibu, tukimuuliza Roho Mtakatifu kutusaidia kwa hili .
4. Eleza Mungu uchungu wetu, tuupeleke msalabani na kumwekea Yesu .
5. Kupokea /kuvishwa/kufunikwa na Mungu (Isaya 61:10)
6. Pokea urejesho wa Mungu (Isaya 54:4, Yoeli 2:26,27)
7. Pokea furaha na baraka maradufu badala ya aibu (Isaya 61:7)

Kukabiliana na hasira

Hasira ni hisia ya kawaida kutoka kwa Mungu ambayo si lazima ihusike na dhambi. Mungu hukasirishwa na dhambi na udhalimu. Tusipokasirishwa na udhalimu, kuna shida ndani mwetu. Tuangalie maandiko yafwatayo ;

Hasira Takatifu Ya Mungu

Hesabu 32:10-13; Kumbukumbu 29:27; Isaya 63:3; Sefania 2:3; Zakaria 10:3; Warumi 1:18; Waefeso 5:6; Wakolosia 3:5-6

Lakini Mungu si mwepesi wa Hasira na Hasira yake haidumu kwa muda .

Kutoka 34:6; Hesabu 14:18; Nehemia 9:17; Zaburi 30:5; 78:38; 86:15; 103:8; 145:8; Isaya 54:8; Yeremia 3:12; Hosea 14:4; Yoeli 2:13; Yona 3:9; Mika 7:18; Nahumu 1:3

Hasira ya haki kwa udhalimu na dhambi

Nehemia 5:6; Yeremia 6:11; Mathayo 21:12-13; 23:13-36; Mariko 3:5, 10:14,

Luka 11:39-52,13:15-16; Yohana 2:13-16; Matendo 5:3-4,8:20-23
,13:9-11;Wagalatia 2:11,14.

Hasira kwa udhalimu na wakati tunatendewa dhambi ni kawaida. Inawezekana kuwa na hasira na kutotenda dhambi (Waefeso 4:26-27). Tunaweza kujifunza kutoka kwa Yesu. Alikasirika alipoona watu wakidhulumiwa na kunyimwa haki. Yeye hata alipata kudhulumiwa, lakini alitulia na kujikabidhi kwa hakimu wa haki (1petro 2:23)

Hasira inaweza kutudhuru isipokabiliwa kulingana na mafunzo ya kibiblia .Tukishikilia hasira inageuka na kua gadhabu ndani ya miyo yetu na hii inatusababisha kutenda dhambi.Hasira inayodumu ni ugonjwa hatari.

Maonyo kuhusu hasira

Zaburi 37:8; Mithali 29:11,22,30:33,Mhubiri 7:9,Mathayo 5:22,
Waefeso 4:26-27,31,Wakolosia 3:8; 1Timotheo 2:8; Yakobo 1:19-20(kuna maonyo mengi
katika kitabu cha mithali kuhusu kuwa mwepesi wa hasira)
Mithali 14:17,29;15:18,16:32,19:19

Njia za kawaida za kukabiliana na Hasira

- Kujitenga –kidhahiri-kutoroka
- Kiakili-kufanya kazi zaidi,kutazama runinga,pombe,madawa ya kulevya.
- ‘Kuvalia kinyago’(mask)-tunaweza kutabasamu kwa uso bali tuna gadhabu
nyingi ndani mwetu.
- Kukana tuhisivyo(denial)-hii inaweza kutuletea ugonjwa,kufinywa
mawazo(depression), gadhabu na kukasirika kwa mambo madogo madogo.
- (Brooding)-kuyapitiapitia matukio katika mawazo na kutamani kulipiza kisasi.
- (Substitution)-kumwelekezea hasira yule asiye husika m.f mke,watoto.
- Kuchemka kwa hasira –hasira isiyo dhibitika.
- Kunyamaa kimya-kimya kinaweza kua vita!

Mungu hataki tuyafanye hayo yote.Yeye hataki tukane hasira au isababishe tutende
dhambi,lakini anataka tukabiliane nayo akiwa pamoja nasi.

Ngao ya hasira –chombo dhahiri cha kutusaidia tuelewe hasira yetu

Hasira ni hisia ambayo huficha hisia zingine au uchungu. Nawea kutumia hasira yangu kama
ngao. Chombo hiki kitakusaidia kuelewa yale yanayotendeka ndani yako na yale unahitaji
kumpa Yesu.

Tafakari matukio ya mwisho ya hasira uliyokua nayo na ujiulize maswali yafwatayo:

- Ilikuathiri aje kwa njia inayodhihirika?ulihisi aje kwa mwili?(m.f nilihisi moto kwa tumbo yangu,nilihisi uchungu kwa mgongo wangu.....)
- Ni hisia zipi zingine ulizokua nazo?(m.f niliaibika kwa yale niliyowatendea watoto wangu.....)
- Ulikua na fikira zipi?(m.f sitamwamini tena!)
- Uhuisano wako na Mungu uliathirikaje?(m.f niliamini ya kuwa Mungu hakujali yale nilikuwa nayapitia !singewenza kuomba tena)
- Uhuisano wako na wengine uliathirikaje?(m.f singewenza kuwasiliana,mke wangu aliniogopa,sikuweza kuhusiana na mtu huyu tena....

Hasira mara nyingi hudai kitu fulani.Ni muhimu kujua ni nini hicho hasira yako inadai(m.f hitaji la kusikizwa ,kutendewa haki,kujua ukweli kuhusu tukio fulani.....)

Watu wengine huona ugumu kulenga kwa nini wana hasira .Pengine wamepitia udhalimu mwangi sana na wana hasira na maisha kwa jumla.Inaweza kusaidia ikiwa wataandika orodha ya njia zote na mambo yote yale ‘mwizi’ amewapora-kupoteza kwote na udhalimu wote am-bao wamepitia.Haya hatimaye yanahitaji kumwagwa kwa moyo wa Mungu,na kuamini kuwa haya yalihuishwa kwa kifo cha Yesu Msalabani.Baadaye kwa mwanga wa sehemu ya pili ya Yohana 10:10 kumwuuliza Yesu yale anataka kuwarejeshea kutokana na yale yote wali-yoporwa, na jinsi angependa waishi maisha ya utele na uponyaji.

Jinsi ya kukabiliana na Hasira

1. Uliza mungu akusaidie kutambua:
 - Asili ya hasira yako.
 - Ni uchungu upi au hisia ipi iliyofichika ndani ya hasira?
 - ‘mwizi’ amekuibia nini?
 - Unahitaji nini kwa hali hii?
2. Mwambie mungu hakika unavyohisi kuhusu yale ya juu na umwage uchungu na hasira kwa moyo wake ,ukiamini kuwa Yesu aliyebeba yote kwa niaba yako Msalabani
3. Muulize Mungu akupe ufunuo wa moyo wake na jinsi anataka kukurejesha.
4. Muombe Mungu neema ya kuweza kuwasamehe wale wote wamekukosea na kunena baraka kwao.
5. Kama mwagine amedhulumiwa, muulize kama kuna tendo lolote la haki angetaka utende kwa niaba yake.

Kukabiliana na Uwoga

Uwoga wa kawaida

Kuhisi uwoga wakati wa hatari ni tukio la kawaida na sawa kiafya. Uwoga unatujulisha wakati kuna hatari ili tujikinge.m.f ikiwa narudi nyumbani kupitia msituni na simba atokezee mbele yangu!ni kawaida kuogopa najaribu kuokoa maisha yangu! Uwoga unaamsha misuli yangu na ni tayari kukimbia-lakini simba anageuka na kutembea kinyume nami bila kunijali. Hatari inapotoweka uwoga unaniondoka na ninaanza kutulia-----lakini baada ya muda.

Wakati mgumu sana mi neema ya Mungu hutusaidia kushinda uwoga.Kuna wakati tunapata nguvu isiyo ya kawaida ,amani na hekima katika matukio ya hatari mno. Tunahitaji neema ya Mungu kukabiliana na uwoga, tunapoishi kila siku mahali hapana usalamana, pa hatari mno.Neema yake inaweza kuwa kama ngao inayotuzunguka(Zaburi 5:12).

Uwoga usio wa kawaida

Tunapohisi uwoga hata baada ya kutoka hatarini,uwoga huo hufanya kazi kinyume nasi na unaweza kuendelea na kuwa kawaida ukitufanya kuogopa kila wakati.Uwoga huu hautegemei tena yale yanayotendeka nje bali hukua hali ya ndani ya miyo yetu. Nguvu zetu za kihisia,kiakili na kiroho zinatumika na uwoga huu. Tunaweza kuogopa maisha ya baadaye ,jinsi tunavyoishi,kifo ama kwa watoto wetu ama familia zetu.

Tunaweza kuogopa kufeli ama kukataliwa ama kuhukumiwa na Mungu ama na wengine. Haya yote ni hatari na huathiri maisha yetu yote:kimwili,kihisia na kiakili.Inaweza pia kuathiri wale walio karibu nasi,kuwfanya kuogopa pia

Suluhisho la Mungu

‘Msiogope’. Agizo hili limenakiliwa mara nyingi kuliko lolote lile kwa bibilia .Mungu hataki tujawe na uoga .Mungu hakutupa roho ya uwoga bali ya nguvu na ya upendo ya moyo wa kiasi (2Timotheo 1:7).Yesu aliwaambia wanafunzi wake mara nyingi wasiogope.

Kuanguka kwa mwanadamu wakati wa dhambi(Mwanzo 3:7-9)iliathiri hisia zetu .Uwoga kawaida hutuweka katika majoribu ya kujificha na kujenga kuta za kujikinga(bila hata kujua).Uwoga hututenga na Mungu.Yesu anataka tumwalike katika giza la uwoga wetu ili alete mwangaza.Tunaweza kuandamana naye katika sehemu hizi zinazoogopesha. Msalabani Yesu alipitia giza kuu lakini akalishinda ili leo uwoga usitufunge kamwe.

Ni muhimu kukutana na Mungu katika uwoga wetu na kugundua tena upendo na uaminifu wake kwa wana wake .Jinsi vile tunavyopata kupokea ufunuo wa tabia zake Mungu ndivyo imani yetu kwake inavyokuwa. Mathayo 6:25-34 inanena jinsi tulivyo wa thamani kwa Mungu ,na ni kwa mktadha huu Yesu anatuambia tusiwe na wasiwasi kuhusu maisha yetu.Anajua hata idadi ya nywele zetu (mathayo 10:30)

Vilevile,ni muhimu kuelewa zaidi kusudi letu hapa ulimwenguni na yale Mungu anataka kutekeleza kupitia kwetu; sisi ni waakilishi wake duniani.Tunapoishi kamili kwa utambuzi na kusudi la Mungu,tunakuwa na ujasiri wa kujua Mungu ni nani na nguvu zake zikitenda kazi kupitia kwetu.

Imani na uwoga haziwezi ishi pamoja, lakini uwoga ni hisia nzito na haziwezi kuondolewa kutumia akili pekee. Asili ya uwoga inahitaji kugunduliwa na kidonda kilichofichika nyuma ya uwoga kinahitaji kuponywa. Ikiwa hatuelewi kidonda chetu ni nini , tunaweza kumwuliza Roho Mtakatifu kutufunulia. Tunaweza hatimaye kumwaga miyo yetu kwa Mungu na kuleta uchungu na hisia zote Msalabani.

Jinsi ya kukabiliana na uwoga

Sisi ni kama wakulima tunaofanya kazi kwa mchanga wa miyo yetu. Tunaweza pata kufunguliwa kutoka kwa uwoga kwa kuosha mchanga wa miyo yetu kwa kutoa 'kwekwe' kabla ya kupanda mbegu mpya. Hapa kuna njia tunaweza kufuata kupata uhuru wetu kutokana na uwoga.

1. Kugundua kile kinachochipuka/kua na matunda yake. Mti mwema huzaa matunda mema, na mti mwovu huzaa matunda mabaya (Mathayo 7:17)
2. Muulize Mungu ufunuo wa mizizi ya mti.
3. Leta uwoga na mizizi yake kwa Mungu (m.f kutoka kwa tukio la kutisha mno ninaweza kuwa na imani potovu kuhusu Mungu ,mimi binafsi au wengine zinazosababisha uwoga! Nahitji kuleta uchungu kutoka kwa kidonda na imani hizi potovu kwa Mungu.
4. Omba upate uponyaji.
5. Muulize Munguakupe andiko la biblia ,picha au neno kutoka kwake ili kujaza nafasi ya uwoga.

Kuvunja minyororo(bondage)

Tunahitaji vile vile kumkana shetani anayetuhangaisha na kutufanya mateka, na hunyakua nafasi katika unyonge wetu ili atawale maisha yetu . Yesu katika Luka 10:19 alisema ametupa mamlaka juu ya shetani,tunaweza kutumia mamlaka haya kumfukiza kutoka maishani mwetu. Kabla ya kufanya hivi,ni muhimu kupokea uponyaji na kusamehe yejote yule aliyetufanya tuogope kwa sababu kutosamehe humpa shetani nafasi ya kutawala katika maisha yetu (Waefeso 4:26-27)

Uliza mtazamo mpya

Kupitia mateso makuu,inaweza kufanya iwe vigumu kumwamini Mungu kutulinda tena. Ni vigumu pia kuamini kuwa watesi wetu wametubu ya kweli wanaposema wamefanya hivyo. Hizi ni hisia za kawaida lakini zinaweza kutulemaza na kutuzuia kuwa na tumaini ya kukabiliana na maisha ya baadaye. Baada ya kupokea uponyaji wa vidonda,tunahitaji kumuuliza Mungu atusaidie kuyaona maisha kwa mtazamo wake .Kuna hadithi katika 2 Wafalme 6:8-17 inayonena kuhusu mtumishi wa Elisha aliyeogopa sana alipoona kuwa wamezungukwa na jeshi kuu za adui .Elisha aliomba Mungu afungue macho yake ya kiroho na mara moja aliweza kuona jeshi kuu kutoka mbiguni lililowazunguka na lilikuwa kubwa kuliko la adui.

Kuna mifano mingi katika bibilia ya Mungu akiwalinda watu wake. Zaburi 34:7 inasema malaika wa bwana hufanya kituo akiwazunguka wamchao na kuwaokoa. Zaburi 91 inatoa ahadi za ajabu za ukombozi na ulinzi kutokana na maovu.Walipotupwa kwa tanuru ya moto

Shadraka, Meshaki na Abednego, Mungu alifanya miujiza kuwalinda na miari ya moto (Danieli 3:19-30) Mungu pia alituma malaika kufumba midomo ya simba wakati Danieli alitupwa tunduni mwa simba (Danieli 6:16-22) Hii tu ni mifano michache ya vifungu na hadithi zinazo neno kuhusu uaminifu wa Mungu kwa kuwalinda watu wake wanapopitia hatari.

Hata hivyo, jinsi tulivyosema katika mawazo zaidi kuhusu ‘mateso ya Mungu wa upendo’ katika kiambatisho, hatupewi majibu yote kwanini watu wengine lazima wapitie mateso. Tunaweza tu kujikabidhi mikononi ya Mungu, ilio ya upendo na kuutumainia ulinzi wake maishani mwetu. Tunaweza pia kumwamini kuwahusu adui zetu, tukiamini anaweza kubadili mioyo yao. Tunafaa tumuombe hekima na mawaidha kwa kila tukio. Katika Yohana 16:33 Yesu anaahidi kutupa amani hata katika hali ya shida.

Mwishowe

‘Pendo lililo kamili huitupa nje hofu’ (1Yohana 4:18)

Kuamini upendo kamili wa Mungu kwetu ndio suluhisho pekee kwa uwoga. Kitu pekee kinachoweza kuchukua nafasi ya uwoga katika maisha yetu ni kuelewa upendo kamili wa Mungu kwetu sisi, hakuna chochote kinachoweza kututenganisha na upendo wake (Warumi 8:35-39) Tunapaswa kuomba kuwa tuweze kupokea ufunuo huu kwa roho zetu, sio tu imani ya kujifunza na kuweka mawazoni pekee.

E. Kuhudumia watu walio na mahitaji spesheli

Wanawake waliobakwa

La kuhuzunisha ni kwamba wanawake wengi hubakwa wakati wa machafuko ya kikabila na wanahitaji upendo na usaidizi spesheli wa kanisa. Wanawake waliobakwa hujihisi:

- Kushushiwa hadhi, wasio na thamani.
- Wachafu, walionajisiwa na uchafu wa mtu mwengine.
- Wenye hatia, wanaoshushwa chini na hatia ya mtu mwengine.
- Waliojeruhiwa na kujawa na uchungu.
- Uwoga kama waliambukizwa ugonjwa fulani, hasa ukimwi.
- Kughadhabikia jinsi walivyodhulumiwa.

- Hisia nzito ya haya/aibu kwa sababu ya yale yaliyowatendekea.

Katika Yohana 10:10 Yesu anasema, ‘Mwizi haji ila aibe na kuchinja na kuharibu....” shetani amepora wanawake waliobakwa vitu vingi; amani, raha, utakatifu, ubikira, hadhi, thamani, na haki ya kufanya uamuza kuhusu miili yao, tumaini la ndoa ya raha, afya, n.k. Lakini Yesu anendelea na kusema, “Mimi nalikuja ili wawe na uzima, kisha wawe nao tele.” Asifiwe Mungu kwani Yesu amekuja kurejesha vile vyote ambavyo mwizi ametuibia! Kuna maandiko mengi matakatifu kuhusu ari ya Mungu ya kulturejesha.

- Yeremia 30:17 “Maana nitakurudishia afya, nami nitakuponya jeraha zako”
- Yoeli 2:25, “Nami nitawarudishia hiyo miaka iliyoliwa na nzige”
- Zaburi 23:3 “hunihuisha nafsi yangu”

Tazama pia Zaburi 71:20-21; Isaya 51:3; 57:18-19; Ezekieli 36:34-36; Nahumu 2:2; Sefania 3:20; Zakaria 10:6; 1Petro 5:10.

Unapomwombea mwanamke aliyebakwa, ni muhimu uombe:

- Wasafishwe, si kutoka kwa uchafu wao, lakini kutokana na uchafu walioitiwa na dhambi ya mwingine. Hawahitaji kutubu! Tunaweza kumwomba Mungu atume maji ya uzima ya Roho wake kusafi miili yao, akili zao, jazba zao na mioyo yao. Maandiko kama vile Ezekieli 36:25 yanaweza kuwa ya faida, lakini kifungu hiki kikiwa kimetolewa---- na miungu yenu yote.... kwani hii haiwahuusu hao.
- Ndiposa waweze kutenganishwa na hatia bandia walio nayo, ukisisitiza kuwa si hatia yao.
- Kuwaondolea aibu. Wanahitaji kujua kuwa Yesu alibeba aibu yao msalabani. Uso wake ulifunika na aibu (Zaburi 69:7,19) ndiposa wawe huru kutokana na aibu yao (Zaburi 34:5). Maandiko mengine ya kufariji yanaweza kupatikana katika Isaya 54:4-5; 61:7; Yoeli 2:27.

Baada ya kuombea vitu hivi hasi viondolewe, basi tunaweza kuombea urejesho wa vyote walivyoibiwa na shetani. Ni muhimu kutaja vitu vyote ambavyo Mungu anataka kuwarejeshea na uombe haswa kila kipengele kirejeshwe. Pia wanahitaji kujua kuwa, tunawaheshimu na kuwaenzi. Ni vizuri kumalizia kwa kuwathibitisha na kujenga taadhima yao (K.M Wimbo ulio Bora 4:7 kama ujumbe kutoka kwa mpenzi wao mbinguni). Tazama mkusanyiko wa maandiko yanayohusu tulivyo watu wa thamana kwa Mungu.

Kumbukumbu la torati 10:8 hutuambia kuwa mojawapo ya majukumu ya kuhani ni kunena baraka katika jina la Mungu. Katika agano jipya, wakristo wote ni makuhani (1Petro 2:9; Ufunuo 5:9-10), hivyo basi tunaweza kupata fursa ya kunena baraka juu ya watu waliojeruhiwa. Ujinsia wa wanawake waliobakwa unahitaji kubarikiwa na kusafishwa mara tena. Tunaweza kunena baraka juu ya maisha yao yetu kwa kutumia maandiko kama vile Hesabu 6:24-26,Zaburi 129:8(lakini si sehemu ya kwanza-Hiyo huhusu wale wanaochukia sayuni!); Zaburi 115:15; Zaburi 134:3.

Baada ya kupokea huduma kama hiyo tunatumaini kuwa wanawake hawa watajipata na uwezo wa kusamehe, jambo ambalo litazidisha uponyaji wao.

Je, ni nani anayepaswa kushauri na kuomba na wanawake waliobakwa?

Kwa kawaida, inapaswa kuwa mwanamke mwingeine kwani wanaweza kupata ugumu wa kuamini mwanamme. Kama kiongozi wa kanisa ambaye ni mwanamme atualizwa asaidie, itakuwa jambo la busara kuandamana na mwanamke. Inaweza kuwa jambo nzuri kuita pamoja wanawake waliookoka wa kanisa na walio na mioyo ya kuhurumia wengine, na kuwafunza jinsi ya kusaidia wanawake waliobakwa.

Je, itakuwaje juu ya wanawake waliopatwa na kiwewe kutokana na yale waliyotendewa na hawangemwambia yeyote? Je, kunayo njia ya kusaidia wanawake waliobeba siri za kutisha mioyoni mwao?

Kwa ajili yao, ni muhimu viongozi kuongea kuhusu haya mambo kwa jumla katika mahubiri yao. Wakati wa kuhubiri kuhusu Mungu akiponya vidonda vyetu vya ndani, Mhubiri anaweza kugusia vidonda vya wanawake waliobakwa. Anaweza kuonyesha kuwa anaelewa kuwa wanateseka, na kuonyesha kuhusika na huruma kwao. Anaweza kueleza kwa ufupi njia ya uponyaji ndiposa mwanamke yeyote aliyebakwa ambaye anaweza kuwa anasikiliza aweze kuwa na tumaini mara tena.

Na je, waliotungwa mimba kutokana na ubakaji?

Inawezekana wakashindwa kukubali na kumpenda huyu mtoto, na kwa sababu ya kukataliwa huku, mtoto huyu anaweza kujihisi kuwa ni kosa kubwa- mtu ambaye hangezaliwa kamwe. Kanisa linaweza kusaidia katika hali hizi kwa kuwapenda na kuwakaribisha hawa watoto, kwa sababu Mungu huwapenda na huwathamini. Hashikilii hali ambazo zilisababisha kuzaliwa kwao dhidi yao. Anajua kuwa hawakuwa walaumiwe kwa hilo. Nyakati zote amekuwa na upendo spesheli wa wasiokuwa na baba, waliokataliwa, na waliodharauliwa (Kumbukumbu la torati 10:18; Zaburi 68:5-6; Zaburi 27:10; Isaya 49:15, 1Wakorintho 1:26-29). Yesu alijua maana ya kudharauliwa na kukataliwa na wanadamu (Isaya 53:3). Japo alikataliwa na wanadamu, alichaguliwa na Mungu ;alithaminiwa na Mungu na akawa jiwe la pembeni (1Petro 2:4,7) Mungu anaweza kukomboa msiba huu na anaweza kuleta baraka kuu kupitia kwa hawa watoto wasiotakikana. Kama kanisa lake, tunaweza onyesha upendo spesheli kwa hawa watoto na wazazi wao.

Walio na kumbukumbu za kutisha zinazohusishwa na maeneo fulani.

Kuna watu ambao hawawezi thubutu kuzuru sehemu fulani kwa sababu ya kumbukumbu za kutisha zinazohusishwa na maeneo hayo. Je wanaweza kusadiwa vipi?

Uponyaji kila wakati hutokana na kukabiliana na mambo pamoja na Mungu, si kujaribu kuhepa. Kama viongozi walio Wakristo, tunaweza kujitoa kuungana na watu kuzuru tena maeneo hayo ya uchungu. Tukifika pale tunaweza kuwathibitishia kujali na upendo wetu kwao, na tunaweza kuomba nao mahali pale. Waulize wamimine mioyo yao kwa Mungu, wakimwambia yaliyowatendekea kwenye eneo lile. (Unaweza kunena haya kwa niabayao kama hawawezi kuyanena) wahimize wampe Yesu uchungu wao wote. Tunaweza kuwathibitishia kuwa Mungu alikuwa pale nao wakati walipokuwa wakiteseka (Zaburi 139:7-8; Isaya 63:9), na kwamba alihuzunishwa na yale yaliyokuwa yakitendeka. Tunaweza basi kuomba ufunuo wa upendo wa Mungu wanaposimama pale (Warumi 5:5). Hii itakuwa

kitulizo cha majeraha yao.. malizia kwa kumtangaza Yesu kama Bwana, hata wa eneo lile, na muwe na wakati wa kusifu kwa ajili ya ushindi wa Yesu dhidi ya Shetani.

Na je, kama haiwezekani kuzuru eneo lile kwa sababu ni mbali, ama pameangamizwa, ama pamepigwa marufuku?

Bado tunaweza kuzuru eneo hilo katika maombi katika fikra zetu. Waulize wapige taswira ya eneo lile katika akili zao, na basi uombe nao kama vile hapo juu.

Wale walio na kumbukumbu mbaya zinazorejearejea ama ndoto za matukio fulani

Haya pia yanapaswa kukabiliwa katika uwepo wa upendo wa Mungu. Kujaribu kuzisukuma nje ya akili zetu hakutafaulu kamwe. Tunahitaji kuleta kumbukumbu hizi mahsusini mbele za Mungu na kumwambia yote kuzihusu. Tusimwambie tu yaliyotendeka, bali pia tulivyokuwa tunahisi, na yalivyofanya ndani yetu. Tunalazimika kumpa uchungu wote, na basi kumsihi atuungeleshe. Tunaweza kumwomba Mungu atuonyeshe alipokuwa wakati ule, na alivyokuwa akihisi. Aghalabu, baada ya kuomba hivi, aliyejeruhiwa anaweza kuona, kupitia kwa macho ya akili yake, Yesu katikati ya tukio hilo. Mungu anaweza kutuungelesha kupitia kwa njia nyingi- maono, sauti yake ya ndani katika mioyo yetu, kupitia kwa maandiko matakatifu, kupitia kwa upendo kutoka kwa Wakristo wenzetu. Yesu alisema, ‘mtajua kweli (k.m kuhusu huruma ya Mungu) na kweli itawaweka huru’ (Yohana 8:32).

F. Mkusanyiko wa maandiko matakatifu

Tabia/sifa za Mungu

Mungu ni wa huruma

Kutoka 34:6	Nehemia 9:27	Zaburi 119:156	Isaya 51:3
Kumb. La torati 30:3	Zaburi 86:15	Zaburi 135:14	Isaya 54:7,10
Waamuzi 2:18	Zaburi 103:4,8	Zaburi 145:8	Isaya 63:7
Nehemia 9:17,19	Zaburi 103:13	Isaya 30:18	Yeremia 31:20
	Zaburi 111:4	Isaya 49:10,13	Maombolezo 3:22,32
	Zaburi 116:5	Isaya 49:15	

Ezekieli 39:25	Zakaria 10:6	Mathayo 20:34	2Wakorintho 1:3
Hosea 2:19	Malaki 3:17	Mariko 1:41	Yakobo 5:11
Hosea 11:8	Mathayo 9:36	Luka 7:13	
Yoeli 2:13	Mathayo 14:14	Luka 15:20	
Mika 7:19			

Mungu ni mwenye fadhili

Kutoka 33:19	Mithali 28:13	Mathayo 18:33	1Timotheo
Kumbukumbu 4:31	Isaya 55:7	Mathayo 23:23	1:13,16
1 Nyakati 21:13	Isaya 63:9	Mariko 5:19	Tito 3:5
Nehemia 9:13	Jeremia 3:12	Luka 1:50	Waebrania 2:17
Zaburi 5:7	Danieli 9:9,18	Luka 1:78-79	Waebrania 4:16
Zaburi 6:9	Hosea 6:6	Luka 6:36	Yakobo 2:13
Zaburi 25:6	Mika 6:8	Luka 10:36-37	Yakobo 3:17
Zaburi 28:6	Mika 7:18	Warumi 9:16	Yakobo 5:11
Zaburi 31:22	Habakuki 3:2	Warumi 11:32	1Petero 1:3
Zaburi 78:38	Zekaria 1:16	2Wakorintho 4:1	1Petero 2:10
Zaburi 116:1	Zekaria 7:9	Waefeso 2:4	2Yohana 1:3
Zaburi 142:1	Mathayo 5:7	1Timotheo 1:2	Yuda 2:21-23
	Mathayo 9:13		

Mungu ni mkarimu

Mwanzo 24:27	Methali 19:17	Matendo ya	Wagalatia 5:22
Mwanzo 39:21	Isaya 54:8	Mitume 14:17	Waefeso 2:7
2Samweli 9:3	Yeremia 9:24	Warumi 2:4	Wakolosai 3:12
Ezra 9:9	Yeremia 31:3	Warumi 11:22	Tito 3:4
Ayubu 10:12	Hosea 11:4	1Wakorintho	
Methali 14:21,31	Luka 6:35	13:4	

Upendo wa Mungu haukomu

Kutoka 15:13	Zaburi 33:5,18	Zaburi 107:8	Maombolezo
Zaburi 13:5	Zaburi 36:7	Zaburi 147:11	3:32
Zaburi 21:7	Zaburi 48:9	Isaya 54:10	
Zaburi 32:10	Zaburi 52:8		Hosea 10:12

Mungu afarijiaye

Zaburi 10:17	Isaya 25:8	Isaya 66:13	Wafilipi 1:2
Zaburi 23:4	Isaya 40:1	Yeremia 31:13	2Wathes 2:16,17
Zaburi 1:12	Isaya 49:13	Zakaria 1:17	Ufunuo 7:17
Zaburi 86:17	Isaya 51:3	Mathayo 5:4	Ufunuo 21:4
Zaburi 94:19	Isaya 51:2,3	Yohana 14:18	
Zaburi 119:52	Isaya 52:9	2Wakorintho	
Zaburi 119:50	Isaya 57:18	1:37	
Zaburi 119:76	Isaya 61:2		

Mungu mwenye haki

Kumb.la torati 32:42

Mambo ya Nyakati 19:7	Zaburi 97:2	Isaya 33:5	Sefania 3:5
Ayubu 37:23	Zaburi 99:4	Isaya 42:1	Mathayo 12:18
Zaburi 9:8	Zaburi 101:1	Isaya 51:4	Luka 18:7
Zaburi 9:16	Zaburi 103:6	Isaya 61:8	Yohana 5:30
Zaburi 11:7	Zaburi 117:7	Yeremia 9:24	Warumi 2:2
Zaburi 33:5	Zaburi 140:12	Ezekieli 18:25	Warumi 3:25
Zaburi 36:6	Methali 29:26	Ezekieli 33:17	2Wathes 1:6
Zaburi 45:6	Isaya 5:16	Ezekieli 34:16	Ufunuo 15:3
Zaburi 89:14	Isaya 28:1	Danieli 14:37	Ufunuo 16:5
	Isaya 30:1	Hosea 2:19	Ufunuo 19:2

Mungu huchukia udhalimu

Kutoka 23:2,6	Isaya 29:21	Ezekieli 9:9	Zakaria 7:9
Kumb.la Torati 24:17	Isaya 58:6	Ezekieli 22:29	Zakaria 8:16
Kumb.la Torati 27:19	Isaya 59:15	Amosi 5:24	Malaki 3:5
Isaya 5:7	Yeremia 22:13	Amosi 6:12	Mathayo 23:23
	Maombolezo 3:34-36	Mika 3:1	

Ahisivyo Mungu kuhusu kuhukumu visivyo

Mambo ya	Ayubu 34:19	Mitume 10:34-35	Yakobo 2:1,9
Walawi 19:15	Malaki 2:9-10	Matendo ya	Marko 6:2-3
Kumb.la Torati 16:19	Mathayo 5:45	Mitume 15:7-9	Yohana 1:46
2Mambo ya Nyakati 19:7	Matendo ya	Mathayo 5:45	Yohana 7:5
Ayubu 13:10	Mitume 10:28	Warumi 10:12	
	Matendo ya	1Timotheo 5:21	

Mungu huwajali wajane,mayatima na wanaokandamizwa

Kumb.la torati 10:18	Zaburi 9:9	Isaya 1:23	Marko 12:40
Kumb.la torati 24:19	Zaburi 10:14	Isaya 58:6,10	Luka 20:47
Kumb.la torati 26:12	Zaburi 10:18	Yeremia 5:28	Yohana 14:18
Kumb. la torati	Zaburi 68:5	Yeremia 22:3	1Timotheo 5:3
	Zaburi 82:3-4	Yeremia 49:11	1Timotheo 5:16
Kumb.la torati 27:19	Zaburi 103:6	Hosea 14:3	Yakobo 1:27
	Zaburi 146:7,9	Sefania 3:19	
	Isaya 1:17	Zakaria 7:10	

Mungu ni mume wa wajane

Isaya 54:5	Isaya 62:4-5	Hosea 2:16-20
------------	--------------	---------------

Jinsi tulivyo wa thamani kwa Mungu

Hutufurahia

Zaburi 147:7-11	Isaya 62:2-4	Yeremia 31:20	Zaburi 37:23-24
Zaburi 149:4	Sefania 3:17	Zaburi 35:27	Methali 8:30-31
Mithali 8:30-31			

Tu mali yake aithaminiye

Kutoka 19:5-6	Kumbukumbu la	Kumbukumbu la	Zaburi 135:4
Kumbukumbu la	Torati 14:2	Torati 26:18	Malaki 3:17
Torati 7:6			

Tu boni la jicho lake

Kumbukumbu la	Zaburi 17:8
Torati 32:10	Zakaria 2:8

Tu wa thamani kwake

Isaya 43:4	Maombolezo 4:2	Zaburi 27:14	Zaburi 116:15
------------	----------------	--------------	---------------

Bi harusi humpendeza

Wimbo ulio bora 4:7-10	Ezekieli 16:14	Ufunuo 21:2
	Zakaria 9:16-17	Ufunuo 21:9-11

Hutupenda sana

Kumbukumbu la	Yeremia 31:3	Waefeso 5:1-2
Torati 33:12	Waefeso 1:7-8	1Yohana 3:1

Hufurahia kutubariki

Kumbukumbu la	Yeremia 32:40-41	Luka 12:32
Torati 23:5	Luka 11:13	Warumi 10:1
Zaburi 24:5		

Watu wa Mungu- watu walio na mtazamo tofauti

Hawakosi tumaini wakati uovu unaonekana kushinda

Zaburi 37:1	Zaburi 37:7-13	Zaburi 73:1-28
-------------	----------------	----------------

Wana maono ya kiroho ambayo huwapa nguvu

Waebrania 11:27	Yohana 14:19	2Wakorintho 4:18	2Wafalme 6:17
-----------------	--------------	------------------	---------------

Hawafuati hali ya huu ulimwengu

Warumi 12:2	Yohana 17:14-17	1Yohana 2:15
-------------	-----------------	--------------

Humtii Mungu badala ya binadamu

Matendo ya	Yohana 12:42-43
Mitume 4:19	

Huelewa kuwa kumwogopa mwanadamu ni mtego

Methali 29:25	Yohana 7:13	Wagalatia 2:12
---------------	-------------	----------------

Kwao ni heri kuteseka kwa ajili ya Kristo kuliko kuwatii waovu

Matendo ya	Waebrania 11:25	1Petro 2:20	2Wakorintho 4:17
Mitume 5:41	Yakobo 5:10	Warumi 8:18	1Petro 5:10
Warumi 8:17			

Wanajua kuwa ufalme wake huchukua nafasi ya kwanza

Luka 14:26-27

Mathayo 6:33

Ni waaminifu zaidi kwa wakristo wenzao kuliko nchi au kabila zao

Waefeso 2:19

Yohana 15:17

1Wathesolanike

1Yohana 2:9-11

Wagalatia 6:10

Waefeso 1:15,16

4:9-10

Wagalatia 3:28

Yohana 13:34-35

Wakolosai 1:4

Waebrania 6:10

Wakolosai 3:11

Yohana 15:12-13

1Petro 2:17

Mtazamo wa mkristo kwa maadui zake

Kutoka 23:4

Methali 25:21

Luka 6:27

Warumi 12:20

Methali 24:17

Mathayo 5:44

Matendo ya mitume

1Wathesolanike 5:15

7:60

Biblia inasema nini kuhusu haya;

Tumaini

Zaburi 9: 18

Zaburi 147:11

2 Wakorintho 1: 10

Tito 2:13

Zaburi 25: 5,21

Isaya 40:31

2 Wakorintho 3:12

Tit... 49:23

Zaburi 31: 24

Maombolezo 3:25

Wagalatia 5:5

Waebrania 3:6

Zaburi 33: 18,20

Mika 7: 7

Waefeso 1: 18

Waebrania 6:11

Zaburi 33:22

Mathayo 12:12

W... 4:18

Waebrania 6:18-19

Zaburi 37:9

Warumi 5: 2,5

Wakolosai 1:27

Waebrania 10:23

Zaburi 42: 5,11

Warumi 8: 24-25

1Wathes 1: 3

Waebrania 11:1

Zaburi 62: 5

Warumi 12: 12

1Wathes 4: 13

1Petro 1:3,13

Zaburi 71:14

Warumi 4: 18

1Wathes 5:8

1Petro 1:21

Zaburi 119: 114

1 Wakorintho 15:

2 Wathes 2:16-17

1Petro 3:15

Zaburi 130: 5,7

19

1 Timotheo 6:17

1Yohana 3:3

Zaburi 146:5

Huzuni na maombolezo

Mwanzo 23:2

1Samweli 30:4

Zaburi 35:14

Maombolezo 1:16

Mwanzo 37:34

2Samweli 18:33

Zaburi 38:6

Mathayo 2:18

Mwanzo 50:10

2Samweli 19:2

Zaburi 56:8

Mathayo 5:4

Hesabu 20:29

1Mambo ya walawi

Zaburi 88:9

Luka 6:21

Kumb. La torati

7:22

Mhubiri 3:4

Yohana 11:33

34:8

Ezra 9:4

Isaya 33:7

Yohana 16:20

Ufunuo 21:4

Zaburi 10:14

Isaya 61:2

Yohana 16:22

Zaburi 31:9

Yeremia 9:1

1Wathes 4:13

Kulipiza kisasi kunakatazwa – wacha Mungu aifanye

Mambo ya Walawi

Methali 24-29

Mathayo 5:38-48

2Wathesolanike 1:5-

19:18

Ezekieli 25:17

Luka 6:27-36

10

Kumb. La torati 32:35

Mika 5:15

Warumi 12:17-19

1Petro 2:23

Zaburi 94:1

Nahumu 1:2

1Wakorintho 4:12-13

1Petro 3:9

Methali 20:22

Kuponya majeraha ya michafuko ya kikabila

‘Hii imekuwa safari ya kutoka katika hali ya kufa moyo kuelekea katika tumaini. Mungu amezalisha tumaini tena ndani yangu’ (Afrika Kusini)

‘Moyo wangu uliponywa, hasa kutokana na kuangika uchungu wangu msalabani. Kabla ya warsha hii kabila langu lilikuwa la muhimu sana kwangu. Sikuchukua panga, lakini katika moyo wangu nilikuwa bado muuaji. Baada ya kuangika vitu msalabani, moyo wangu ulifarijika, na nilibadilika. Siweki kabila langu mbele ya mambo mengine tena’ (Rwanda)

‘Boma letu liliteketezwa na sasa naishi kambini ya wakimbizi. Nilikuwa nimeamua kutoongea na yeote kutoka katika kabile la Wakalenjin. Hata nilihisi kuwa Mungu alinichukia. Nilitaka tu kufa. Nilikuwa nimeghadhabika sana,niliogopa kuhudhuria warsha hii maana pengine ningea mtu. Jana ningemwambia Mkalenjin nilivyohisi. Ulikuwa muujiza! Sasa naweza samehe na katu kutobeba mzigo tena. Naenda nyumbani kuwatemelea Wakalenjin!’ (Kenya)

‘Namshukuru Mungu tulikuwa pamoja kama makabila jana. Hili limetuunganisha tena kama ndugu. Namshukuru Mungu kwani jana nilipokea upendo wangu tena. Shetani alikuwa ametupora hili. Sijawahi kuwa na furaha kama hii ninayoihisi tangu niangike kila kitu msalabani’ (Kongo)

‘Baada ya kufanya warsha hii,hatuna budi kutumia makala haya kuwafikia wengine. Haukuwa ujumbe tu- uligusa mioyo yetu. Ulipenya mpaka vilindini vya uhalisia wetu. Ni kama mmewakisha moto ndani yetu. Sasa tunao msukumo wa kuwaambie wengine’ (Zimbabwe)

Dkt. Rhiannon Lloyd, aliyekuwa katika taaluma ya udaktari na pia tiba ya magonjwa ya akili,amekuwa katika huduma ya kazi ya kikristo kikamilifu tangu 1985,akihubiri kwa kina katika hali za mchanganyiko wa makabila. Amezungumza na maelfu ya viongozi wa makanisa akiwaongoza mpaka mahali pa uponyaji,msalabani,na kuendeleza makubaliano baina ya makabila. Tangu 1994 ameongoza huduma ya makubaliano nchini Rwanda,mwanzioni akishirikiana na African Enterprise. Katika 2007 huduma hii nchini hiyo ikawa sehemu ya Le Rucher Ministries (www.lerucher.org). Vikundi vya uponyaji na makubaliano sasa vimeundwa katika mataifa mengine mengi. Kabla ya kuanza kazi hii nchini Rwanda ilimchukua miaka mingi akifunza kozi kwa wafanyakazi wa kikristo na kuhudumia watu waliokuwa na majeraha ya ndani ya kijazba. Ijapokuwa anaishi Wales, huduma yake i Le Rucher, Geneva.

Joseph Nyamutera,aliyekuwa mwalimu wa shule ya upili na aishiye Rwanda,sasa ndiye mkurugenzi wa kipengele cha huduma ya Le Rucher cha upatanisho wa jamii. Anaongoza Le Rucher Great Lake Region, barani Afrika. glegion@lerucher.org. Alijiunga na huduma hii mnamo 1997 na tangu wakati huo ameendeleza mamia ya warsha na kufundisha vikundi nchini Rwanda na katika mataifa mengine kadhaa.